

**Z Kuşığı Gençlerinden Beklenenler ve
Z Kuşığı Gençlerinin Beklentileri:
Fenomenolojik Bir Çözümleme**

Gülçin ASLAN

Yüksek Lisans Tezi

Eskişehir, 2024

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

**Z KUŞAĞI GENÇLERİNDEN BEKLENENLER VE Z KUŞAĞI
GENÇLERİNİN BEKLENTİLERİ: FENOMENOLOJİK BİR
ÇÖZÜMLEME**

Gülçin ASLAN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Hamit ÖZEN

Eskişehir, 2024

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜŐÜ
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Gülçin ASLAN tarafından hazırlanan **Z Kuşığı Gençlerinden Beklenenler ve Z Kuşığı Gençlerinin Beklentileri: Fenomenolojik Bir Çözümleme** başlıklı bu tez, 31/05/2024 tarihinde *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği* 'nin ilgili maddeleri uyarınca yapılan **Tez Savunma Sınavı** sonucunda **başarılı** bulunarak, jürimiz tarafından seçiniz ile Yüksek Lisans Tezi Tezi olarak kabul edilmiştir.

<u>Görevi</u>	<u>Unvanı Adı SOYADI</u>	<u>İmza</u>
Jüri Başkanı :	Prof. Dr. Turan Akman ERKİLİÇ
Danışman :	Doç. Dr. Hamit ÖZEN
Üye :	Dr. Öğr. Üy. Özge ÖZTEKİN

Prof. Dr. Mustafa Zafer BALBAĞ
Enstitü Müdürü V.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Z Kuşuğı Gençlerinden Beklenenler ve Z Kuşuğı Gençlerinin Beklentileri: Fenomenolojik Bir Çözümleme başlıklı tezin bizzat tarafımca hazırlanan, özgün bir çalışma olduğunu; bu çalışmanın tüm aşamalarında (hazırlık, veri toplama, analiz, bilgilerin sunumu ve raporlaştırma vb.) bilimsel etik ilke ve kurallara uygun olarak hareket ettiğimi; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri, bilgi vb. için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara çalışmanın kaynakçasında yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan “Bilimsel İntihal Tespit Programı”yla tarandığını ve hiçbir “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, herhangi bir biçimde bu çalışmamla ilgili yukarıdaki beyanıma aykırı bir durumun saptanması halinde, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçların sorumluluğunu kabul ettiğimi bildiririm.

31/05/2024

Gülçin ASLAN

Teşekkür

Yüksek lisans tezimi yazarken bana inanan ve rehberlik sağlayan, kıymetli danışmanım Doç. Dr. Hamit Özen'e, tez çalışmamı yaparken zamanlarını fedakârca benim için ayıran, anlayış ve sabır gösteren sevgili eşim ve iki oğluma, bugüne kadar ellerinden gelenin fazlasını yaparak beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan, sürekli beni motive eden değerli annem ve babama ve kardeşlerime sonsuz teşekkür ederim. Destekleriyle her zaman yanımda olan ve bana inanarak katkıda bulunan sevgili kardeşim Dr. Birgül Zelzele'ye, arkadaşlarım Doç. Dr. Gülşat Bican'a ve Doç. Dr. Melike Ünal Gezer'e şükranlarımı sunarım.

Yaptığım çalışmalar için verdikleri destekler benim için paha biçilemez. Her birinize minnettarım.

İçindekiler

Teşekkür.....	i
İçindekiler	ii
Tablolar Listesi	v
Şekiller Listesi	vi
Özet.....	1
Abstract.....	3
BİRİNCİ BÖLÜM	5
1. Giriş	5
1.1. Problem Durumu.....	6
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar	9
1.6. Tanımlar	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	11
2. Kuramsal Çerçeve.....	11
2.1. Kuşak Kavramı.....	11
2.1.1. Sessiz kuşak.....	12
2.1.2. Bebek patlaması kuşağı	12
2.1.3. X kuşağı.....	13
2.1.4. Y kuşağı.....	13
2.1.5. Z kuşağı	14
2.2. Beklenti	15
2.2.1. Vroom'un beklenti teorisi	16
2.2.2. Adams'ın eşitlik teorisi.....	17
2.2.3. Skinner'ın Operant koşullanma teorisi	19

2.2.4. Locke ve Latham'ın hedef teorisi	20
2.2.5. Beklenti teorilerinin karşılaştırılması	22
2.2.6. Maslow'un İhtiyaç hiyerarşisi teorisi.....	22
2.3. İlgili Araştırmalar.....	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	28
3. Yöntem.....	28
3.1. Araştırma Deseni.....	28
3.2. Araştırma Evreni ve Örneklem Seçimi	29
3.3. Veri Toplama Araçları	29
3.4. Verilerin Toplanması	30
3.4.1. Görüşme sorularının geliştirilmesi	30
3.4.2. Katılımcı seçimi ve örneklem oluşturma.....	31
3.4.3. Veri toplama süreci.....	32
3.4.4. Etik kurul onayı ve izinler	32
3.5. Verilerin Çözümlemesi	32
3.5.1. Verilerin düzenlenmesi ve kodlama	32
3.5.2. Kodlama süreci.....	33
3.5.3. Temaların ve desenlerin belirlenmesi.....	33
3.5.4. Analiz ve yorumlama	33
3.5.5. Raporlama.....	33
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	35
4. Bulgular ve Yorum	35
4.1. Fiziksel İhtiyaçlar Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler	38
4.2. Güvenlik Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler	42
4.3. İlişki Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler:.....	46
4.4. Saygı Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler	49
4.5. Kendini Gerçekleştirme Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler.....	54

BEŞİNCİ BÖLÜM	62
5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler	62
5.1. Sonuç	62
5.1.1. Maslow'un Fiziksel ihtiyaçlar basamağındaki beklentiler.....	62
5.1.2. Maslow'un güvenlik basamağındaki beklentiler	63
5.1.3. Maslow'un ilişki basamağındaki beklentiler	64
5.1.4. Maslow'un saygı basamağındaki beklentiler	66
5.1.5. Maslow'un kendini gerçekleştirme basamağındaki beklentiler.....	67
5.2. Tartışma.....	68
5.3. Öneriler	71
KAYNAKÇA.....	75
EKLER.....	81
ÖZGEÇMİŞ	88

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
2.1	Çalışmada Kullanılan Kronolojik Kuşak Sınıflandırması ve Dönemleri	8
4.1	Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Basamaklarına Göre Ailelerin, Öğretmenlerin ve Devletin Z Kuşağından Beklentilerinin Yorumlanması ve Bu Basamaklara Verilen Cevap Sayıları	32
4.2	Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Basamaklarına Göre Z Kuşağının Ailelerinden, Öğretmenlerinden ve Devletten Beklentilerinin Yorumlanması ve Bu Basamaklara Verilen Cevap Sayıları	33
4.3	Z Kuşağının Ailelerinden, Öğretmenlerinden ve Devletten Beklentilerini gösteren Z Tablosu	55
5.1	Eğitimsel ve bireysel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla ailelere, öğretmenlere, öğretmen yetiştirme programları hazırlayan yetkililere, devlete, medyaya, iş dünyasına ve araştırmacılara yönelik somut öneriler	69

Şekiller Listesi

Şekil Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
2.1	Victor H.Vroom'un Beklenti teorisi.	13
2.2	Adams'ın Eşitlik Teoris	14
2.3	Skinner Kutusu	15
2.4	Locke ve Latham'ın Hedef Teorisi	17
2.5	Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi	19
4.1	Z Kuşağı'ndan Beklenenler	32
4.2	Z Kuşağının Beklentileri	33

Özet

Z Kuşağı Gençlerinden Beklenenler ve Z Kuşağı Gençlerinin Beklentileri:

Fenomenolojik Bir Çözümleme

Gülçin ASLAN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Hamit ÖZEN

2024

Son yıllarda, 1990'ların ortalarından 2000'lerin başlarına kadar doğmuş olan Z Kuşağı, kendilerinden önceki kuşaklardan önemli ölçüde farklı, benzersiz bir dizi beklenti ve değeri de beraberinde getirmiştir. Bu değişim işletmeler, eğitim kurumları ve politika yapıcılar için kritik bir zorluk oluşturmaktadır. Z Kuşağı'nın teknoloji, iş-yaşam dengesi, sosyal sorumluluk ve çeşitlilik konularındaki bakış açıları, toplumsal yapıyı ve eğitim paradigmasını yeniden şekillendirme ihtiyacını ortaya koymaktadır ancak toplum olarak Z Kuşağı'nın beklentilerinin kapsamlı bir şekilde anlaşılmasında önemli bir boşluk bulunmaktadır. Bu boşluk, Z Kuşağı ile toplumsal yapılar arasında uyum sorunlarına yol açmaktadır ve bu boşluğun ele alınması, bu demografik grupla etkili bir şekilde etkileşim kurmak için zorunludur.

Amaç: Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'de yaşayan farklı sosyoekonomik ve eğitim düzeylerine sahip Z Kuşağı gençliğinden ailelerin, öğretmenlerin ve devletin neler beklediği ile Z Kuşağı gençliğinin ailelerden, öğretmenlerden ve devletten beklentilerini belirlemektir. Bu kapsamlı çalışma, Türkiye'de yaşayan Z Kuşağı'nın beklentilerini ve Z Kuşağı'ndan beklenenleri karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktadır. TÜİK 2022 Uluslararası Göç İstatistiklerine göre günümüzde birçok gencin yurtdışına gitme planlarından dolayı, yakın gelecekte Türkiye'nin önemli bir beyin göçü ve nitelikli iş gücü kaybı yaşaması riski ile karşı karşıya olduğu göz önüne alındığında bu çalışmanın beyin göçü ile iş kaybını önlemede önemli çıkarımlar ortaya koyacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, Türkiye'deki farklı sosyoekonomik ve eğitim düzeylerine sahip Z Kuşağı gençliğinin ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten ne beklediğini ve Z Kuşağı'nın bu beklentilere nasıl yanıt verdiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu inceleme sürecinde, gençlerin beklentilerinin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi çerçevesinde nasıl değerlendirilebileceği ve bu beklentilerin toplumsal yapılarla uyumunu anlamak için araştırma geniş bir bakış açısı

sunmaktadır. Ayrıca bu çalışmanın sonuçları, gençlerin ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılması ve toplumun genel beklentileriyle uyumlu hale getirilmesi için politika yapıcılar, eğitim kurumları ve işletmeler için önemli bilgiler sunabilir.

Yöntem: Bu araştırmada, yarı yapılandırılmış sorularla görüşme tekniği kullanılmış ve nitel araştırma deseniyle tasarlanmıştır. Olayı derinlemesine incelemek için ise olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcı grubu Ankara’da yaşayan; Türkiye’de LGS başarısı en yüksek olan bir Fen Lisesi’nde öğrenim gören 7 öğrenci, LGS başarısı düşük olan bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’nde öğrenim gören 7 öğrenci ve çeşitli sebeplerden dolayı örgün eğitimi bırakmış 10 gençten oluşmaktadır. Bu farklı eğitim profillerine sahip üç grup, araştırmanın genel hedeflerine ışık tutmak amacıyla seçilmiştir. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmış, veriler katılımcıların tümünden bireysel görüşmeler yapılarak elde edilmiştir.

Bulgular: Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, ailelerin Z Kuşağı’nın eğitimine büyük önem verdiği ve kendilerinden yüksek başarı beklediği görülmüştür. Öğretmenler ise, öğrencilerinden duygusal zekâ ve sosyal becerilere sahip olmalarını, iş birliği yapabilme yeteneklerini geliştirmelerini beklemektedir. Z Kuşağı’nın devletin kendilerinden ne bekledikleri konusundaki algısına göre, devletin beklentilerini net bir şekilde belirtmediği görülmüştür ancak Z Kuşağı’na göre devlet, gençlerden vatanlarına ve milletlerine faydalı bireyler olmalarını, teknoloji alanındaki yeteneklerini kullanarak ülkenin dijital dönüşümüne katkıda bulunmalarını, vergi vermelerini ve kurallara uymalarını beklemektedir.

Sonuç ve Öneriler: Z Kuşağı ile aile, öğretmen ve devlet arasında bir kuşak farkı olduğu belirlenmiştir. Bu farklılıkların iletişim ve etkileşimde sorunlara yol açtığı anlaşılmaktadır. Z Kuşağı ile daha iyi bir bağ kurulması ve onlara çağdaş yaşam olanaklarının sunulması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Z Kuşağı, kuşak farkı, beklentiler, toplumsal değişim, gençlik, aile beklentileri, öğretmen beklentileri, devlet beklentileri.

Abstract

Expectations from Generation Z Youth and Expectations of Generation Z Youth: A Phenomenological Analysis

Gülçin ASLAN

Eskisehir Osmangazi University Institute of Educational Sciences

Department of Educational Sciences

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Hamit ÖZEN

2024

In recent years, Generation Z, born from the mid-1990s to the early 2000s, has brought forth a significantly different and unique set of expectations and values compared to previous generations. This shift poses a critical challenge for businesses, educational institutions, and policymakers. The perspectives of Generation Z on technology, work-life balance, social responsibility, and diversity highlight the need to reshape societal structures and educational paradigms. However, there is a significant gap in understanding the expectations of Generation Z as a society. This gap leads to compatibility issues between Generation Z and societal structures, necessitating its addressing for effective interaction with this demographic group.

Purpose: The main aim of this study is to determine the expectations of families, teachers, and the government towards Generation Z youth with different socio-economic and educational backgrounds in Turkey, as well as to identify the expectations of Generation Z from families, teachers, and the government. This comprehensive study presents both the expectations from Generation Z in Turkey and the expectations of Generation Z comparatively. According to the 2022 International Migration Statistics by the Turkish Statistical Institute (TUIK), it is predicted that Turkey will experience significant brain drain and workforce loss in the future due to the plans of many young people to migrate abroad. In this context, it is anticipated that this study will provide insights into Generation Z and its expectations, and lead to important implications for preventing brain drain and workforce loss. This study aims to examine what the Generation Z youth in Turkey, with varying socioeconomic and educational backgrounds, expect from their families, teachers, and the government, and how the Generation Z responds to these expectations. In this examination process, our research provides a broad perspective on how the expectations of young people can be evaluated within the framework of Maslow's hierarchy

of needs and understanding the alignment of these expectations with societal structures. Furthermore, the findings of this study may provide valuable information for policymakers, educational institutions, and businesses in better understanding the needs of young people and aligning them with the broader expectations of society.

Method: Observation and interview techniques were employed in this research, designed with a qualitative research design and utilizing a phenomenological approach to delve deeper into the phenomenon. The participants of the study consisted of 7 students attending a Science High School with the highest success in the National High School Entrance Exam (LGS) in Ankara, 7 students attending a Vocational and Technical Anatolian High School with low success in LGS, and 10 young people who had dropped out of formal education due to various reasons. These three groups with different educational profiles were selected to shed light on the general objectives of the research. Semi-structured interview questions were used, and data were collected through individual interviews with all participants.

Results: The findings of the research reveal that families attach great importance to the education of Generation Z and expect high achievements from them. Teachers, on the other hand, expect students to have emotional intelligence and social skills, and to develop collaboration skills. According to the perception of Generation Z regarding what the state expects from them, it is claimed that the state has not clearly specified its expectations. However, Generation Z expects to contribute to the country's digital transformation by being beneficial individuals to their nation, using their skills in technology, paying taxes, and adhering to rules. **Conclusion and Suggestions:** A generational gap between Generation Z and family, teachers, and the government has been identified. It is observed that these differences lead to communication and interaction issues. Establishing a better connection with Generation Z and providing contemporary living opportunities are necessary.

Keywords: Generation Z, Generational gap, Expectations, Social change, Youth, Family expectations, Teacher expectations, Government expectations

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş

Teknolojik gelişmeler, kültürel değişimler ve toplumsal dinamikler, bireylerin yaşamlarını ve dünya algılarını sürekli olarak etkilemektedir. Bu değişimlerin en belirgin sonuçlarından biri, farklı kuşakların ortaya çıkması ve her birinin benzersiz özelliklerle tanımlanmasıdır. Günümüzde, bu bağlamda en fazla dikkat çeken ve araştırılan kuşaklardan biri de Z Kuşağı'dır.

Z Kuşağı, 1990'ların ortalarından 2000'lerin başlarına doğan gençlerden oluşan bir kuşak olarak tanımlanır. Bu kuşak, önceki kuşaklardan önemli ölçüde farklı ve benzersiz bir dizi beklenti ve değerle karakterize edilmektedir. Teknolojiyle yoğrulmuş bir ortamda yetişen Z Kuşağı, dijital teknolojilere hızla adapte olmuş, sosyal medya ve internetin etkisi altında büyümüş ve bu teknolojileri günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir.

Bu tez, Z Kuşağı gençlerinin yaşantılarını, beklentilerini ve dünya algılarını fenomenolojik bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Fenomenoloji, olayları ve deneyimleri doğrudan gözleme ve açıklama yöntemine odaklanan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu bağlamda, Z Kuşağı gençlerinin deneyimlerini doğrudan anlamaya ve yorumlamaya yönelik bir çözümleme yapılacaktır.

Bu araştırmanın önemi, Z Kuşağı'nın yaşam tarzını, değerlerini ve beklentilerini anlamak ve bunları toplumun Z kuşağından beklentileri ile karşılaştırarak ortaya koymaktır. Z Kuşağı, iş dünyasından eğitim sistemine, sosyal ilişkilerden politikaya kadar pek çok alanda önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, Z Kuşağı'nın beklentilerini ve toplumun bu gençlerden ne beklediğini anlamak, bu kuşağın gelecekteki rolünü ve toplumdaki yerini belirlemede kritik bir öneme sahiptir.

Bu tezde öncelikle, Z Kuşağı gençlerinin beklentileri incelenecek, ardından toplumun bu kuşaktan beklentileri analiz edilecektir. Bu incelemeler ışığında, Z Kuşağı gençlerinin beklentileri ile toplumun beklentileri arasındaki uyum veya uyumsuzluklar belirlenecektir. Bu fenomenolojik çözümleme, Z Kuşağı'nın toplum içindeki yerini, kendi geleceklerine yönelik isteklerini, toplumun bu gençlerden ne tür bir talep içinde olduğunu daha iyi anlamamıza ve bu alandaki ilgili çalışmalara katkı sağlamaya yardımcı olacaktır.

1.1. Problem Durumu

Genç kuşaklar, toplumun geleceği ve sürdürülebilir kalkınması için kritik bir rol oynamaktadır ancak farklı sosyoekonomik ve eğitim düzeylerine sahip gençler arasındaki beklenti farklılıkları ve eğitimden iş dünyasına geçiş sürecindeki zorluklar, toplumda eşitsizlikleri artırabilmekte ve gençlerin potansiyellerini tam olarak kullanmalarını engelleyebilmektedir. Bu nedenle gençlerin ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten beklentilerini anlamak ve bu beklentiler doğrultusunda onlara destek sağlamak, toplumun genel gelişimi ve sürdürülebilir kalkınması için oldukça önemlidir.

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre, insanların temel ihtiyaçları fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, sosyal ilişkiler, saygı ve kendini gerçekleştirme olarak sıralanır. Araştırma, bu hiyerarşi doğrultusunda gençlerin ihtiyaçlarını anlamayı ve karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Örneğin, farklı eğitim düzeylerinden gelen gençler arasındaki beklenti farklılıkları, kendini gerçekleştirme ihtiyacının karşılanmasına engel oluşturabilir ve toplumsal saygının eksikliğine neden olabilir.

Araştırma, Türkiye'deki farklı eğitim kurumlarından seçilen Z kuşağı gençlerini merkeze alarak, LGS başarısı yüksek olan bir fen lisesinde öğrenim gören, LGS başarısı düşük olan bir mesleki ve teknik Anadolu lisesinde eğitim almış ve örgün eğitimi bırakmış gençlerin beklentilerini incelemiştir. Araştırma ayrıca bu gençlerin ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten beklentileri, bu beklentilerin toplumsal etkileri ve gençlerin eğitimden iş dünyasına geçiş sürecinde karşılaştığı zorluklar üzerine odaklanmıştır.

Toplumun genel gelişimi açısından, genç kuşağın nitelikli bireyler olarak yetiştirilmesi, devletlerin öncelikli hedeflerinden biridir ancak farklı eğitim düzeylerinden gelen gençler arasındaki beklenti farklılıkları, toplumsal eşitsizliklere ve gençlerin potansiyellerini tam anlamıyla kullanamamalarına neden olabilir. Bu nedenle, genç kuşağın beklentilerini anlamak ve onlara daha iyi rehberlik etmek, toplumun sürdürülebilir gelişimi için kritik bir öneme sahiptir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki farklı sosyoekonomik ve eğitim düzeylerine sahip Z kuşağı gençlerinin, ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten beklentilerini ve bu beklentilere nasıl yanıt verdiklerini Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi çerçevesinde incelemektir. Bu kapsamda, gençlerin fizyolojik, güvenlik, ait olma ve sevgi, saygı ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarına yönelik beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma dü-

zeyleri değerlendirilerek, Z kuşağı gençlerinin yaşam deneyimleri ve algılarının daha derinlemesine anlaşılması hedeflenmektedir. Araştırma, gençlerin beklentilerini ve bu beklentilerin toplumsal yapılarla uyumunu anlamak amacıyla geniş bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi çerçevesinde araştırmanın alt amaçları ise şu şekildedir:

1. Z Kuşağından Ailelerin Beklentilerinin Belirlenmesi ve Analiz Edilmesi: Ailelerin, Z kuşağı gençlerinin fizyolojik, güvenlik, ait olma ve sevgi, saygı ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarına yönelik beklentilerini belirlemek ve analiz etmek.
2. Z Kuşağından Öğretmenlerin Beklentilerinin Belirlenmesi ve Analiz Edilmesi: Öğretmenlerin, Z kuşağı gençlerinden eğitim süreçlerinde ve kişisel gelişimlerinde bekledikleri davranış ve başarıları Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi doğrultusunda incelemek ve değerlendirmek.
3. Z Kuşağından Devletin Beklentilerinin Belirlenmesi ve Analiz Edilmesi: Devletin, Z kuşağı gençlerinden vatandaşlık görevleri, sosyal sorumluluk ve katkı sağlama açısından beklentilerini Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre analiz etmek.
4. Z Kuşağının Ailelerinden Beklentilerinin İncelenmesi: Z kuşağı gençlerinin ailelerinden fizyolojik, güvenlik, ait olma ve sevgi, saygı ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçları bağlamında beklentilerini bir şekilde incelemek.
5. Z Kuşağının Öğretmenlerinden Beklentilerinin İncelenmesi: Z kuşağı gençlerinin öğretmenlerinden eğitim ve kişisel gelişim süreçlerinde, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre beklentilerini detaylandırarak incelemek.
6. Z Kuşağının Devletten Beklentilerinin İncelenmesi: Z kuşağı gençlerinin devletten eğitim, sosyal hizmetler ve vatandaşlıkla ilgili olarak Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında beklentilerini derinlemesine incelemek.

Bu alt amaçlar, araştırmanın odak noktalarını belirlemekte ve farklı paydaşların Z Kuşağı gençlerinden ne beklediği konusunda derinlemesine bir anlayış sağlamayı amaçlamaktadır. Bu şekilde, Z Kuşağı gençlerinin yaşantılarına, beklentilerine ve toplum içindeki rol ve katkılarına ilişkin daha kapsamlı bir anlayış geliştirilmesi hedeflenmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye'nin genç nüfusunun ülkenin toplumsal ve ekonomik yapısında kritik bir role sahip olduğu göz önüne alındığında, Z Kuşağı gençlerinin beklentileri ve algılarının

anlaşılması büyük bir önem taşımaktadır. 2023 Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, genç nüfusun sayısı 12 milyon 949 bin 817 kişi olarak belirlenmiş ve bu sayı Türkiye'nin toplam nüfusunun %15,2'sine denk gelmiştir. Bu genç nüfus, Türkiye'nin geleceği üzerinde büyük ölçüde belirleyici bir etkiye sahiptir.

Türkiye'nin genç nüfus oranının, Avrupa Birliği (AB) üyesi 27 ülkenin genç nüfus oranlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. AB üyesi 27 ülkenin genç nüfus ortalaması %10,5 iken, Türkiye'nin genç nüfus oranı bu oranın oldukça üzerindedir. Bu durum, Türkiye'nin gençlikle ilgili politikalarını ve gençlerin topluma entegrasyonunu etkileyen faktörlerin incelenmesini daha da önemli kılmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2022 tarihli raporuna göre, uluslararası göç istatistiklerinde Türkiye'den yurt dışına göç eden kişi sayısı 2022 yılında bir önceki yıla göre %62,3 artarak 466 bin 914 olmuştur. Göç eden nüfusun %55,7'sini erkekler,

%44,3'ünü ise kadınlar oluşturmuştur. Türkiye'den göç eden nüfusun yaş gruplarına bakıldığında, en fazla göç edenlerin %15,8 ile 25-29 yaş grubunda olduğu görülmüştür. Bu yaş grubunu %13,4 ile 30-34 ve %12,8 ile 20-24 yaş grubu izlemiştir. İstatistikler incelendiğinde gelecekte, Türkiye'nin önemli bir beyin göçü ve iş gücü kaybı yaşayacağı tahmin edilmektedir, zira günümüzde birçok genç yurtdışına gitme planları yapmaktadır. Bu çalışma, Z Kuşağı'nın beklentilerine dair bilgi sunarak beyin göçü ve iş kaybını önleme konusunda önemli çıkarımlar sunmayı hedeflemektedir.

Gençliğin kapsamlı bir şekilde tanımlanması ve gençlerin gelecek beklentileri, aile-okul ilişkileri ve öğretmen-devlet dinamiklerindeki karşılıklı beklentilerin anlaşılması, gençlerin topluma entegrasyonu, eğitim ve istihdam politikalarının belirlenmesi açısından hayati bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, bu çalışma, Z Kuşağı gençlerinin beklentilerini ve toplumdaki rolünü anlamak için önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi çerçevesinde gençlerin beklentilerinin incelenmesi, gençlerin fizyolojik, güvenlik, ait olma, saygı ve kendini gerçekleştirme ihtiyaçlarının ne düzeyde karşılandığını anlamamıza yardımcı olacak ve toplumsal yapılarla uyumlarını değerlendirmemize olanak tanıyacaktır. Bu değerlendirmeler, politika yapıcılar, eğitim kurumları ve işletmeler için gençlerin ihtiyaçlarını daha iyi anlamak ve bu ihtiyaçları karşılayacak stratejiler geliştirmek adına önemli ipuçları sağlayacaktır.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmanın temelinde bazı varsayımlar yatmaktadır. İncelenen Z Kuşağı gençlerinin öz-beklentileri ve aile-okul-öğretmen-devlet ilişkilerindeki karşılıklı beklentileri

üzerine odaklanıldığında bazı ön kabullerden yola çıkılmıştır. Öncelikle eğitim düzeyi yüksek olan ve eğitimlerine devam eden fen lisesi öğrencilerinin öz- beklentilerinin yüksek olduğu varsayılmaktadır. Bu öğrencilerin gelecek beklentileri ve aile-okul-öğretmen-devlet ilişkilerindeki beklentilerinin de genellikle yüksek olması beklenmektedir.

Diğer bir varsayım ise, eğitim düzeyi düşük olan ve eğitimlerine devam eden mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencilerinin öz-beklentilerinin düşük olduğu yönündedir. Bu öğrencilerin gelecek beklentileri ve aile-okul-öğretmen-devlet ilişkilerindeki beklentilerinin genellikle düşük olduğu öngörülmektedir.

Son olarak, çeşitli sebeplerden dolayı eğitimlerini yarıda bırakan gençlerin gelecek beklentilerinin ve aile-okul-öğretmen (geçmişe dayalı)-devlet ilişkilerindeki karşılıklı beklentilerinin düşük olduğu varsayılmaktadır. Bu gençlerin genellikle daha düşük öz-beklentilere sahip olduğu ve dolayısıyla gelecek beklentilerinin de sınırlı olduğu düşünülmektedir.

Bu varsayımlar, araştırmanın temelini oluşturarak Z Kuşağı gençlerinin beklentilerini ve ilişkisel dinamiklerini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma, Ankara'daki belirli bir fen lisesi ve mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencileriyle Ankara'da eğitim hayatını yarıda bırakan ve çeşitli iş alanlarında çalışan gençlerle sınırlıdır. Bu nedenle, elde edilen bulguların genelleştirilmesi konusunda dikkatli olunmalıdır.

Ayrıca, araştırmanın sonuçları belirli bir örneklem ve toplama dönemiyle sınırlıdır. Bu durum, araştırmanın sadece belirli bir zamanda ve belirli koşullarda yapıldığı göz önüne alındığında, sonuçların zaman ve mekân bağlamında genelleştirilebilirliğini sınırlar.

Çalışma, katılımcıların gönüllü olarak katıldığı bir temelde sınırlıdır. Bu durum, araştırmanın öznel deneyimlere dayandığı ve katılımcıların kendi deneyimlerini paylaşma istekliliğine bağlı olduğu anlamına gelmektedir. Bu nedenle, katılımcıların deneyimlerinin tüm gençlerin deneyimlerini temsil etmeyebileceği unutulmamalıdır.

1.6. Tanımlar

Z Kuşağı: Z Kuşağı, kuşak sınıflandırmasında beşinci kuşak olarak kabul edilir ve 21. Yüzyılda doğmuş ilk kuşak olarak tanımlanır. Genellikle 1997 ile 2012 yılları arasında doğan bireyleri kapsayan Z kuşağı, dijital teknolojilere erken yaşta maruz kalmış,

teknolojiyi günlük yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmiş ve bu nedenle teknolojiye hızla adapte olabilen bir kuşaktır. Z Kuşağının özellikleri, Levickaite (2010) ve Prensky (2001) gibi araştırmacılar tarafından incelenmiştir.

Beklenti: Beklenti kavramı farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bir perspektife göre, beklenti, bireyin içinde bulunduğu sosyal ortamda algıladığı anlamları yorumlayarak tutum ve beklentiye girmesi sürecini ifade eder (Jussim, Jacquelynne, & Stephanie, 1996). Beklentiler, bireylerin kendilerine ve çevrelerine yönelik umutları, talepleri ve gelecek beklentileri gibi faktörlerden oluşur ve genellikle bireylerin davranışlarını, kararlarını ve tutumlarını şekillendirir.

Bu tanımlar, tezde kullanılacak kavramları netleştirmek ve okuyucuların anahtar terimleri doğru bir şekilde anlamasını sağlamak amacıyla sunulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. Kuramsal Çerçeve

2.1. Kuşak Kavramı

Fransız sosyolog August Comte, günlük yaşantıdan bilimsel hayata kadar geniş bir yelpazede karşımıza çıkan kuşak kavramı üzerine ilk çalışmayı gerçekleştirmiştir (Jaeger, 1985). Comte, tarih boyunca kuşak değişimlerinin etkili güçler olduğunu ve toplumsal ilerlemenin yalnızca bir kuşağın diğerine aktaracağı birikimlerle mümkün olabileceğini ifade etmiştir (Burnett, 2010).

Kuşak kavramı, olaylardan etkilenmiş ve benzer sorumluluklara sahip gruplar olarak açıklanabilir. Bu nedenle ortak değerlere, inançlara, beklentilere ve davranışlara sahiptir (Lower, 2008; Mannheim, 1952; Joshi, Dencker, Franz, 2011). Araştırmacılar, Mannheim'in (1952) tanımından yola çıkarak, kuşak kavramını şekillendiren iki önemli unsura vurgu yapmaktadır. Bunlardan birincisi, tarihsel olarak paylaşılan coğrafya; ikincisi ise bu tarihsel süreçte yaşanan olaylar ve deneyimlerin biçimlendirdiği ortak bilinçtir.

Kuşaklar, on beş ile yirmi yıllık aralıklarla doğan, benzer etkilere maruz kalmış ve yaşamlarını aynı yerlerde sürdürmüş gruplardır (Kupperschmidt, 2000). Kuşak ayrımı, derin toplumsal etkileri bulunan olaylar ve toplumsal koşullar altında yetişmiş, belirli konularda ortak kanaate sahip insanları sınıflandırmak için kullanılmaktadır (Rogler, 2002). Kuşaklar, içinde buldukları dönemin benzer yetişme koşulları, değer yargıları ve fikirlerinin etkisi altında büyüdüğü için belirli bir dönem aralığındaki insanlar olarak da tanımlanmaktadır (Ropes, 2013). Sosyolojik bakış açısına göre, kuşaklar, belirli dönemlerde doğup büyümüş, sosyal, politik ve ekonomik olaylardan etkilenecek ortak bir kültür ve sorumluluklar geliştirmiş gruplardır (Taş, 2017).

Kuşakları tanımlamada en yaygın kullanılan ölçüt genellikle doğum tarihleridir. Örneğin, 1946-1964 arasında doğan bireyler genellikle Bebek Patlaması Kuşağı olarak adlandırılırken, 1965-1979 arasında doğanlar X Kuşağı, 1980-1998 arasında doğanlar Y kuşağı ve 1995-2009 arasında doğanlar da Z Kuşağı olarak sınıflandırılmaktadır (Goh ve Lee, 2018). Başka bir çalışmada ise 1995-2012 yılları arasında doğanlara Z Kuşağı adı verilmiştir. (Kitchen ve Proctor, 2015). Pazarlama stratejileri oluşturulurken marka ve firmalar, yaş gruplarını dikkate alarak planlarını geliştirirler (Tekvar, 2016). Bazı kaynaklarda 2000 ve sonrasında doğanlar için de Z Kuşağı tanımlamaları bulunmaktadır, ancak bu konuda farklı görüşler de vardır.

Tablo 2.1.

Çalışmada Kullanılan Kronolojik Kuşak Sınıflandırması ve Dönemleri

Kuşak Adı	Dönemi
Sessiz Kuşak - Silent Generation, Tradionalists	1925-1945
Bebek Patlaması Kuşağı - Baby Boomers	1945-1964
X Kuşağı - Gen X, Baby Bust	1965-1979
Y Kuşağı - Gen Y, Echo Boom, Next Generation, Milenyum	1981-1996
Z Kuşağı - iGen, Instant Online	1997-2012

Not: Reeves ve Oh, 2008:296-297; Crumpacker and Crumpacker, 2007: 351; Keleş 2011: 131; Lancaster ve Stillman, 2002: 59; Senbir, 2004: 22-26; Yelkikalan ve Altın, 2010: 1-2; Twenge, 2013.

2.1.1. Sessiz kuşak

1925 yılı ile 1945 yılı arasında doğmuş ve "Savaş Kuşağı" veya "Kurucu Kuşak" olarak bilinen kuşak, farklı araştırmacılar tarafından 1900-1945, 1925-1942 veya 1930-1945 aralığında doğanları içerecek şekilde tanımlanmıştır (Albayrak ve Özkul, 2013; Bulgan ve Göktas, 2016; Secilmis ve Köz, 2015). Elliot ve Choi (2011), bu kuşağı "Olgun Kuşak" olarak adlandırarak 1949'dan önce doğanları içerdiğini belirtmiştir (Smith ve Clurman, 1997: 17). Bu kuşak, "gelenekselci" veya "sessiz kuşak" olarak da adlandırılır ve 1925-1945 yılları arasında doğmuştur. Bu dönemde bu kuşakta doğanlar II. Dünya Savaşı/Soğuk Savaş, Büyük Buhran gibi küresel olayları deneyimlemişlerdir (Cary, 2008; Constanza & Finkelstein, 2015; Eisner, 2005) Türkiye'de, Kurtuluş Savaşı, Cumhuriyet'in ilanı, İnkılaplar gibi önemli olaylar bu kuşağın yaşamını şekillendirmiştir.

Bu kuşağın bireyleri genellikle değişikliklere direnç gösteren, geleneklere bağlı ve disiplinli olarak tanımlanır. Gelenekselcilerin, sadakat, otoriteye saygı ve geleneksel iş perspektifine önem verdikleri belirtilmiştir (Kalleberg, 1977; Lavoie-Tremblay, Lecerere, Marchionni, & Drevniok, 2010). Sessiz kuşak, genellikle sahip oldukları konumu koruma eğilimindedir (Kaiser, 2005: 19; Heselbarth, 1999: 10).

2.1.2. Bebek patlaması kuşağı

Bebek Patlaması Kuşağı genellikle 1945-1964 yılları arasında doğan bireylerden oluşmaktadır (Roberts ve Manolis, 2000). Bu kuşak, iki büyük dünya savaşının etkilerini yaşamıştır. Bebek Patlaması Kuşağı, özgürlük tutkusuyla öne çıkan, uyumlu ve kanaatkâr karakterleriyle bilinen, işkolik eğilimleri olan, iş yerine bağlılık ve sadakat gösteren, amaçlarına odaklanan, değişime açık ve kariyere önem veren bir görüntü sergilemektedir (Weingarten, 2009). Adını, savaş sonrası dönemin yüksek nüfus artışına atıfta bulunarak

almış ve bu dönemin olumlu duygularını ve iyimserliğini yansıttığı belirtilmiştir (Schulery, 2013).

Bebek Patlaması Kuşağı'na dair yapılan araştırmalar, genellikle savaş sonrası dönemin olumlu etkilerini taşıdıklarını ortaya koymaktadır. Bu kuşak, genel olarak sadakat, çalışkanlık, uzun süreli kurum içi bağlılık, maddi ödüllere değer verme, uyumlu ilişkiler kurma ve kariyere büyük bir önem atfetme eğilimindedir. (Kupperschmidt, 2000; Smola ve Sutton, 2002; Twenge, 2010).

2.1.3. X kuşağı

X Kuşağı, genellikle 1965-1979 yılları arasında doğmuş bireyleri içermektedir (Kyles, 2005). Bu kuşak, "Haylaz kuşak", "Neden ben?" kuşağı, "MTV kuşağı" veya "Bumerang kuşağı" gibi çeşitli tanımlamalarla anılmaktadır (Çetin ve Karalar, 2016). 1965 ile 1979 arasında doğan X kuşağı, aynı zamanda bir geçiş dönemi olarak kabul edilir (Alwin, 2002). Bağımsızlıklarına düşkün ve sonuç odaklı olarak bilinen bu kuşak, sıkıcı işleri reddeder ve zamanın gereksinimlerine ayak uydurmaya çalışır. Hem erkeklerin hem de kadınların iş yaşamında etkin bir rol aldığı bir dönemi yansıtmaktadır (Dias, 2003). Ayrıca birden fazla kariyer yapma eğilimindedir ve iş yaşamlarında güvenlik ve maaşa önem verirler.

2.1.4. Y kuşağı

Y Kuşağı genellikle 1981-1996 yılları arasında doğmuş bireyleri kapsar. Y Kuşağı terimi, 1993'te o dönemin ergen gençlerini tanımlamak için kullanılmıştır (Strauss ve Howe, 1992). Y Kuşağı, genellikle bağımsız, özgüvenli ve kendini düşünen bir yapıya sahiptir. Bu kuşak, teknoloji, bilgisayar, cep telefonu ve internet gibi teknolojik araçlarla büyüdüğü için teknolojiye oldukça aşinadır (Yüksekbilgili, 2013). Y Kuşağı, işlerini teknoloji aracılığıyla halletmeyi tercih eder ve yaptıkları işin olumlu bir değişime katkı sağlamasını arzu eder (Behrstock-Sherratt ve Coggshall, 2010). Ayrıca dünya nüfusunun en geniş kuşağı olmanın ötesinde, yapılan çalışmalarda en dikkat çeken kuşak olarak da ön plana çıkar (Berkup, 2015). Bu kuşağın belirgin özellikleri arasında teknolojiye olan eğilimleri bulunmaktadır. Diğer kuşaklardan farklı olarak teknolojinin içinde doğmuş olmaları, günlük işlerini ve görevlerini yerine getirirken teknolojiyi sıkça kullanmalarını sağlar. Aynı zamanda meraklı yapılarıyla bilgi edinme süreçlerinde teknoloji donanımlarını etkili bir şekilde kullanabilme yeteneğine sahiptirler (Behrstock-Sherratt, E. ve Coggshall, J., 2010).

2.1.5. Z kuşağı

Z Kuşağı, kuşak sınıflandırmasında beşinci kuşak olurken 21. yüzyılda doğmuş ilk kuşaktır. Z Kuşağı, genellikle 1997 ile 2012 yılları arasında doğan bireyleri kapsayan bir kuşaktır. Bu tanım, genellikle demografik, sosyal ve teknolojik değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan belirli özellikleri ifade eder. (Levickaite, 2010; Prensky, 2001).

Kuşaklar incelendiğinde, Sessiz Kuşak, Bebek Patlaması, X Kuşağı, Y Kuşağı ve Z Kuşağı olmak üzere beş kategorize kuşak belirlenmiştir (Berkup, 2014; Taş, Demir-döğmez ve Küçüköğlü, 2017). Z Kuşağı, diğer kuşaklardan farklı olarak, teknolojinin gelişmesiyle öne çıkan özelliklere sahiptir. Bu kuşak, dijital çağın çocukları olarak nitelendirilir ve diğer kuşaklardan daha bilgili bir şekilde internet kullanımına ve daha gelişmiş dijital okuryazarlığa sahiptir (Nagy, 2017). Bu kuşağın üyeleri, yeni teknolojik gelişmelere büyük ilgi göstermektedir ve en büyükleri 20 yaşında olup, teknolojiyle büyüyen bir kuşak olarak bilinirler.

Z Kuşağı, dijital çağın öncülerinden olup teknolojinin hızla gelişimine tanıklık etmiş bireyleri içerir. Kolaylıkla bilgiye ulaşabilen ve iletişimde metin yerine konuşmayı tercih eden bu kuşak, kısa dikkat süreleri, hız tutkusu, bağımsızlık arzusu, sabırsızlık ve sürekli bir güven arayışıyla dikkat çeker. Bu sebeple genellikle "Yeni Sessiz Kuşak" olarak adlandırılırlar (Akdemir vd., 2013; Berkup, 2014). Z Kuşağı, tüketim alışkanlıkları bağlamında da öne çıkan bir görüntü sergiler. Kaliteye büyük önem verirler, yaratıcılık ve yenilikten keyif alırlar, çeşitli kültürlere ilgi duyarlar, çoklu dikkat ve hızlı karar verme yeteneklerine sahiptirler. Anlık tüketim eğiliminde olan Z Kuşağı bireyleri, genellikle marka sadakati düşük olarak tanımlanırlar (Altuntuğ, 2012).

Z Kuşağı'nın mevcut literatürde belirtilen özellikleri şu şekildedir: Onlar, yüksek teknoloji tüketicileri ve dijital dünyanın öncüleridir. Dijital dünya hayranları olarak bilinirler, bireysel yeteneklere sahiptirler ancak sosyal ilişki becerileri gelişmemiş olabilir. İzole olma eğiliminde olup, anksiyete, güvensizlik ve depresyon gibi ruh sağlığı sorunlarına yatkın olabilirler. Dikkat süreleri kısa, hızlı ve pratik düşünen bireylerdir. Temkinli ve duygusal, fiziksel ve finansal güvenlikle ilgili, yerleşik alışkanlıklara sahiptirler. Hareketsiz eylemci bir tutuma sahip olmalarının yanı sıra, açık fikirli ve farklılıklara rahatça uyum sağlayabilen bir kuşak olarak öne çıkarlar (Igel & Urquhart, 2012; Loveland, 2017; Twenge, 2017).

Z Kuşağı, sonuç odaklıdır. Diploma yerine yeterlik sertifikası hedefleyen, yaratıcı ve üretken Z Kuşağı, hızlı sıkılan, kolay vazgeçen ve özellikle kurumsal değil manevi

tatmin üzerine odaklı bir görüntü sergilemektedir (Çetin-Aydın & Başol, 2014). İş ortamında, Z Kuşağı, değerlere büyük bir önem verir; sosyal adaleti destekler, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı durur, çevreye duyarlıdır ve ödüllendirme konusunda büyük bir hassasiyet gösterir (Büyüksulu, 2017).

Sonuç olarak, günümüz gençliği olan Z Kuşağı, bireysel ve bağımsız olmaları, yaratıcılıkları, hızlı adapte olabilmeleri, teknolojiye hâkimiyetleri, sosyal ve çevresel duyarlılıkları ile dikkat çekmektedir.

2.2. Beklenti

Beklenti kavramı farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Bir perspektife göre beklenti, bireyin içinde bulunduğu sosyal ortamda algıladığı anlamları yorumlayarak tutum ve beklentiye girmesi sürecini ifade eder (Jussim, Jacquelynne ve Stephanie, 1996). Diğer bir açıdan bakıldığında ise beklenti, bireyin belirli bir davranışının belirli bir sonuca ulaşacağına dair inancının şiddetidir. Beklenti, bireylerin gelecekte gerçekleşmesini umdukları olaylar hakkındaki düşünceleri içeren karmaşık bir kavramdır. Bu kavram, bireylerin davranışlarını, duygusal tepkilerini ve kararlarını şekillendiren önemli bir etken olarak öne çıkar. Beklentiler, psikolojik ve sosyal bakış açılarıyla incelendiğinde, bireylerin çeşitli alanlardaki deneyimlerini etkileyen dinamik bir süreci ifade eder (Luthans, 2010).

Beklenti, bireyin önceki deneyimleri, kişisel değerleri ve hedefleri ile şekillenir. Psikolojik olarak, bireyin geçmişteki başarıları veya başarısızlıkları, gelecekteki olaylar hakkındaki beklentilerini etkiler. Örneğin, başarıya odaklanmış bir birey, gelecekteki bir görevi başarma konusundaki beklentilerini yüksek tutabilir. Bu, motivasyonlarını artırarak hedeflerine daha etkili bir şekilde ulaşmalarını sağlayabilir (Smith ve Garcia, 2015; Wang ve Chen, 2018).

Beklenti, bireyin toplumsal normlara ve diğer insanların beklentilerine uyumunu da içerir. Sosyal olarak, bireyin ailesi, arkadaşları ve toplumunun beklentileri, kişisel hedeflerini etkileyebilir. Örneğin, bir bireyin ailesi meslek seçimine dair belirli beklentilere sahipse, bu beklentiler bireyin kariyer yolunu şekillendirebilir (Gomez ve Johnson, 2016; Kim ve Lee, 2019).

Bireylerin beklentileri, etkileşimde buldukları ortamlarda önemli bir rol oynar. İş dünyasında, yöneticiler ve liderler, çalışanların beklentilerini anlamak ve bu beklentilere uygun bir çalışma ortamı sağlamak için çaba sarf ederler. Aynı zamanda, bireylerin kendi beklentilerini yönetmeleri, stresle başa çıkmaları ve hedeflerine odaklanmaları açısından önemlidir. Beklentilerin gerçekçi bir şekilde belirlenmesi, bireylerin daha tatmin

edici ve dengeli bir yaşam sürmelerine yardımcı olabilir (Chen ve Ahmed, 2020; Rodriguez ve Martinez, 2021).

Beklenti, bireylerin yaşamlarını etkileyen karmaşık bir faktördür. Psikolojik ve sosyal perspektiflerden ele alındığında, beklentilerin bireyin iç dünyasını ve toplumsal etkileşimini nasıl şekillendirdiği daha iyi anlaşılır. Bu nedenle, bireylerin beklentilerini yönetme becerisi, sağlıklı ilişkiler kurma, hedeflere ulaşma ve kişisel tatmin açısından önemlidir.

Beklenti teorileri, bireylerin davranışlarını ve kararlarını anlamak için kullanılan temel kavramlardan biridir. Bu teoriler, bireylerin nasıl beklentiler oluşturduklarını, bu beklentilerin onları nasıl yönlendirdiğini ve sonuç olarak nasıl kararlar aldıklarını açıklamaya odaklanmaktadır. Bu bölümde öne çıkan beklenti teorilerini inceleyeceğiz.

2.2.1. Vroom'un beklenti teorisi

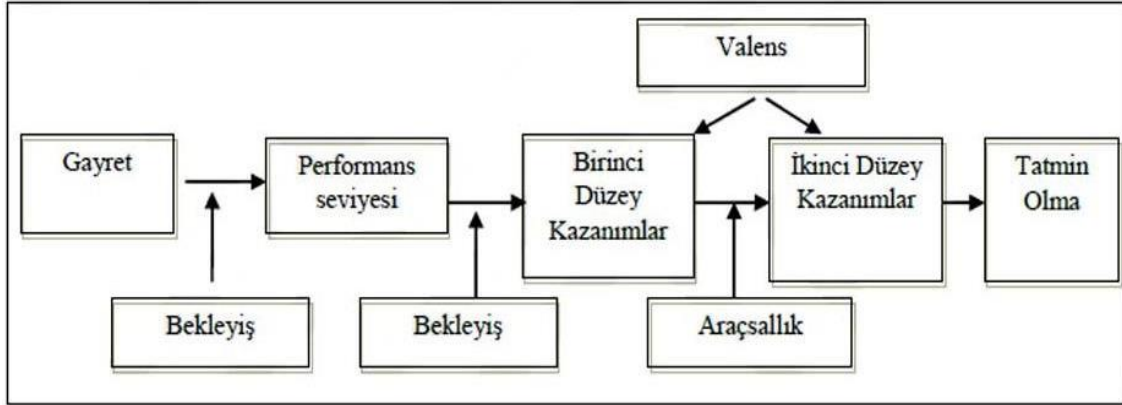
Victor Vroom'un öncülük ettiği beklenti teorisi, bireylerin motivasyon ve performanslarını anlamak için kullanılan bir modeldir. Bu teori, bireylerin çeşitli sonuçlara ulaşma olasılıklarını değerlendirdiklerini ve bu değerlendirmelerin motivasyonlarını etkilediğini savunur. Özellikle, çaba, performans ve ödül arasındaki ilişkileri vurgular (Vroom, 1964).

Victor Vroom'un beklenti teorisi kişisel motivasyonu ve performansı anlamak için yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu teori, insanların eylemlerinin olası sonuçlarını nasıl değerlendirdiklerini ve bu değerlendirmelerin motivasyonlarını nasıl etkilediğini inceler. Kişisel çaba, performans ve sonraki ödüller arasındaki ilişkiyi vurgular. Bu perspektifte insanlar eylemlerinin sonuçlarını değerlendirirler. Harekete geçmenin hedeflerine ulaşma şanslarını artıracığına inanırlarsa motivasyonları artacaktır. Vroom'un beklenti teorisi, bu değerlendirme sürecinin çabayı, performansı ve ödül sistemlerini nasıl etkilediğini açıklar. Vroom'un teorisine göre insanlar eylemlerinin sonuçlarını değerlendirirler. Harekete geçmenin hedeflerine ulaşma şanslarını artıracığına inanırlarsa motivasyonları artacaktır. Vroom, Porter ve Lawler (2015) Beklenti Teorisi adlı çalışmada özellikle insanlar sadece hedeflerine ulaşmak için harcadıkları çabaya değil, aynı zamanda performansları ve özgüvenlerinin karşılığında ne kadar alacaklarına da önem veriyorlar. Böylece insanlar motivasyonlarını çabalarının sonuçlarına göre değil, sonuçların getirdiği ödüllerin değerine göre belirlerler. Bu teorik çerçeve, performans yönetimi, ödül sistemleri, liderlik stratejileri gibi kuruluşların birçok uygulama alanında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Vroom'un beklentiler teorisi, öz motivasyonu anlamak ve buna dayalı yönetim stratejileri geliştirmek isteyen araştırmacılar ve yöneticiler için yararlı bir çerçeve sağlar.

Şekil 2.1.

Victor H.Vroom'un Beklenti teorisi (Vroom, 1964)

Latham ve Pinder'e (2005) göre, işyeri motivasyonu günümüz dünyasında önemli bir araştırma konusudur. Bu araştırma, insanların iş hedeflerine ulaşma motivasyonunu anlamının uzun bir süre boyunca önemli bir temel olduğunu belirtmektedir. Bu durum, bu alandaki teorilerin iş dünyasına olan etkisini vurgulamaktadır. Locke ve Latham (2002), amaç teorisini ve motivasyon çalışmasını geliştirmek için 35 yıllık bir araştırma yürütmüşlerdir. Bu çalışma, geleceğin değişen doğasını ve zaman içindeki anlayışların nasıl geliştiğini göstermektedir. Porter ve Lawler'ın (1968) lider davranışı ve performansına ilişkin çalışması, beklentilerin örgütsel ortamlarda nasıl kullanıldığını inceledi. Bu çalışma, yöneticilerin davranışlarının çalışanları nasıl etkileyebileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Beklenti teorisi, öz yeterliliği ve öz düzenlemeyi anlamak için kapsamlı bir çerçeve sağlar. Teori, insanların iş hedeflerine ulaşma konusundaki inançlarını ve motivasyonlarını değerlendirerek organizasyonel performansı etkileyen temel faktörleri tanımlar.

2.2.2. Adams'ın eşitlik teorisi

Adams'ın (1965) Eşitlik Teorisi en önemli eşitlik teorilerinden biridir. Teori, eğer insanlar kendilerine sağlanan katkılar ve aldıkları ödüllerin adil olduğuna inanırlarsa bu durumun onların davranışları üzerinde olumlu sonuçlar doğuracağını belirtmektedir. Adams'ın Eşitlik Teorisi, bireysel davranışı etkilemede örgütsel eşitliğin önemli rolünü

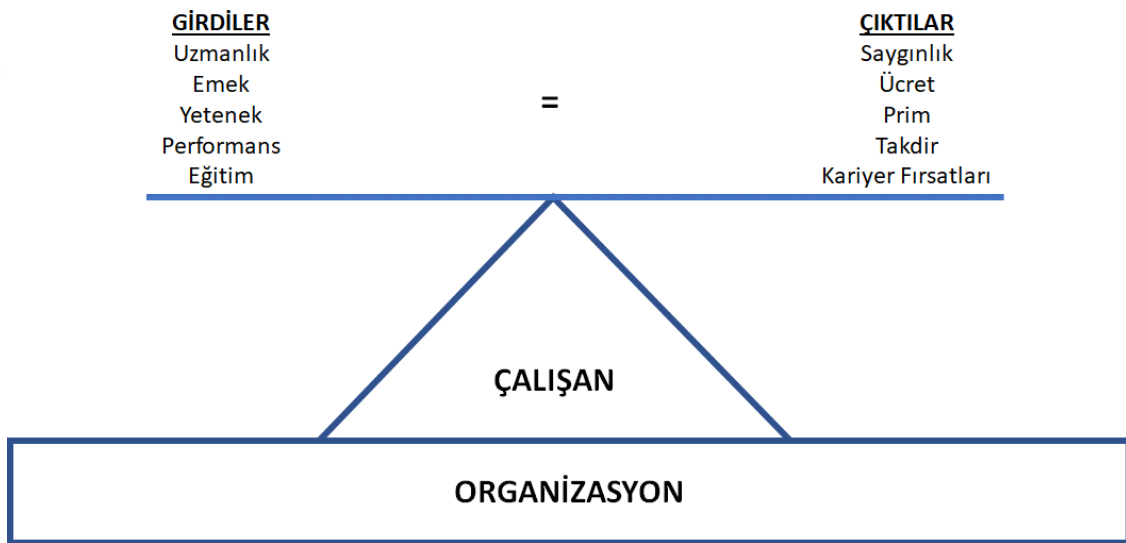
vurgulamaktadır. Bu teori, örgütlerin bütünlüklerini koruyabilmeleri için önemli tavsiyeler sunmaktadır (Prentice ve Johnson, 2022, s. 188).

Adams'ın Eşitlik Teorisi üç ana kavrama dayanmaktadır:

1. Tepki: Bir bireyin ya da kuruluşun iş birliğine verdiği yanıt.
2. Ödül: Bir birey ya da kuruluş tarafından bir kişiye verilen bir tanıma veya değerlendirmedir."
3. Adalet duygusu: Bir kişinin maaş ve ödüllerde adalet duygusu.

Şekil 2.2.

Adams'ın Eşitlik Teorisi (Keser, 2006)

Ödül vermek, bireyin organizasyona ya kuruma yaptığı katkıyla ilgilidir. Bu katkı iş, çaba, beceriler ve kişisel deneyim gibi faktörlerden etkilenecektir. Ödüller, bir kişinin bir kuruluştan aldığı hediyeleri ifade eder. Bu ödüller maaş, terfi, tanınma, ilişkiler vb. faktörlerden etkilenebilir. Adalet algısı, kişinin tepkileri ve ödülleri arasındaki dengeyi anlaması anlamına gelir. Kişi çabalarının ödüllendirilmediğine inanırsa zihninde örgütün adaletsizliği algısı gelişecek ve bu da olumsuz davranışlara yol açacaktır.

Adams'ın Eşitlik Teorisi örgütsel adaletin analizinde önemli bir yere sahiptir. Bu bakış açısı adalet duygusunun bireyi nasıl etkilediğini anlamamıza yardımcı olur (Coon ve Mitterr, 2020, s. 135). Adams'a göre dürüstlüğe sahip bireyler bağlılık, verimlilik ve yaratıcılık gibi olumlu davranışlar sergileyebilirler. Olumsuz adalet duygusuna sahip bireyler iş birliğine açık olmama, bağ kurmama, verimli olmama, yaratıcı fikirler öne sürmeme gibi olumsuz davranışlar sergileyebilirler. Adaletsizliği algılayan bireyler örgütten ayrılma, iş tatminsizliği, kaygı, depresyon gibi olumsuz sonuçlarla karşılaşabilmektedir.

Adams'ın Eşitlik Teorisi örgütün adaletini değerlendirmede önemli bir araç olmuştur. Ancak bu teorinin de bazı sınırlamaları vardır. Bu teori adalet duygusunun tek kişi tarafından belirlenmediğini varsayar. Ancak araştırmalar adalet algısının kişisel tutumlar, değer yargıları gibi faktörlerden de etkilendiğini ortaya koymuştur. Teori adalet algısının her zaman objektif olarak değerlendirilebileceğini varsaymaktadır. Ancak araştırmalar adalet algısının kişinin bakış açısına göre değişebileceğini göstermiştir.

Santrock (2022), Adams'ın Eşitlik Teorisi'nin örgütsel adaleti test etmek için önemli bir teori olduğunu belirtir, ancak bu teorinin bazı sınırlamaları vardır. Bu sınırlamalar akılda tutularak teorinin tanımlanması ve uygulanması gerekmektedir.

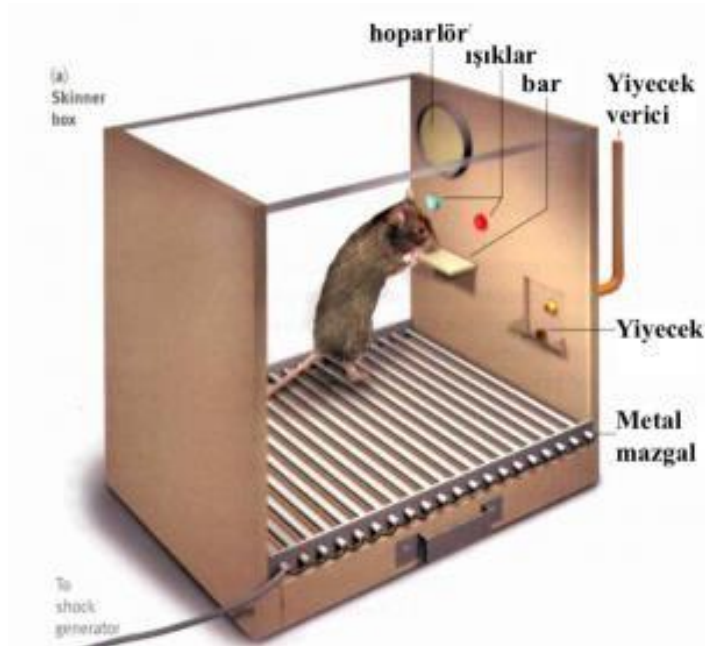
2.2.3. Skinner'ın Operant koşullanma teorisi

B.F. Skinner, insanların eylemlerinin sonuçlarına göre beklentiler oluşturduklarına inanmaktadır. Olumlu pekiştirme ve cezanın kişinin belirli davranışları sergileme olasılığını artırabileceğini veya azaltabileceğini açıklamaktadır (Skinner, 1938; Skinner, 1953).

Skinner'ın edimsel koşullanma teorisi bu alana önemli bir bakış açısı sağlar. Bireysel davranışın çevresel uyaranlara yanıt olarak nasıl oluştuğunu ve öğrenildiğini anlamak için bir çerçeve sağlar. Skinner'ın teorisi, bir kişinin davranışının ödül ve cezalardan nasıl etkilendiğini ayrıntılı olarak tartışmaktadır.

Şekil 2.3.

Skinner Kutusu (Skinner, 1953)

Bir kişinin olumlu ya da olumsuz sonuçlarından dolayı bir davranışı tekrarlama ya da kaçınma eğilimi süreci öğrenme davranışında önemli bir rol oynar. Skinner (1938) davranışın çevreden nasıl etkilendiğinden bahsetmektedir: "Davranışlarımız sonraki olaylardan etkilenir ve bu etki gelecekteki davranışlarımızı belirler." Bu temel ilkeler, bireysel davranışın ortaya çıktığı fikrini desteklemektedir. Sonuç olarak bu davranışı sergileme olasılığı daha yüksektir.

Koşullanma teorisinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesi için ana noktalardan biri Skinner'ın kendi çalışması olan "Organizmaların Davranışı" (1938) 'dır. Lerman ve Iwata (1996) tarafından yazılan "Skinner'ın edimsel davranış teorisi ve kullanım analizi" bölümü, bu teorinin pratik uygulamasını ayrıntılı olarak tartışmaktadır.

Edimsel koşullanma teorisi davranış değişikliği, psikoloji ve klinik araştırmalarda derinlemesine incelenmiştir ve bu alanlarda büyük bir etkiye sahiptir. Skinner'ın teorisi, bireysel davranışı anlamak ve yönlendirmek için güçlü bir araç olarak kabul edilir.

2.2.4. Locke ve Latham'ın hedef teorisi

Locke ve Latham'ın Hedef Teorisi (1990), insanların performansının çeşitli yönlerini etkileyen koşulları inceleyen bir motivasyon teorisidir. Bu teori, çalışmanı etkileyen en önemli faktörün hedefleri olduğunu savunmaktadır (Locke ve Latham, 1990, s. 1). Hedef, kişinin ulaşmaya çalıştığı spesifik ve ölçülebilir bir sonuçtur. Hedefler davranışı yönlendirir. Belirli ve ölçülebilir hedefleri olan bireyler, bu hedeflere ulaşmak için daha fazla çaba harcayacaklardır (Locke ve Latham, 1990, s. 2). Hedefler doğrudan çabalardır. Daha zor hedefleri olan insanlar, onlara ulaşmak için daha fazla çaba harcayacaklardır (Locke ve Latham, 1990, s. 14) 3). Daha zorlayıcı hedefleri olan bireyler daha iyi performansa sahip olma eğilimindedir (Locke ve Latham, 1990, s. 4). Locke ve Latham, hedeflerin performansı ne ölçüde etkilediğinin amacın özelliklerine bağlı olduğuna inanmaktadır. Bu hedeflerin özellikleri şu şekildedir:

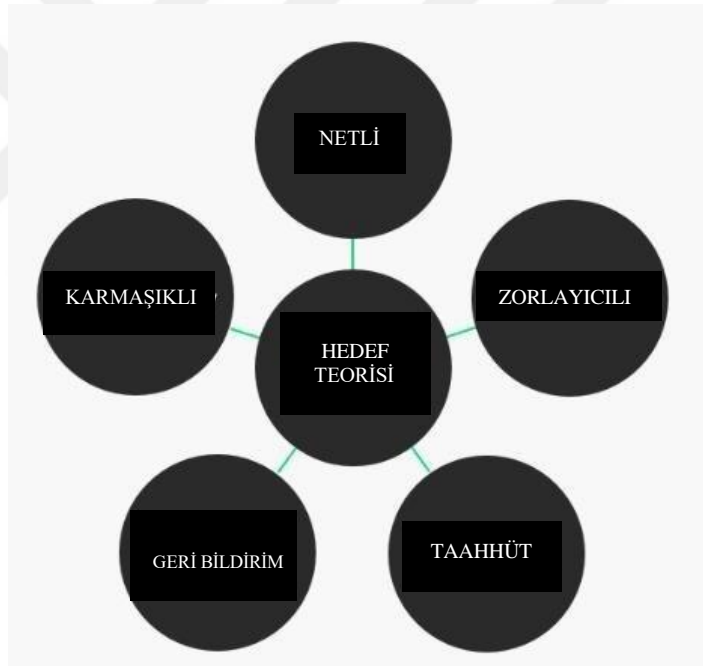
1. Belirlilik: Hedefler spesifik ve ölçülebilir olmalıdır (Locke ve Latham, 1990, s. 5).
2. Zorluk: Hedefler kişisel yeteneklere uygun olmalıdır (Locke ve Latham, 1990, s. 6).
3. Bilgi: Hedeflere ulaşıp ulaşılmadığına dair bir gösterge bulunmalıdır (Locke ve Latham, 1990, s. 14) 7).

Locke ve Latham, hedef belirlemenin üç aşaması olduğunu öne sürmektedir:

1. Hedef belirleme: Hedefler bireyler tarafından oluşturulabileceği gibi bireyler ve liderler tarafından da organize edilebilir (Locke ve Latham, 1990, s. 8).
2. Hedef Kabulü: Hedeflerin birey tarafından kabul edilmesi gerekir (Locke ve Latham, 1990, s. 9).
3. Amaca Bağlılık: Kişinin hedefe ulaşmak için çalışmaya istekli olması gerekir (Locke ve Latham, 1990, s. 10). Locke ve Latham'ın (1990) hedef teorisi motivasyon araştırmalarında önemli bir rol oynamaktadır. Araştırmalar hedeflerin kişisel performansı etkilediğini göstermektedir. Örneğin, bir çalışma, belirli ve zor hedefleri olan öğrencilerin, belirsiz ve basit hedefleri olan öğrencilerden daha iyi performans gösterdiğini saptamıştır.

Şekil 2.4.

Locke ve Latham'ın Hedef Teorisi (Locke & Latham, 2015)

Hedef teorisi organizasyonel uygulamalarda da kullanılmaktadır. Örneğin kuruluşlar, çalışanların performansını artırmak için hedef belirleme sürecini teşvik edebilir. Ayrıca kuruluşlar çalışanlarına hedeflerine ulaşmaları için gerekli desteği sağlayabilirler (Locke ve Latham, 1990, s. 12). Çalışma motivasyonunu anlamak ve yönetmek için çeşitli beklenti teorileri kullanılmaktadır. Victor Vroom'un Beklenti Teorisi, Adams'ın Adalet Teorisi, Skinner'ın Operant Koşullanma Teorisi ve Locke ve Latham'ın Hedef Kuramı gibi önemli yaklaşımlar, farklı perspektifler sunar.

2.2.5. Beklenti teorilerinin karşılaştırılması

Vroom'un Beklenti Teorisi, bireylerin çeşitli sonuçlara ulaşma olasılıklarını değerlendirerek motivasyonlarını belirlediğini savunur. Çaba, performans ve ödül arasındaki ilişkileri vurgular. Performans yönetimi sistemleri ve ödül sistemlerinin tasarımında bu teori temel alınır. Çalışanların çaba harcayarak belirlenen hedeflere ulaşma olasılığını değerlendirerek motivasyonları belirler.

Adams'ın Adalet Teorisi, örgütsel adaletin önemini vurgular. Eğer insanlar katkılarında ve aldıkları ödüllerde adalet olduğuna inanırlarsa, motivasyonları artar.

Örgütler, adalet duygusunu sağlamak için performans değerlendirme ve ödül sistemlerini adil bir şekilde tasarlar. Adalet algısını artırmak, olumlu davranışları teşvik eder.

Skinner'in Operant Koşullanma Teorisi, davranışın çevresel uyarılara yanıt olarak nasıl şekillendiğini açıklar. Olumlu pekiştirme ve ceza, davranışı şekillendirmede önemli rol oynar. İşyerlerinde davranış değişikliği ve öğrenme süreçlerini anlamak için bu teori kullanılır. Performansı artırmak için ödüllendirme ve cezalandırma stratejileri tasarlanır.

Locke ve Latham'ın Hedef Kuramı, insanların performansını etkileyen koşulları inceler ve hedeflerin önemini vurgular. Belirli, ölçülebilir ve zorlayıcı hedeflerin motivasyonu artırdığını savunur. Örgütler, çalışanların performansını artırmak için belirli ve ölçülebilir hedefler belirler. Hedeflere ulaşma sürecinde çalışanlara destek sağlanır ve performansın ölçülmesi önem kazanır.

Bu teorilerin her biri, çalışanların motivasyonunu anlamak ve yönetmek için farklı perspektifler sunar ve farklı uygulamalar gerektirir. Örgütlerin ihtiyaçlarına ve çalışanların beklentilerine bağlı olarak uygun olan teori veya teorilerin seçilmesi önemlidir.

2.2.6. Maslow'un İhtiyaç hiyerarşisi teorisi

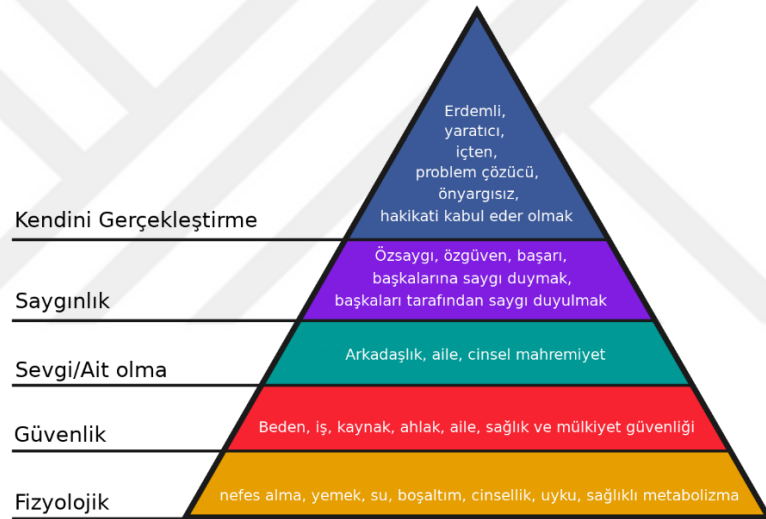
Birbirinden farklı beklenti kuramlarının incelenmesinin ardından, bu tez çalışması kapsamında özellikle Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi teorisine odaklanılacaktır. Bulgular ve yorumlar, öncelikle Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi çerçevesinde şekillendirilecektir. Maslow'un teorisi, insan ihtiyaçlarını beş kategoriye ayırarak temel bir sıralama önermektedir. Bu kategoriler fizyolojik ihtiyaçlar, güvenlik ihtiyacı, ilişki ihtiyacı, saygı ihtiyacı ve kendini gerçekleştirme ihtiyacını içermektedir. Bulgular ve yorumlar, bu hiyerarşi doğrultusunda, test çalışması sonuçlarının analiz edilerek sunulmasını içermektedir.

Abraham Maslow tarafından geliştirilen İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi, insanların belirli ihtiyaçlara yönelik beklentilerini belirli bir sırayla değerlendirir. Teori güvenlik, arkadaşlık, saygınlık ve kişisel amaçlar gibi fizyolojik ihtiyaçlardan başlayarak daha yüksek ihtiyaçları içerir (Maslow, A.H., 1943; Maslow, A.H., 1954). Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi pek çok araştırmaya konu olmuştur. Bu çalışmalarda teorinin geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiştir.

Maslow, 20. yüzyılın en önemli psikolojik teorisyenlerinden biridir. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Teorisi insan ihtiyaçlarını beş kategoriye ayırır, insanların bu ihtiyaçları karşılama sırasını ve bu ihtiyaçların kişisel davranışları nasıl etkilediğini açıklar.

Şekil 2.5.

Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi (Kula ve Çakar, 2015)

2.2.6.1. Fiziksel ihtiyaç

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi'nde en temel ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçlar hayatta kalmak için gerekli olanları içerir. Yiyecek, su, barınak, giyim, cinsellik ve uyku fiziksel ihtiyaçlara örnek olabilir. Maslow (1943), fiziksel ihtiyaçların tüm ihtiyaçların karşılanmasının temeli olduğuna dikkat çeker. Coon ve Mitterer (2020) insan ihtiyaçlarının en önemlisinin fiziksel ihtiyaçlar olduğunu ve bu ihtiyaçların karşılanmaması durumunda diğer ihtiyaçların da karşılanamayacağını belirtmişlerdir. Prentice ve Johnson (2022) fizyolojik ihtiyaçların, insanların hayatta kalmak için güvendikleri temel ihtiyaçları içerdiğine dikkat çeker. Bu ihtiyaçlar karşılanmadığında insanlar maddi ve manevi zarara uğrayacaktır. Santrock (2022) fiziksel ihtiyaçların insanların yaşamdaki ihtiyaçlarını içerdi-

ğini ve bu ihtiyaçlar karşılanmadığında insanların motivasyonunun ve performansının d-
seceğini belirtmiştir.

2.2.6.2. Güvenlik ihtiyacı

Fiziksel ihtiyaçtan sonra ikinci tür ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçlar fiziksel ve duygusal
güvenlik ihtiyacını içerir. Güvenlik özgürlüğü, düzen ve istikrar güvenlik ihtiyaçlarına
örnektir. Maslow (1954) kişinin kendini güvende hissetmesi için güvenlik ihtiyaçlarının
gerekli olduğunu belirtmiştir. Coon ve Mitterer (2020) güvenlik ihtiyaçlarının insanların
fiziksel ve duygusal güvenliğini sağlama ihtiyacını da içerdiğine dikkat çekmiştir. Pren-
tice ve Johnson (2022) güvenlik ihtiyaçlarının insanların kendilerini güvende hissetme
ihtiyacını içerdiğini ve bu ihtiyaçlar karşılanmadığında kişilerin kaygılı ve kaygılı hisse-
deceklerini belirtmişlerdir. Santrock (2022) güvenlik ihtiyaçlarının insanların kendilerini
tehlikelerden koruma ve güvenliğini sağlama ihtiyaçlarını içerdiğini belirtmektedir.

2.2.6.3. İlişki ihtiyacı

İlişki kurmak ihtiyacımız olan şeylerdir. Bu ihtiyaçlar arasında sevgi, ait olma ih-
tiyacı yer almaktadır. Aidiyet duygusu, sevgiyi almak, ilişkiler, aile kurmak ve topluluk
duygusu sosyal ihtiyaçlara örnektir. Maslow (1954), ait olma ihtiyacının insanlarda bir
gruba ait olma ve beğenilme isteği uyandırdığını belirtmiştir. Coon ve Mitterer (2020)
sosyal ihtiyaçların insanların ait olma ve beğenilme ihtiyaçlarını içerdiğine dikkat çek-
miştir. Prentice ve Johnson (2022), sosyal ihtiyaçların insanların bir gruba ait olma ve
sevilme ihtiyaçlarını içerdiğini ve bu ihtiyaçlar karşılanmadığında insanlarda yalnızlık ve
izolasyonun ortaya çıkabileceğini belirtmiştir. Santrock (2022) sosyal ihtiyaçların insan-
ların sevgi, arkadaşlık ve topluluk duygusu ihtiyacını içerdiğini belirtmektedir.

2.2.6.4. Saygı ihtiyacı

Dördüncü tür ihtiyaçtır. Bu ihtiyaçlar arasında kendine saygı duyma ve başkala-
rından saygı görme ihtiyacı da vardır. Başarı, güç, güven, yeterlilik ve başarının tümü
arzu edilen saygının örnekleridir. Maslow (1954) öz-yeterlik için benlik saygısının ge-
rekli olduğunu belirtmiştir. Coon ve Mitterer (2020) saygınlık ihtiyaçlarının, insanların
kendine saygı ve başkalarına saygı duyma ihtiyaçlarını içerdiğini belirtmiştir. Prentice ve
Johnson (2022), benlik saygısının, insanların kendilerini değerli hissetme ihtiyacını iç-
erdiğini ve bu ihtiyaçlar karşılanmadığında kişilerin benlik saygısının düşük olduğunu ve

öz saygının olmadığını hissedebileceklerini belirtmişlerdir. Santrock (2022) saygınlık ihtiyacılarının insanların güç, başarı ve yeterlilik ihtiyaçlarını içerdiğini belirtmektedir.

2.2.6.5. Kendini gerçekleştirme ihtiyacı

Bu ihtiyaçların başında kendini gerçekleştirme ihtiyacı gelmektedir. Bu ihtiyaç, kişinin yeteneklerini en üst düzeyde gerçekleştirme ihtiyacını da içerir. Yaratıcılık, özgünlük, problem çözme, kendini geliştirme ve kişisel farkındalık kişisel ihtiyaçlara örnektir. Maslow (1954), kendini gerçekleştirme ihtiyacının insanların en üst düzeyde mutluluk ve doyuma ulaşmasını sağladığını belirtmiştir. Coon ve Mitterer (2020) kişisel ihtiyaçların, insanların potansiyellerini en üst düzeyde gerçekleştirme ihtiyacını içerdiğine dikkat çeker. Prentice ve Johnson (2022) kişisel ihtiyaçların, insanların en üst düzeyde mutluluk ve doyuma ulaşma ihtiyacını içerdiğine dikkat çekmiştir. Santrock (2022) kişisel ihtiyaçların insanların yaratıcılık, problem çözme gibi yeteneklerini geliştirmeye yönelik ihtiyaçlarını içerdiğini belirtmektedir.

2.3. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde Z Kuşağı gençlerinden beklenenler ve Z Kuşağı gençlerinin beklentileriyle ilgili yurt dışı ve yurt içi araştırma özetlerine yer verilmiştir.

Nagy (2017) tarafından vurgulandığı üzere, Z Kuşağı diğer kuşaklardan farklı olarak dijital çağın çocukları olarak tanımlanmaktadır ve dijital okuryazarlıkları daha gelişmiştir. Akdemir ve ark. (2013), Berkup (2014) gibi araştırmalar, Z Kuşağı'nın tüketim alışkanlıkları, dikkat süreleri, hız tutkusu, bağımsızlık arzusu gibi özelliklerini açıklamaktadır.

Z Kuşağı'nın genel özelliklerini anlamak adına yapılan Igel & Urquhart (2012), Loveland (2017), Rickes (2016), Shatto & Erwin (2016), Twenge (2017) gibi çalışmalar, Z Kuşağı'nın ruh sağlığı, düşünce tarzları ve genel yaşam tercihleri üzerine ışık tutmaktadır. Corey Seemiller ve Meghan Grace'in "Generation Z Goes to College" (2016), Jean M. Twenge'in "The iGen" (2017), Jason Dorsey ve Denise Villa'nın "Zconomy" (2020) ile Gregg L. Witt ve Derek E. Baird'ın "The Gen Z Frequency" (2018) gibi kaynaklar, Z Kuşağı'nın eğitim, iş dünyası ve marka ilişkileri gibi alanlardaki etkilerini anlamak adına önemli kaynaklardır.

Kahya (2020) tarafından yürütülen "Gençlerin Yaşam Kalitesi ve Gelecek Beklentileri" adlı araştırmada, yaşam kalitesi kavramı; nesnel ve öznel unsurları bir araya getiren iki ayrı perspektif altında ele alınmıştır. Çalışmada son yıllardaki sosyal, kültürel,

ekonomik ve teknolojik gelişmelerin toplum yapısında önemli değişikliklere yol açtığı ve bu değişimlerin etkisiyle hızla artan nüfus, göç olgusu ve plansız kentleşme gibi faktörlerin bir araya gelmesi, bireylerin yaşam kalitesini olumsuz etkileyen bir tablonun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Özellikle gençlerin, değişen yaşam koşullarından en çok etkilenen yaş grubu olduğuna dikkat çekilmiş ve bu bağlamda gençlik evresinde ortaya çıkan sorunların sosyolojik açıdan büyük önem taşıdığı ifade edilmiştir.

Güleri'nin (1994) çalışması, "Endüstrinin taleplerine uygun eğitim gören üniversiteli gençlik ve endüstriyel üretimde yer alan işçi gençlik, kent ortamında geleceğe nasıl bakmaktadır?" sorusu üzerine odaklanmıştır. İstanbul'da gerçekleştirilen bu araştırma, 16-24 yaş aralığındaki gençleri incelemiştir.

Çalışmanın temel bulguları şu şekildedir:

1. Üniversiteli gençlerin, geleceğe güvenle bakarken öğrenime öncelik vermedikleri ortaya çıkmıştır. Çalışma, çok çalışmanın (%57,6) birinci derecede neden olarak öne çıktığını, eğitimin ise (%34,5) ikinci neden olduğunu göstermiştir.
2. Üniversiteli gençlerin gelecekteki beklentileri arasında iyi bir iş (%36,7) ve sıcak dostluk ilişkisi (%27,7) bulunmaktadır.
3. Üniversiteli gençlerin daha bağımsız ve iyimser oldukları gözlemlenmiştir ve bu durum %49,0 oranında ifade edilmiştir.
4. İşçi gençliğinin ise gelecekte daha iyi bir iş istedikleri belirlenmiştir, çünkü onların zaten işleri olduğu ifade edilmiştir.

Behtoui (2016), çalışmasında İsveç'te üç büyük şehirde dezavantajlı kentsel alanlarda gençlerin eğitim beklentilerinin belirleyicilerini araştırmayı amaçlamıştır. Ebeveyn kaynakları (ekonomik ve kültürel sermaye) ve demografik özellikler (yaş, cinsiyet, göçmenlik geçmişi gibi) gibi geleneksel belirleyicilere ek olarak, bu çalışma farklı sosyal sermaye türlerinin (hem aile içi hem de aile dışı) ailesel) bu gençlerin eğitim hırslarına etkisini incelemektedir. Sonuçlar, ankete katılanların sınıf geçmişinin, gençlerin demografik özellikleriyle birlikte eğitim hırslarının önemli yordayıcıları olduğunu göstermektedir. Farklı sosyal sermaye biçimleri de öğrencilerin eğitim beklentilerindeki varyansın önemli bir bölümünü açıklamaktadır.

Aaltonen ve Karvonen (2015) çalışmalarında, farklı sosyoekonomik gruplardan gelen çocuklar arasındaki farklılıklara odaklanmışlardır. Araştırma, orta sınıf ailelere yönelik destek uygulamalarının çoğunun, farklı duygusal, maddi ve sembolik biçimlerde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Bu perspektiften bakıldığında, işçi sınıfı çocuklarının

işçi sınıfı meslekleri seçmelerinin sembolik bir isyan olarak sınıflandırılmasının çok sınırlı olduğu görülmektedir. Yani, araştırma sonuçları, mekanizmaların çocukların sınıfsal geçmişlerine bakılmaksızın genellikle benzer olduğunu, ancak gelecekteki beklentiler ve seçimlerin büyük ölçüde ailelerin yaşamlarını planladıkları yapısal bağlamlar tarafından belirlendiğini ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar ayrıca, beklentilerin zaman içindeki sürekliliğini, boyutlarını ve belirleyicilerini de desteklemektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Yöntem

Bu bölümde tez araştırmasının metodolojik ayrıntılarına odaklanılmaktadır. Araştırma tasarımı, araştırma ekibi, veri toplama araçları, veri toplama süreci, veri analizi gibi temel kavramlar araştırmanın temel çerçevesini oluşturmaktadır.

3.1. Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel bir araştırma tasarımını benimsemiştir. Nitel araştırma, olguların ve görüşlerin doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde incelenmesi amacıyla görüşme ve veri analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini birleştiren bir araştırma yöntemidir (Aydın, 2018). Fenomenolojik kavramlar, nitel araştırmanın temelini oluşturduğundan ve fenomenoloji genellikle nitel araştırmanın merkezinde yer aldığından, bu iki terim sıklıkla birbiriyle karıştırılmaktadır. Fenomenoloji, bilginin kendisini ve bu bilginin bilince dönüşmesini ifade ederek soyutlamaya ve genellemeye odaklanan modern bilim bağlamında önemlidir. Fenomenologun amacı, yaşanan deneyime odaklanarak sürekli algıyı azaltmak yerine bireyin deneyimini anlamaktır (Merriam, 2009).

Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme süreci tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları, katılımcılardan belirli bilgileri toplamak için tasarlanmış soruları içerir ve önceden tanımlanmış ifadeler olmaksızın bir geçiş biçimi olarak tasarlanmıştır. Bu yaklaşım, katılımcılardan ayrıntılı ve zengin bilgiler elde etmek amacıyla araştırma tekniklerini kullanır (Merriam, 2009; Van Manen, 1991).

Sosyal araştırmayı seçme nedeni, durumun zaten yarı yapılandırılmış görüşme sorularıyla ortaya konacak şekilde olmasıdır. Ayrıca bu araştırma önemli bilgiler elde edilip, uygun olanın seçilmesine neden olmuştur (Patton, 2001).

Görüşme, görüşmeyi yapan kişi ile dinleyicilerin, incelenen alanla ilgili bir dizi soru etrafında bir araya geldiği bir konuşma sürecidir (DeMarris, 2004). Görüşmeler belirli bir amaca yönelik konuşmaları ifade ederken (Dexter, 1970, aktaran Patton, 2001), asıl amaç kişisel bilgi toplamaktır. Bu yöntemle araştırmacı, katılımcıların düşüncelerini anlamayı amaçlamaktadır (Patton, 2002). Nitel araştırma, görüşme ve veri analizi gibi yöntemleri kullanarak problem çözmeye odaklanır. Bu tür araştırmalar kavramsal ve yorumlayıcı süreçleri içerir, gerçek problemleri çözmeyi amaçlar ve daha önce bilinen veya bilinmeyen problemlere odaklanır (Seale, 1999).

3.2. Araştırma Evreni ve Örneklem Seçimi

Bu araştırmanın odak noktası Z Kuşağı gençlerinin aile, öğretmen ve devlet ilişkilerine yönelik beklentilerini anlamaktır. Bu amaçla, çalışmanın evreni belirli kriterlere göre seçilen temsilcileri içermektedir. Çalışmanın netleştirilmesi için, farklı eğitim geçmişlerine sahip üç grup seçilmiştir.

Araştırmada, Ankara’da yaşayan ve farklı eğitim profillerine sahip Z Kuşağı gençlerinden maksimum çeşitlilik sağlanarak bir örneklem grubu oluşturulmuştur. Araştırmanın katılımcı grubu, Türkiye’de LGS başarısı en yüksek olan bir Fen Lisesi’nde öğrenim gören 7 öğrenci, LGS başarısı düşük olan bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’nde öğrenim gören 7 öğrenci ve çeşitli sebeplerden dolayı örgün eğitimi bırakmış

10 gençten oluşmaktadır. Örneklem oluşturulurken, katılımcıların çeşitli sosyal, ekonomik ve eğitimsel geçmişlere sahip olmasına dikkat edilmiştir.

Araştırmada ayrıca, kartopu tekniği (snowball sampling) kullanılarak katılımcıların belirlenmesi sağlanmıştır (Biernacki & Waldorf, 1981). Bu teknik, özellikle erişilmesi zor veya az bilinen topluluklara ulaşmak için etkili bir yöntemdir. İlk katılımcılarla yapılan görüşmeler sonrasında, bu katılımcılardan diğer potansiyel katılımcıları önermeleri istenmiş ve böylece örneklem grubu genişletilmiştir. Kartopu tekniği sayesinde, farklı demografik özelliklere sahip daha geniş bir katılımcı grubuna ulaşılmıştır.

Görüşmeler, gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiştir. Eğitim hayatına devam eden gençlerle görüşmeler, okullarında, okul idaresinin belirlediği görüşme odalarında ya da sınıflarda yapılmıştır. Eğitim hayatına devam etmeyen gençlerle görüşmeler ise çalıştıkları iş yerlerinde veya uygun ortamlarda gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubu belirlenen kriterlere göre seçilmiştir ancak her grup içindeki bireyler rastgele seçilmiştir. Bu yaklaşım, farklı gruplardan katılımcıların çeşitli bakış açılarını dikkate alarak araştırmanın genel sonuçlarının çeşitliliğini artırmayı amaçlamaktadır. Bu şekilde elde edilen sonuçların genel topluma daha yaygın bir şekilde aktarılması hedeflenmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, maksimum çeşitlilik ilkesine uygun olarak seçilen bu katılımcı gruplarından yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla veri toplanmıştır. Görüşme soruları, araştırma kapsamındaki geniş veri setini derinlemesine incelemek ve analiz etmek amacıyla hazırlanmıştır.

Görüşme sorularının geçerliliği ve güvenilirliği, araştırma öncesinde bir dizi önlem alınarak doğrulanmıştır. Öncelikle, ilgili alan yazını ve mevcut araştırmalar incelenmiştir. Sonrasında, çalışmanın evren ve örneklem ölçütleri dikkate alınarak fen lisesi öğrencileri, mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencileri ve eğitim hayatını yarıda bırakan farklı Z Kuşağı gençlerinden oluşan üç grupta görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Görüşmelerin ilk aşamasında, elde edilen veriler analiz edilerek yarı yapılandırılmış sorular hazırlanmıştır. Daha sonra, bu sorular ön test olarak gençlerle görüşülerek yapılandırılmış ve geliştirilmiştir. Görüşme sorularının son hali belirlendikten sonra, bu sorular tez çalışmasının evren ve örneklemini oluşturan gençlere uygulanmadan önce 20 kişilik bir ön test grubuna uygulanmış ve son test safhası tamamlanmıştır.

Geçerlilik ve güvenilirlik sağlanması, bu tür nitel araştırmalarda önemli bir adımdır. İç geçerlik, araştırma sürecindeki faktörlerin sonuçları doğru bir şekilde açıklamasını sağlamak için titizlikle ele alınmıştır. Görüşme sorularının hazırlanması ve uygulanması sürecinde, araştırmacılar tarafından dikkatle gözden geçirilen ve uygun bulunan ölçütler belirlenmiştir. Dış geçerlik, bulguların farklı durumlara veya gruplara ne kadar uygulanabilir olduğunu inceler. Araştırmanın sonuçları, benzer araştırmalarda farklı gruplarla elde edilen tutarlı sonuçlarla desteklenmektedir. Ölçüm araçlarının iç ve dış güvenilirliği, araştırma sürecindeki tekrarlanabilirlik ve farklı araştırmacılar tarafından yapılan tekrarlamalarda sonuçların tutarlılığına dikkat edilerek sağlanmıştır. Bu adımlar, araştırmanın verilerinin güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmaya yönelik önemli katkılar sağlamıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Veriler, araştırma sorularına dayalı olarak geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla ve tüm katılımcılardan bireysel görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Bu süreç, titizlikle planlanmış ve uygulanmıştır ve aşağıda ayrıntılarıyla açıklanmaktadır:

3.4.1. Görüşme sorularının geliştirilmesi

Görüşme soruları, araştırma sürecinde katılımcıların düşüncelerini bir şekilde anlamak ve araştırma sorularını derinlemesine incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu sorular, araştırmanın amacına, evrenine ve örneklemine uygun olarak geliştirilmiştir. Görüşme soruları oluşturulmadan önce, ilgili literatür ve benzer çalışmalar incelenmiş ve araştırma soruları belirlenmiştir. Ardından, bu sorular yarı yapılandırılmış bir görüşme protokolü haline getirilmiştir.

Görüşme sorularının belirlenmesi sürecinde, öncelikle gençlerle yapılan örnek görüşmelerden yararlanılmıştır. Bu görüşmeler, çalışan ve çalışmayan soruların belirlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Çalışan sorular, katılımcıların derinlemesine düşünmelerini sağlayacak ve araştırma sorularını daha iyi anlamalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanmıştır. Aynı zamanda, çalışılmayan sorular, katılımcıların düşüncelerini yönlendirmeyecek ancak araştırmanın kapsamı içinde önemli detayları ortaya çıkaracak şekilde tasarlanmıştır.

Örnek görüşmelerin sonuçlarına dayanarak, daha sonra görüşme sorularını hazırlanmıştır. Bu süreçte, önceden belirlenen araştırma sorularına dayanarak, katılımcıların düşüncelerini derinlemesine anlamak için uygun olan sorular seçilmiş ve bu sorular bir görüşme protokolüne dâhil edilmiştir. Bu protokol, araştırmanın evrenine ve örnekleme için uygun olarak düzenlenmiş ve araştırma sürecinin ilerlemesine rehberlik etmiştir.

Bu şekilde, görüşme soruları araştırmanın temelini oluşturmuş ve katılımcıların görüşlerini anlamak için etkili bir araç sağlamıştır. Ayrıca, bu süreç araştırma sorularını daha derinlemesine inceleme ve araştırmanın amacına uygun olarak veri toplama ve analiz sürecini yönlendirme fırsatı sunmuştur.

3.4.2. Katılımcı seçimi ve örneklem oluşturma

Katılımcıların seçimi, çalışmanın evrenine ve amaçlarına uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Örnekleme temsil edilmek istenen grupların belirlenmesi ve katılımcıların seçimi, araştırmanın hedeflerine ulaşmak için kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, fen liseleri ve Anadolu mesleki ve teknik liselerde öğrenim gören öğrenciler ile okula gitmeyen gençler arasında çeşitlilik sağlanması hedeflenmiştir.

Katılımcı seçiminde, öncelikle belirlenen örneklem kriterlerine uygun potansiyel katılımcılar tespit edilmiş ve onlarla iletişime geçilmiştir. Bu süreçte, fen liseleri ve mesleki teknik Anadolu liselerinde eğitim gören öğrencilerle, ayrıca okula gitmeyen gençlerle iletişim kurulmuştur. Katılımcıların seçiminde yaş, cinsiyet, sosyoekonomik durum gibi çeşitli demografik faktörler dikkate alınmış ve örnekleme bu faktörlere uygun bir dağılım sağlanmaya çalışılmıştır.

Bununla birlikte, katılımcıların deneyimleri, ilgi alanları ve yaşadıkları sorunlar gibi faktörler de göz önünde bulundurularak örnekleme çeşitlilik sağlanmıştır. Böylece, farklı profillere sahip katılımcılar arasında geniş bir çeşitlilik elde edilmiştir. Katılımcı seçiminde rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak örnekleme çeşitliliğinin artırılması

hedeflenmiştir. Bu sayede, araştırmanın sonuçları genellemeye daha uygun hale getirilmiştir.

3.4.3. Veri toplama süreci

Veri toplama süreci, katılımcılarla bire bir gerçekleştirilen görüşmelerle özenle yürütülmüştür. Görüşmeler, önceden belirlenmiş görüşme protokolüne sıkı sıkıya bağlı kalınarak planlanmış ve uygulanmıştır. Katılımcıların içten ve kapsamlı bir şekilde ifade edebilmeleri için rahat bir ortam sağlanmıştır. Bu süreç, katılımcıların düşüncelerini derinlemesine anlamak ve araştırmanın temel amaçlarına ulaşmak için büyük bir özenle yürütülmüştür. Her bir görüşme, katılımcıların beklentilerini, deneyimlerini ve görüşlerini kapsamlı bir şekilde ele almış ve inceleme yapılmıştır. Görüşmeler sırasında, katılımcıların ifade ettikleri her detay titizlikle kaydedilmiş ve analiz için derinlemesine incelenmiştir. Bu yaklaşım, araştırmanın güvenilirliğini ve doğruluğunu artırmak için benimsenmiştir.

3.4.4. Etik kurul onayı ve izinler

Araştırmanın etik kurallara uygun bir şekilde yürütülmesi için gerekli olanaklar sağlanmıştır. Öncelikle, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Ardından, fen lisesi ve Anadolu mesleki ve teknik liseleri öğrencileri için Millî Eğitim Bakanlığı'ndan araştırma izinleri alınmıştır. Bu izinler, araştırmanın yasal ve etik düzenlemelere uygun bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla alınmıştır. Bu adımlar, verilerin titizlikle toplanmasını ve araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini sağlamak için dikkatle uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarının doğru ve güvenilir olmasını sağlamak için bu süreçler önemle takip edilmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada toplanan veriler, nitel veri analizi yöntemleri kullanılarak MAXQDA nitel analiz programında içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Bu süreç, aşağıdaki adımlarla gerçekleştirilmiştir:

3.5.1. Verilerin düzenlenmesi ve kodlama

Verilerin düzenlenmesi ve kodlanması sürecinde ilk olarak, ses kaydıyla toplanan veriler, düzenli bir şekilde deşifre edilerek organize edilmiş ve uygun formatlara getiril-

miştir. Bu adım, verilerin kolayca erişilebilir olmasını sağlamış ve analiz sürecini kolaylaştırmıştır. Daha sonra, içerik analizi yöntemleri kullanılarak veriler anlamlı kategorilere ayrılmış ve kodlanmıştır. Bu kodlama süreci, verilerin derinlemesine incelenmesini ve temaların belirlenmesini sağlamıştır. Her bir veri parçası, ilgili kategorilere atanmış ve analiz için hazır hale getirilmiştir.

3.5.2. Kodlama süreci

Verilerin kodlanması süreci, içerik analizi için önceden belirlenmiş uygun kodlama şemaları kullanılarak titizlikle gerçekleştirilmiştir. Kodlama aşamasında, verilerin içerdiği ana temalar ve desenler dikkate alınarak sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Bu süreç, verilerin derinlemesine incelenmesini sağlamış ve araştırmanın temel bulgularının ortaya çıkarılmasını kolaylaştırmıştır. Her veri parçası, ilgili temalara ve desenlere uygun olarak kodlanmış ve analiz için hazır hale getirilmiştir.

3.5.3. Temaların ve desenlerin belirlenmesi

Kodlama sürecinin tamamlanmasının ardından, belirlenen kodlar üzerinde analiz gerçekleştirilerek temalar ve desenler tanımlanmıştır. Bu temalar, araştırmanın ana sorularını ve hipotezlerini desteklemek üzere dikkatle seçilmiştir. Veriler, bu temalar etrafında düzenlenerek analiz edilmiş ve araştırmanın odak noktasına uygun olarak anlamlı sonuçlar çıkarılmasına imkân tanımıştır.

3.5.4. Analiz ve yorumlama

Belirlenen temalar ve desenler, araştırmanın belirlediği hedeflere uygun olarak analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Bu aşamada, MAXQDA gibi güçlü bir analitik araç kullanılarak verilerin derinlemesine incelenmesi sağlanmıştır. Analiz süreci, araştırmanın temel amacını destekleyen ve hipotezlerle uyumlu anlamlı bulguların ortaya çıkarılmasını sağlamıştır. Ayrıca, verilerin analiziyle elde edilen sonuçlar, araştırma alanına önemli katkılarda bulunmuştur.

3.5.5. Raporlama

Analiz sürecinin tamamlanmasının ardından, elde edilen bulguların raporlanması aşamasına geçilmiştir. Raporlama süreci, araştırmanın sonuçlarının yazılı ve görsel olarak uygun bir şekilde sunulmasını sağlamıştır. Bulguların raporlanması, araştırmanın amaç-

larına ve hipotezlerine uygun olarak yapılmış ve ilgili paydaşların anlayabileceği bir formatta sunulmuştur. Bu sayede, araştırmanın sonuçlarının daha geniş bir kitleye etkili bir şekilde aktarılması hedeflenmiştir.

Bu adımlar, araştırmanın amacına uygun olarak verilerin çözümlenmesini ve anlamlı sonuçların elde edilmesini sağlamıştır. Verilerin çözümlenmesi süreci, araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmak için dikkatle yürütülmüştür.

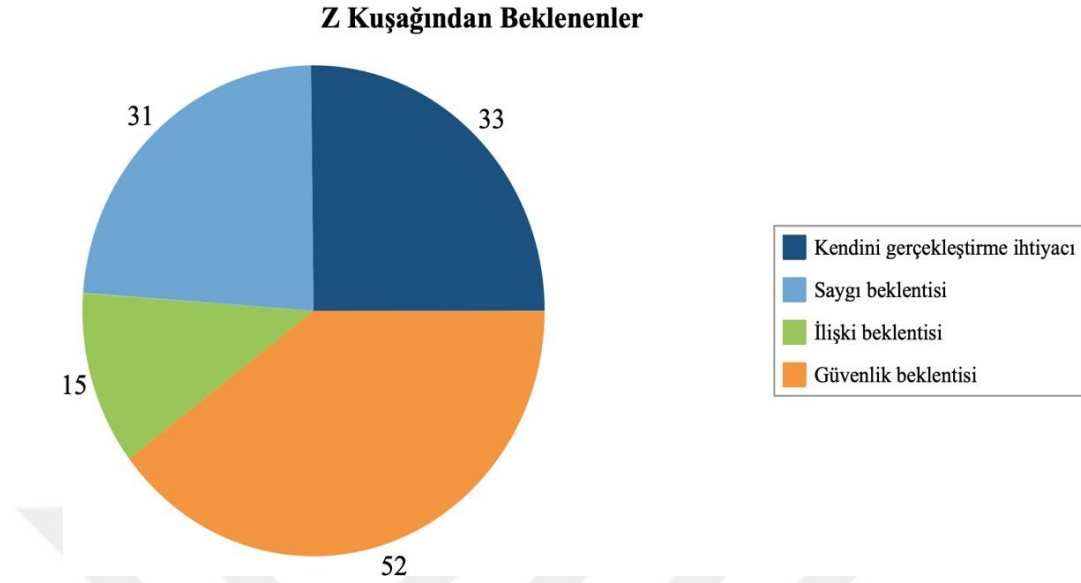
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Bulgular ve Yorum

Z Kuşığı'nın ailelerinin, öğretmenlerinin ve devletin beklentileri üzerine yapılan araştırma, Z Kuşığı'nın değerlerini ve önceliklerini anlamak için önemli bir kaynak sunmaktadır. Araştırmanın bulgularına göre ailelerin, öğretmenlerin ve devletin Z Kuşığı'ndan beklentileri belirli temel unsurlar etrafında yoğunlaşmaktadır. Öncelikli olarak güvenlik beklentisi öne çıkmaktadır. Z Kuşığı'nın aileleri, öğretmenleri ve devlet, genç bireylerin istikrarlı bir gelecek arayışında olduklarını ve belirsizliklerden korunma arzusu taşıdıklarını görmektedir. Ayrıca, Z Kuşığı'ndan bireylerin kendilerini gerçekleştirme ihtiyacını karşılamalarını beklemektedir. Kişisel ve profesyonel anlamda başarı ve mutluluğa ulaşma arzusu, Z Kuşığı'ndan beklenenler arasındadır. Bununla birlikte, saygı beklentisi de önemli bir unsur olarak belirtilmektedir. Ailelerin, öğretmenlerin ve devletin, gençlerin özgün kimliklerini tanıdığı ve toplumda kabul görmelerini önemsedikleri görülmektedir. Son olarak ilişki beklentisi de dikkate alınmalıdır. Bu paydaşların, gençlerin sosyal bağlarını ve destek sistemlerini değerli gördükleri ve yakın ilişkiler kurma ve sürdürme konusunu önemsedikleri görülmüştür. Bu bulgular, Z Kuşığı'nın aileler, öğretmenler ve devletle olan ilişkilerini anlamak ve onlarla etkili iletişim kurmak açısından önemlidir. Aşağıdaki grafik, Z Kuşığı'nın karşılanması beklenen beklentilerini görsel olarak sunmaktadır.

Şekil 4.1.

Z Kuşağı'ndan Beklenenler

Tablo 4.1.

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Basamaklarına Göre Ailelerin, Öğretmenlerin ve Devletin Z Kuşağından Beklentilerinin Yorumlanması ve Bu Basamaklara Verilen Cevap Sayıları

Cevap sayısı (n)	
Kendini gerçekleştirme ihtiyacı	33
Saygı beklentisi	31
İlişki beklentisi	15
Güvenlik beklentisi	52
TOPLAM	131

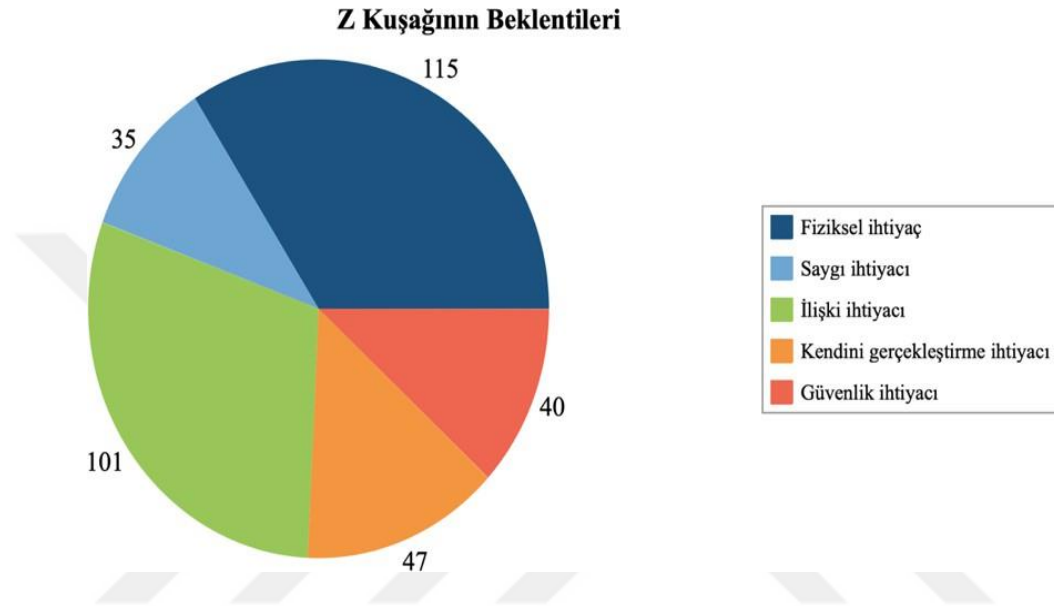
Araştırmada Z Kuşağı'ndan beklentiler değerlendirildiğinde sırasıyla güvenlik beklentisi (n=52), kendilerini gerçekleştirme ihtiyacı (n=33), saygı beklentisi (n=31) ve ilişki beklentisi (n=15) olduğu görülmektedir.

Z Kuşağından beklenenlerin yanında Z Kuşağının beklentilerini değerlendirmek amacıyla da gerçekleştirilen araştırmada dikkate değer bulgular ortaya konmuştur. Katılımcıların öncelikli beklentileri arasında fiziksel ihtiyaçlar öne çıkmaktadır ki bu, temel gereksinimlerin karşılanması önemini vurgulamaktadır. İkinci sırada ise ilişki ihtiyacı yer almaktadır; bu da Z kuşağının sosyal bağlar ve destek sistemleri üzerindeki vurgusunu göstermektedir. Kendini gerçekleştirme ihtiyacı da dikkate değer bir faktör olarak görülmüş, bireylerin kişisel ve profesyonel hedeflere ulaşma arzusunu yansıtmıştır.

Ayrıca, güvenlik ihtiyacı ve saygı ihtiyacı da belirgin beklentiler arasındadır; bu da Z kuşağının istikrarlı bir gelecek arayışı ve özgün kimliklerinin tanınması gerekliliğine olan vurgusunu göstermektedir. Bu bulgular, Z kuşağının ihtiyaçlarını anlamak ve onlarla etkili iletişim kurmak için önemli bir rehber niteliği taşımaktadır.

Şekil 4.2.

Z Kuşağının Beklentileri

Tablo 4.2.

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Basamaklarına Göre Z Kuşağının Ailelerinden, Öğretmenlerinden ve Devlettten Beklentilerinin Yorumlanması ve Bu Basamaklara Verilen Cevap Sayıları

Z Kuşağının Beklentileri	Cevap sayısı (n)
Fiziksel ihtiyaç	115
Saygı ihtiyacı	35
İlişki ihtiyacı	101
Kendini gerçekleştirme ihtiyacı	47
Güvenlik ihtiyacı	40
TOPLAM	338

Araştırmada kişilerin Z kuşağının beklentileri değerlendirildiğinde sırasıyla fiziksel ihtiyaç (n=115), ilişki ihtiyacı (n=101), kendini gerçekleştirme ihtiyacı (n=47), güvenlik ihtiyacı (n=40) ve saygı ihtiyacı gibi beklentiler olduğu görülmektedir.

Elde edilen bulgular, Z Kuşağı'ndan beklenenleri Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi çerçevesinde anlamak ve değerlendirmek için önemli bir kaynak sağlamaktadır. Bu bulguların ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, Z Kuşağı'nın temel ihtiyaçlarını ve önceliklerini daha bir şekilde anlamayı mümkün kılabilir:

4.1. Fiziksel İhtiyaçlar Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler

İnsan ihtiyaçlarını hiyerarşik bir yapıda sıralayan Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi, temel fiziksel ihtiyaçların en alt seviyesinde yer almaktadır. Beslenme, su, barınma ve uyku gibi biyolojik gereksinimlerin karşılanması, bir bireyin hayatta kalması ve sağlıklı bir yaşam sürdürmesi için temel öneme sahiptir. Maslow (1954), fiziksel ihtiyaçların insan davranışını nasıl etkilediğini ve temel ihtiyaçların karşılanmasının bireyin daha üst seviyedeki ihtiyaçlara yönelmesinde nasıl bir rol oynadığını incelemektedir. Bu temel ihtiyaçların karşılanmasının, bireyin güvenlik, aidiyet, saygı ve kendini gerçekleştirme gibi daha yüksek seviyedeki ihtiyaçlarına ulaşması için bir zemin oluşturduğu bilinmektedir. Bu nedenle, fiziksel ihtiyaçların karşılanması, bireyin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi ve diğer ihtiyaç seviyelerine ulaşabilmesi için kritik bir öneme sahiptir.

Tez çalışması kapsamında elde edilen veriler incelendiğinde, ailelerin, öğretmenlerin ve devletin Z kuşağı gençlerinden fiziksel ihtiyaçlarına dair beklentileri ile ilgili herhangi bir kodun bulunmadığını ortaya çıkmaktadır. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında, fizyolojik gereksinimlerin (beslenme, barınma, giyim gibi) temel ve en öncelikli ihtiyaçlar olduğu kabul edilirken, bu bulgu oldukça dikkat çekicidir. Bu durum Z kuşağı gençlerinin ailelerinin, öğretmenlerinin ve devletin fizyolojik ihtiyaçları karşılama konusunda herhangi bir beklentisi olmadığı ve fiziksel veya biyolojik ihtiyaçların gençlerden belirli bir şekilde karşılanması beklenmediği anlamına gelmektedir.

Eğitimini yarıda bırakmış neredeyse tamamı bir iş yerinde çalışan Z Kuşağı gençlerinin fiziksel ihtiyaçlar basamağındaki beklentilerine dair kodlar incelendiğinde ise: U1, *'Bir trafik kazası geçirdim, 6 ay yatalaktım, annem bana baktı.'* diyerek ailesinden aldığı fiziksel bakımı ve destek beklentilerini yansıtmaktadır. Bu durum, en temel fizyolojik gereksinimlerin, yani sağlık ve bakımın, önemini vurgulamaktadır. Öte yandan, *'Okul ihtiyaçlarımı çoğunlukla hep benim öğretmenim alırdı.'* ifadesi de öğretmeninden fiziksel bakım ve destek beklentilerini yansıtmaktadır. Bu, ailenin maddi zorluklar yaşadığı dönemlerde fiziksel ihtiyaçlarını desteklemeye çalıştığını düşündürmektedir. Bu durumlar, bireyin fiziksel ihtiyaçlarının ne kadar kritik olduğunu ve yakın ilişkide bulunan kişilerin bu ihtiyaçları karşılama çabalarının ne kadar değerli olduğunu vurgulamaktadır.

U3'ün ifadesi, *'Bizim için her şeyi yapıyorlar, yemiyorlar yediriyorlar giymiyorlar giydireyorlar.'* diyerek ailesinden temel fiziksel gereksinimlerinin karşılanmasını beklediğini açıkça ortaya koymaktadır. Bu, aile üyelerinin ona olan ilgisini ve önemini vurgular. Fiziksel ihtiyaçların karşılanması, bireyin sağlıklı bir yaşam sürmesi ve günlük aktivitelerini yerine getirmesi için hayati öneme sahiptir.

U6'nın ifadesi, *'Çok şımartmak dışında her şeyi yapabilirler.'* diyerek ailesinin fiziksel gereksinimlerini karşılama konusunda esnek bir tutum sergilediğini göstermektedir. Bu yaklaşım, bireyin temel ihtiyaçlarının dengeli bir şekilde karşılanmasını sağlamaktadır.

U7'nin *'Okullarda sınıf mevcutları çok kalabalıktı daha az öğrencinin olduğu bir sınıfta ders yapmak isterdim.'* ifadesinden, eğitim ortamındaki fiziksel koşulların önemli olduğunu ve daha küçük sınıflarda ders almayı tercih ettiğini anlamaktayız. Bu, öğrenme sürecinde daha etkili bir ortam sağlamaya yönelik bir beklentiyi yansıtmaktadır. Ayrıca, *'Güzel bir ev için bir araç, başka bir hedefim ya öyle yüksek hedeflerim yok.'* ifadesi, maddi hedeflerden ziyade manevi tatmin ve duygusal huzura odaklandığını belirtmektedir. Dolayısıyla, fiziksel gereksinimlerin yanı sıra duygusal tatminin de önemli olduğunu vurgulamaktadır.

U9'un *'Ailem benim için neler yapıyor; yemek yapar, bulaşıklarımızı, elbiselerimizi yıkar. Başka ne yapsın? Allah razı olsun, hayatımızı kolaylaştırmak için çok şey yapıyorlar'* ifadesine göre, ailesinden beklentileri, temel fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması üzerine odaklanmaktadır. Bu, ailenin sağladığı fiziksel desteğin ve yardımın, bireyin fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması için önemli olduğunu göstermektedir.

U10'un *'Şu an her şey çok pahalı, bence bu biraz engel oluyor bize.'* ifadesinde, yaşanan ekonomik zorlukların fiziksel ihtiyaçların karşılanmasını engellediği izlenimi verilmektedir. Devletten beklentileri arasında, yaşam maliyetlerinin düşürülmesi veya daha uygun fiyatlı temel ihtiyaçların sağlanması gibi fiziksel gereksinimlerin karşılanmasına yönelik adımların alınması yer alabilir. Bu, bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarını ve fiziksel olarak daha sağlıklı bir yaşam sürmelerini destekleyebilir.

Meslek lisesi öğrencisi olan M1 adlı öğrencinin *'Annemden, babamdan pek fazla beklentim yok. Çünkü her şeyi yapıyorlar.'* ifadesine dayanarak, ailesinden beklentileriyle ilgili olarak, temel fiziksel ihtiyaçlarının ailesi tarafından karşılandığı anlaşılmaktadır. M1, annesi ve babasının temel gereksinimlerini karşıladığını belirtmektedir. Bu, yiyecek, barınma, giyim gibi fiziksel ihtiyaçların ailenin sağladığı yardımlarla karşılandığına işaret etmektedir. Dolayısıyla, M1'in ailesinden temel fiziksel ihtiyaçlarını karşılama beklentisi

olduğu ve ailesinin bu beklentileri karşıladığı anlaşılmaktadır. Öte yandan, "Okulum için ve beklentim yok, Birincisi, her şey var. İkincisi de kantin de yemekhane de var. Yani her şeye ulaşacak alan da var." ifadesinden, yemekhane ve kantin gibi okul kaynaklarının fiziksel ihtiyaçlarını karşıladığını ifade etmektedir. Bu, okulun fiziksel çevresinin, öğrencilerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için uygun olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, M 1'in devletten beklentileri arasında, okulun fiziksel altyapısının ve kaynaklarının, öğrencilerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olmasını beklediği anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin sağlıklı bir öğrenme ortamında bulunmasını ve fiziksel gereksinimlerinin karşılanmasını desteklemektedir.

M3 adlı öğrencinin 'Hocam devletten, Türkiye'ye yani eski haline geri döndürmesini istiyorum.' ifadesine dayanarak, bireyin devletten beklentisi, belirli bir fiziksel güvenlik ve standartın yeniden sağlanması yönündedir. Bu istek, bir toplumun temel fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilgilidir. Bireyin ifadesi, Türkiye'nin eski haline geri dönmelerini istemesiyle, belirli bir döneme veya koşula bağlı olarak, toplumun daha istikrarlı ve güvenli bir döneme geri dönmelerini arzuladığını göstermektedir. Bu istek, bireyin fiziksel güvenlik ve istikrar sağlanmasına duyduğu ihtiyacı yansıtmaktadır. M4 adlı öğrencinin, "Yani devlet kendi istediği kadarını yapıyor." ifadesi, bireyin devletten beklediği hizmetlerin yetersiz olduğunu veya istenilen düzeyde olmadığını ima ediyor olabilir. Bu yorum, devletin bireyin ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığını veya beklenen hizmetleri sağlama konusunda yetersiz kaldığını düşündüğünü gösterebilir. Bu durumda, bireyin temel fiziksel gereksinimlerinin (örneğin sağlık hizmetleri, eğitim, barınma gibi) tam anlamıyla karşılanmadığından veya bireyin yaşam kalitesini iyileştirecek önlemlerin alınmadığından şikâyet ettiği söylenebilir. Bu yorum, bireyin devletten daha etkili ve kapsamlı bir destek veya hizmet talep ettiğini işaret edebilir.

M5 adlı öğrencinin "Örneğin, ev sahiplerinin kira fiyatlarını sürekli artırdığı durumlarda, devletin buna engel olabileceği düşüncesiyle hareket edebilirim. Bu bağlamda, özellikle dükkân kirası konusunda devletten bazı beklentilerim olabilir." ifadesiyle, devletten kira konusunda düzenlemeler yapmasını beklemenin temel fiziksel gereksinimlerin karşılanmasıyla ilişkilendirilebileceğini düşündürmektedir. Kiralardaki artışlar, bireylerin barınma ihtiyaçlarını etkileyebilir ve bu da fiziksel olarak güvenli bir barınma ortamına erişimlerini zorlaştırabilir. Dolayısıyla, devletin kira fiyatlarını denetlemesi veya sınırlaması, bireylerin temel fiziksel gereksinimlerini karşılamalarına yardımcı olabilir. Bu bağlamda, fiziksel gereksinimler beklentisi, bireylerin barınma ve yaşam maliyetleri

gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasını içerir ve bu beklentilerin devletten gelmesi doğal olabilir.

M6 adlı renci, *"Aylık bir maaş. Ya da haftalık bekliyorum; bilgisayarımı değiştirmek istiyorum."* ifadesiyle, aylık veya haftalık bir maaş beklentisiyle birlikte bilgisayarını değiştirme isteğini dile getirmektedir. Maaş beklentisi, bireyin temel fiziksel gereksinimlerini karşılamak için gerekli olan gelir elde etme ihtiyacından kaynaklanabilir. Bu, barınma, beslenme ve diğer temel ihtiyaçları karşılama yeteneğini etkileyen bir faktördür. Bilgisayarını değiştirme isteği ise, modern yaşamda teknolojik araçlara erişimin önemli bir parçasıdır ve bu da iletişim kurma, bilgiye erişim ve iş imkânları gibi temel fiziksel gereksinimleri karşılamaya yardımcı olabilir. Maaş gibi gelir elde etme ve teknolojik donanım gibi araçlara erişim gibi temel ihtiyaçları karşılama taleplerini yansıtabilir.

Fen Lisesi rencilerinden F1 adlı rencinin *'Eğitim için devletten burs bekliyorum. Onun dışında hani? Rahat bir eğitim hayatı bekliyorum'* ifadesine dayanarak, eğitim için devletten burs talep ettiğini ve aynı zamanda rahat bir eğitim hayatı beklediğini dile getirmektedir. Bu ifade, rencinin sadece temel ihtiyaçlarının değil, aynı zamanda eğitim sürecinin kalitesi ve sürdürülebilirliği için de devletten destek talep ettiğini göstermektedir. Eğitim için burs talebi, rencinin maddi açıdan desteklenmesinin ötesine geçerek, eğitim hayatının daha verimli ve başarılı bir şekilde sürdürülmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu durum, rencinin fiziksel ihtiyaçlarının yanı sıra eğitim sürecinin sağlıklı bir şekilde devam etmesi için de devletten yardım beklediğini göstermektedir.

F2 adlı rencinin *"retmenlerimden daha iyi bir beklentim var, yani dersleri daha iyi anlatmalarını bekleyebilirim."* ifadesi, retmenlerinden daha etkili bir üretim süreci sağlamalarını umduğunu göstermektedir. Bu, rencinin eğitimine ve renme deneyimine olan bağlılığını yansıtmaktadır renci, retmenlerinin daha iyi bir şekilde ders anlatmalarını talep ederek, eğitim kalitesinin artmasını ve kendi renme potansiyelini daha iyi şekilde gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Bu bakış açısıyla, F2, fiziksel ihtiyaçlarının ötesine geçerek, bilişsel ve entelektüel gelişimine odaklanmakta ve üretim sürecinin kalitesini artırmak için retmenlerinden daha fazlasını beklemektedir.

Bu durum, rencinin sadece fiziksel değil, aynı zamanda zihinsel ve duygusal ihtiyaçlarının da farkında olduğunu göstermektedir.

F3 adlı rencinin *"Modum düşükken, yanımda olmaları beni iyi hissettirecek bir ortamı bekliyorum. Tam anlamıyla huzur dolu bir atmosfer istiyorum, mesela ders çıkışı*

eve geldiğimde akşam yemeği paylaştığımız bir ortam..." ifadesinden, ailesinden duygusal destek ve rahatlatıcı bir ortam beklentisini görülmekte, modu düşükken, ailesinin yanında olmasıyla kendini iyi hissedecek bir atmosfer arzuladığını belirtmektedir. Tam bir huzur ortamı istiyor, özellikle ders çıkışında evde akşam yemeği yiyerek bir arada olmanın mutluluğunu hayal etmektedir. Bu, onun için zihinsel olarak rahatlayabileceği ve kafasını dinleyebileceği bir ortamın önemli olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla, bu ifade ailesinden duygusal destek ve huzur dolu bir çevre beklentisini yansıtmaktadır.

F7 adlı öğrencinin *"Tüm yıl boyunca ders çalışıyorlar, projeler yapıyorlar ve laboratuvarlarda çalışırken kış aylarında yaşadıkları zorluklar var. Laboratuvarlar genellikle çok soğuk oluyor ve ısıtılmıyor, bu da öğrencilerin zor anlar yaşamasına neden oluyor."* ifadesi, öğrencilerin fiziksel ortamda karşılaştığı zorlukları ve bu durumun devletten beklentilerini yansıtmaktadır. Laboratuvarlardaki soğuk ortam ve izinlerle ilgili sorunlar, öğrencilerin temel fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmasında engeller oluşturabilir. Öğrenciler, daha iyi bir çalışma ortamı ve izin düzenlemeleri talep ederek, fiziksel konforlarını ve refahlarını artırmak istiyor olabilirler. Bu bağlamda, öğrencilerin devletten beklentileri, daha uygun laboratuvar koşulları ve izin düzenlemeleri gibi fiziksel ihtiyaçların karşılanmasıyla ilgili olabilir.

4.2. Güvenlik Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin ikinci basamağı olan güvenlik ihtiyacı, bireyin kendini tehlikelere karşı korunmuş hissetme isteğini ifade etmektedir. Bu ihtiyaç, fiziksel ve psikolojik güvenliğin sağlanmasıyla ilgili olup, iş, barınma, mali durum ve sağlık gibi faktörleri kapsamaktadır. İnsan Davranışı adlı eserinde Maslow (1970), güvenlik ihtiyacının insan davranışlarını nasıl etkilediğini ve güvenli bir çevrenin bireyin duygusal ve sosyal refahını nasıl etkilediğini incelemiştir. Maslow'a göre, bu ihtiyacın karşılanması, bireyin fiziksel ve psikolojik olarak rahat etmesine ve daha yüksek seviyedeki ihtiyaçlara odaklanmasına olanak sağlar. Bu açıdan, güvenlik ihtiyacının karşılanması, bireyin yaşam kalitesini artırarak kişisel gelişimini destekleyen önemli bir faktördür.

Güvenlik başmağındaki beklentiler ile ilgili kodlar incelendiğinde; U1'in ifadesinde, *'Okumamı çok isterlerdi ya okuyup gerçekten bir meslek sahibi olmamı isterlerdi'* cümlesi, ailenin veya çevrenin, bireyin eğitim almasını ve bir meslek sahibi olmasını istemesini yansıtmaktadır. Eğitim ve meslek sahibi olma, bireyin gelecekte daha istikrarlı bir kariyere sahip olmasını ve dolayısıyla güvenliğini sağlamasını destekleyebilir. Bu

ifade, güvenlik ihtiyacının bir parçası olan ekonomik güvence ve istikrarı vurgulamaktadır.

U5'in ifadesinde, '*Gereksiz harcamalardan kaçınmamı isterler*' cümlesi, maddi yönden ekonomik bir disipline sahip olma gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu, güvenlik ihtiyacının daha üst seviyelerinde yer alan bir beklentidir. Maddi güvence, istikrar ve geleceğe yönelik endişelerin azaltılması gibi faktörleri içerir. Ailelerin, gereksiz harcamalardan kaçınma talimatı vermesi, bireyin maddi güvenliği ve istikrarı için önemli bir adımdır.

U6'nın ifadesinde, '*İşimizi büyütmek gibi beklentileri var ya da olan bir dükkânı devam ettirmek gibi beklentileri var*' ifadesi, işin sürdürülebilirliği, maddi güvenlik ve aile gelirinin devamlılığı gibi güvenlik ihtiyacıyla ilgili konuları yansıtmaktadır. Bu ifade, iş sahibinin veya ailenin, işin büyütülmesi veya mevcut dükkânın devam ettirilmesi gibi hedeflere yönelik beklentilerini ifade etmektedir.

U8'in ifadesinde, '*Arabaya olan ilgimi azaltmamı istiyorlar. Arabadan bana sıkıntı geleceğini düşünüyorlar. Beni uzak tutmaya çalışıyorlar.*' cümlesi, koruyucu bir yaklaşımı ve fiziksel güvenliği vurgulamaktadır. Ailelerin, arabaya olan ilgiyi azaltma isteği, genellikle bireyin güvenliği ve sağlığıyla ilgilidir. Bu bağlamda, arabaya olan ilginin azaltılması isteği, bireyin fiziksel güvenliği ve refahını korumaya yönelik bir güvenlik beklentisini yansıtabilir.

U8'in bir diğer ifadesinde de '*Devletin benden beklentileri, vergilerimi vermeme beklemesi olabilir*' ifadesi, toplumsal sorumlulukları ve güvenlik ihtiyacını yansıtmaktadır. Vergi ödemenin, devletin kamu hizmetlerini finanse etmesine ve toplumsal ihtiyaçların karşılanmasına katkı sağladığı düşünülür. Bu nedenle, devletin vergi ödenmesi gibi toplumsal sorumlulukları beklentisi, toplumsal ihtiyaçları ve güvenlik ihtiyacını yansıtmaktadır.

Meslek lisesi öğrencilerinden M5'in ifadesi, '*Asker veya memur olmamı bekliyor-**dur.*' diyerek ailenin veya çevrenin istikrarlı bir kariyer ve güvenlik ihtiyacını yansıtmaktadır. Askerlik veya memurluk gibi devlet görevlerinde çalışmak, genellikle istikrarlı bir iş ve gelir sağlama potansiyeline sahiptir. Bu beklenti, aile veya çevrenin, bireyin istikrarlı bir kariyer yolunu tercih etmesini ve geleceğini güvence altına almasını beklediğini göstermektedir.

M6'nın ifadesinde, '*Ne bileyim, hani kimi çocuklar sokağa düşüyor, onlardan uzak durmamı istiyorlar.*' diyerek ailenin koruyucu tutumunu yansıtmaktadır. Bu tür uyarılar,

genellikle güvenlik ihtiyacının bir yansıması olarak görülür. Sokakta düşebilecek tehlikelerden kaçınmak, fiziksel güvenlik ve refahın korunmasıyla ilgili bir endişeyi ifade etmektedir.

M7'den gelen ifade, *'Okuyup çalışıp geleceğimi kurtarmamı bekliyorlar. İyi bir geleceğimin olmasını bekliyor.'* diyerek ailesinin istikrarlı bir gelecek ve güvenlik ihtiyacını yansıtmaktadır. Aile veya çevrenin, bireyin eğitim almasını, çalışmasını ve gelecekte kendisini güvence altına almasını beklemesi, genellikle istikrarlı bir gelecek ve maddi güvenlik arayışının bir yansımasıdır.

Fen Lisesi öğrencilerinden F2, *'Babam çok fazla karışmıyor, mühendislik okuyacaksan oku ama iş imkânı var mı ya da hangi işin daha rahat olabileceği tarzında konuşuyor.'* diyerek gelecek güvencesi ve iş güvencesi gibi konulara odaklanan bir tutumu yansıtmaktadır. Babanın, bireyin gelecek planları hakkında endişelerini dile getirmesi, genellikle güvenlik ihtiyacının bir yansımasıdır.

F6'nın ifadesinde, *'Mesleğimin olması daha rahat bir hayat yaşamam. Çünkü babam yok dışardaydı bizden uzaktaydı. Ona göre daha rahat etmemi istiyor.'* diyerek iyi bir üniversite kazanıp iyi bir meslek sahibi olmayı hedeflemesi, istikrarlı bir kariyer ve maddi güvence arayışıyla ilişkilendirilebilir. Bu tür istekler, ailenin veya bireyin maddi ve duygusal güvenliğini sağlamaya yönelik bir çaba olarak görülebilir.

Eğitim hayatını yarıda bırakan ve çoğunlukla bir iş yerinde çalışan gençlerde U3'ün ifadesi, güvenlik beklentisiyle yakından ilişkilendirilebilir. *"Suriyeliler gibi göçmenler olmasa"* şeklindeki ifade, kişinin çevresindeki sosyal ve ekonomik faktörlerin istikrarını ve güvenliğini koruma isteğini ve kişinin güvende hissetme ihtiyacından kaynaklanıyor gibi görülmektedir. Göçmenlerin varlığı, bazı insanlar için istikrar ve güvenlik duygusunu tehdit edebilir. Dolayısıyla, U3'ün ifadesi, güvenlik ihtiyacının karşılanmasını ve güvenli bir ortamın sürdürülmesini arzuladığını gösterebilir.

U4'ün dile getirdiği *"Usta olup da yurt dışına gitmek istiyorum. Orada durumlar daha iyi olduğu için yani burada biraz zor olduğu için, maddi durumdan dolayı"* ifadesi, güvenlik beklentisiyle bağlantılıdır. Kişi, ustalık kazanıp yurt dışına gitmek isteyerek, kendini daha güvenli bir ortamda hissetmeyi ve daha iyi bir yaşam standardına sahip olmayı hedefliyor gibi görülmektedir. Bu, maddi durumunun iyileşmesi ve yaşam koşullarının daha istikrarlı hale gelmesi ile ilgili olabilir. Yurt dışına gitme isteği, güvenlik beklentisinin bir yansıması olabilir, çünkü kişi kendini daha güvende ve daha iyi korunmuş hissetme arzusu içinde olabilir. U4'ün ifadesinde geçen *"Düzenli bir işim olsun, işlerim yolunda gitsin, devletinden onu beklerim"* ifadesi; düzenli bir işe sahip olmanın, işlerin

yolunda gitmesinin ve devletten güvende olmayı beklemenin, bireyin temel güvenlik ihtiyaçlarına odaklanan bir beklenti olduğunu vurgulamaktadır. Düzenli bir iş, finansal istikrar sağlar ve kişinin temel ihtiyaçlarını karşılamasına yardımcı olurken, devletten beklentiler ise sosyal hizmetler ve koruma gibi güvence sağlayan unsurları içerebilir.

U6'nın, "*Okul dışında uyuşturucu satıyorlardı gençlere; bunların önlenmesi lazım. Bundan başka bir de kavga oluyordu, herkes çantasında bıçağını çıkartıyor, kavgaya gidiyorlar, bence okullarda daha fazla denetim olması lazım*" ifadesi, okul dışında yaşanan uyuşturucu satışı ve kavgalar gibi riskli durumların, öğrencilerin güvenlik ihtiyacını tehdit ettiğini vurgulamakta olup bu tür olaylar, öğrencilerin fiziksel ve duygusal güvenliğini tehlikeye atıp öğrenme ortamını olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle, daha etkili denetim ve güvenlik önlemlerinin alınması, öğrencilerin güvenliğini sağlama ve bu tür olumsuz olayların önüne geçme ihtiyacını ifade etmektedir. U6, bu talebiyle, öğrencilerin güvenlik ihtiyacının karşılanmasına yönelik bir beklenti içerisinde.

Meslek lisesi öğrencilerinden M1'in ifadesi, güvenlik beklentisiyle ilişkilendirilebilir. "*Devletten eğitim için ekonominin iyi olmasını isterim. Çünkü hocalar bir şeyler istiyor, çok pahalı, alamıyorsun, o da sıkıntıya düşürüyor*" ifadesi, ekonomik istikrarın, eğitim için önemli bir faktör olduğunu belirttiğini göstermektedir. Ekonominin iyi olması, öğrencilerin eğitim masraflarını karşılamalarını kolaylaştırır ve hocaların talep ettiği materyallere erişimlerini sağlamakla birlikte ekonominin iyi olması, eğitimdeki engelleri azaltıp ve öğrencilerin eğitimden daha fazla fayda sağlamasını sağlamaktadır. Bu ifade, öğrencinin eğitime odaklanabilmesi için ekonomik güvenceye duyduğu ihtiyacını göstermektedir.

M2'nin ifadesi, güvenlik beklentisiyle ilişkilendirilebilir. "*Mülteci sorunu çözülsün*" ifadesi, mülteci sorununun çözülmesi gerektiğine dair bir beklentiyi dile getirmektedir. Bu güvenlik ihtiyacıyla bağlantılı olabilir çünkü mülteci sorununun çözülmesi, toplumda güvenlik ve istikrarın sağlanması anlamına gelmekte olup mülteci sorunu devam ettiğinde, birçok insanın yaşamında belirsizlik ve güvensizlik hissi yaratabilir. Bu ifade, bireylerin kendilerini ve sevdiklerini güvende hissetme ihtiyacını ifade ediyor olabilir.

M6'nın, "*Devlet, depreme dayanıklı binalar yapsın*" ifadesi, devletten depreme dayanıklı binaların yapılmasını talep etmesiyle ilgilidir. Bu talep, güvenlik ihtiyacıyla ilişkilendirilebilir. Çünkü depreme dayanıklı binaların inşa edilmesi, insanların fiziksel güvenliklerini ve maddi varlıklarını korumalarına yardımcı olmaktadır. Güvenli bir çevrede yaşamak, bireylerin temel ihtiyaçlarının karşılanması ve kendilerini tehlikelerden

korunması için önemlidir. Bu nedenle, M6'nın beklentisi, güvenlik ihtiyacını ve fiziksel emniyeti vurgulamaktadır.

4.3. İlişki Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler:

İnsan ihtiyaçlarını hiyerarşik bir yapıda sıralayan Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi, sosyal ilişkilerin insanın psikolojik ihtiyaçlarını şekillendirmede önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Maslow'a göre, ilişki ihtiyacı, insanların birbirleriyle bağlantı kurma, sevgi ve aidiyet hissetme arzusu olarak tanımlanmaktadır. Bu ihtiyaç, bireyin sosyal bağlantılar kurma, kabul görme ve anlaşıldığını hissetme isteğini yansıtmaktadır. Bu teoriye göre, fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçları karşılandıktan sonra, insanlar ilişki ihtiyacını tatmin etme arzusuyla hareket etmektedirler. (McLeod, 2020).

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidinin üçüncü basamağındaki ilişki ihtiyacı beklentisine dair kodlar incelendiğinde; "*Toplum olarak birlikte daha güzel yaşarız bunu istiyor,*" diyen U3, devletin bireyden toplum içinde uyumlu bir yaşam sürmesini ve toplumsal ilişkilere değer vermesini beklediğini ifade etmektedir.

U5, öğretmenlerin, "*Biraz daha dikkatli olmamı ve katılımcı bir öğrenci olmamı bekliyorlardı,*" olduğunu belirtmektedir. Bu, öğretmenlerin öğrencilerle daha sağlıklı bir ilişki kurmayı ve öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılımını teşvik etmeyi amaçladığını yansıtmaktadır.

"*Annem mesela benimle birlikte kitap okurdu, yazmama yardım ederdi, doğru yönlendirirdi,*" diyen U7 ise annesinin bireyin eğitimine aktif bir şekilde katıldığını ve ona doğru yönlendirme sağladığını ifade etmektedir. Bu, bireyin diğerleriyle sağlıklı ilişkiler kurmasını, destekleyici bağlar oluşturmasını ve duygusal olarak desteklenmesini sağlayan ilişki beklentisi alt boyutunu yansıtmaktadır. Öğretmenlerin, bireyin aile ile olan ilişkilerini göz önünde bulundurarak, onun eğitimine destek olmalarını ve duygusal olarak destek vermelerini beklediklerini göstermektedir.

Meslek lisesi öğrencilerinden M1'in "*Çoğunlukla film izleriz ya da dışarıya çıkar, dondurma yemeye gideriz,*" ifadesi, aile üyeleri arasındaki sosyal etkileşimi ve keyifli zaman geçirme ihtiyacını vurgulamaktadır. Bu sözler, ailesinin bireyden beklediği şeyler arasında sosyal ilişkileri ve aile içi etkileşimi önemsemek olduğunu göstermektedir. Sosyal ilişkiler ve aidiyet ihtiyacı, ikinci seviyede yer almaktadır. Bu seviyedeki ihtiyaçlar, fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasından sonra öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, öğrencinin ailesinin bireyden beklediği, sosyal etkileşime ve aile içi bağların güçlendirilmesine yö-

nelik olabilmekte bu da ailenin, bireyin sosyal ihtiyaçlarını karşılama ve aile üeleriyle sağlam ilişkiler kurmasını beklediğini gösterebilmektedir. M2'nin ifadesi olan "Ailemle ilişkim iyi" cümlesi, aile üeleri arasındaki ilişkilerin olumlu olduğunu ve sağlam temellere dayandığını belirtmektedir. Bu ifade, aile üeleri arasında güven, saygı ve anlayışın bulunduğunu göstermektedir. M2'nin ifadesi, aile üeleri arasındaki ilişkilerin olumlu olduğunu ve bu ilişkilerin iyi düzeyde olduğunu belirttiği için, ailesinin bireyden beklediği şeyler arasında aile içi ilişkilerin devamını ve güçlü tutulmasını sağlamak olabilir.

M6'nın "Babamla sohbet ediyoruz öyle canımız sıkılınca birbirimize bulaşyoruz ama Annemle fazla konuşmuyorum," ifadesi, aile içindeki ilişkilerin farklı olduğunu ve babasıyla daha sık iletişim kurduğunu, annesiyle ise daha az iletişimde bulunduğunu belirtmektedir. Bu ifade, aile içindeki ilişkilerin niteliğine ve bireyler arasındaki etkileşimlere işaret etmektedir. Bu durumda, ailesinin bireyden beklediği şeyler, belki de babasıyla olan ilişkisini sürdürmesini ve bu iletişimi kuvvetlendirmesini beklerken, annesiyle olan iletişimi de arttırmasını isteyebilir. Ayrıca, aile üeleri arasında dengeli bir iletişim ve etkileşim sağlanması da önemli olabilir. Dolayısıyla, ailenin beklentileri, bireyin aile içindeki ilişkileri ve iletişimi çeşitlendirmesini ve güçlendirmesini içerebilir. Fen lisesi öğrencilerinden F6, lisedeki kimya hocasıyla olan ilişkisini şu şekilde aktarmaktadır: "Lisedeki kimya hocam benim; proje yapıyoruz kendisiyle ve bana çok güzel öğütler veriyor. Kendi hayatından vesaire çok hoşuma gidiyor, öyle uzun uzun anlatıyor bana. Evet, onu dinlemek çok keyifli oluyor." Bu ifade, öğrencinin öğretmeniyle sadece derslerle sınırlı kalmayan, aynı zamanda kişisel gelişimine katkı sağlayan bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir. Öğretmen, sadece bir eğitmen rolünü değil, aynı zamanda bir rehberlik görevi üstlenerek öğrencisinin kişisel gelişimine de önem vermektedir. Öğretmenin bireyden beklentileri, sadece akademik başarı değil, aynı zamanda öğrencinin kişisel gelişimini desteklemek ve onunla empati kurarak ihtiyaçlarını anlamak şeklinde özetlenebilir. Bu bağlamda, öğretmenin öğrencisinin potansiyelini ortaya çıkarmaya çalışması, ona güven vermesi ve motive etmesi, ilişki beklentisi alt boyutuna uygun bir yaklaşımı temsil etmektedir.

Z kuşağı gençlerinin ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten ilişki ihtiyacı basamağındaki beklentilerine ait kodlar incelendiğinde ise; Eğitim hayatını yarıda bırakan gençlerden U1'in "10 sene 11 senedir bu atölyede çalıştığım artık burada bir aile gibiyiz." ifadesi, iş ortamında uzun süre çalışmanın ve aidiyet duygusunun önemini vurgulamaktadır. Bu ifade, Maslow'un ilişki beklentisine paralel olarak, insanların sosyal ilişkilere ve

topluluk içinde aidiyet duygusuna duyduğu ihtiyacı öne çıkarmaktadır. Öte yandan, aile ilişkilerinin önemi üzerinde duran *"Bir anne baba ayrılınca ister istemez hani çocuğun psikolojisi çok büyük bir değişiklik verebiliyor. Ben o zaman hani sigaraya falan başladım"* ifadesi, aile ilişkilerinin duygusal denge üzerindeki etkisine dikkat çekmektedir.

U2'nin *"Sürekli ders anlatıyorlardı ve onları dinlememizi bekliyorlardı. En azından ara verip beş dakika bir sohbet etmelerini beklerdim, öyle pek sinirli biri değil de samimi birilerinin olmasını isterdim. Bence okul daha güzel olabilirdi öyle olsa."* ifadesi, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde samimiyet ve duygusal yakınlığın önemini vurgulamaktadır. Bu ifade, öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarının karşılanması, öğrenme ortamının kalitesini artırabileceğine işaret etmektedir.

U3'ün *"Fen hocası çabala diyordu, yap diyordu. Seni yanıma alabilirim, seninle beraber ders çalışıp, seni bir yerlere gönderirim diyordu, ilgileniyordu."* ifadesi, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde rehberlik ve destek arayışını vurgulamaktadır. Bu ifade, öğrencilerin öğretmenlerinden sadece akademik bilgi değil, aynı zamanda rehberlik ve destek de beklediğini göstermektedir.

U4'ün *"Bir araba kazası geçirmiştik ve o zaman ehliyetim yoktu. Ehliyetim olmadığı için, kazayı hemen aileme bildirdim. Abim hemen geldi ve aracı kaldırmak için yardımcı oldu. Kimseye zarar vermedik, sadece araç kaldırma çıkmıştı ve durmuştu. Ailem hızlıca geldi ve yardımcı oldular."* ifadesi, ailesiyle olan ilişkilerinde duygusal destek ve dayanışma beklediğini yansıtmaktadır. Bu ifade, ailesinin sağladığı güven ve desteğin önemine vurgu yaparak ilişki beklentisiyle uyumlu bir durumu yansıtmaktadır.

U10'un *"Bazen hocalarımız tek bir kişiye yöneliyor. Bu iyi bir şey değil bence. Mesela ders anlatıyor, hep bir arkadaş katılıyor. Dersleri daha böyle genele yaysınlar isterdim."* ifadesi, öğretmenlerinden daha fazla ilgi, adil davranış ve eşitlik beklentisi içermektedir. Öğrencilerin eşit şekilde dikkate alınmaları ve ilgilenilmeleri, öğrenme ortamının adil ve destekleyici olmasını sağlayabilir.

Meslek lisesi öğrencisi olan M3'ün *"Hocam, benim yanlışlarımı düzeltiyordu; kitap okurken parmağımınla kelime kelime takip ediyordum, o da dedi ki; Parmaklarınla okuma, dikkat dağınıklığına yol açabilir, dedi, yaptığım hataları söylerdi."* ifadesi, öğrenci-öğretmen ilişkilerinde rehberlik ve destek arayışını yansıtmaktadır. Bu ifade, öğrencinin öğretmeninden sadece akademik bilgi değil, aynı zamanda rehberlik ve destek de beklediğini göstermektedir. M5'in *"Arada bazı hocalar dersi bırakıyor. 5/ 10 dakika sohbet edip sonra derse devam ediyor. Sürekli ders dinlemek sıkıyor."* ifadesi, öğretmen-

lerinin öğrencilerle daha samimi bir iletişim kurmalarını ve ders sürecinde esneklik göstermelerini beklediğini vurgulamaktadır. Bu ifade, öğrencilerin derslerin dışında da öğretmenleriyle etkileşimde bulunmak istediklerini belirtmektedir.

M7'nin *"Oturur konuşuruz, sohbet ederiz, geleceğimi düşünüyoruz, bununla ilgili bir şeyler yapıyorlar."* ifadesi, ailesiyle olan ilişkilerinde açık iletişim ve gelecek planlamasının önemini vurgulamakta olup aile içindeki sağlıklı ilişkilerin ve gelecek planlamasının bireyin duygusal ihtiyaçlarını ve kişisel gelişimini desteklediğini yansıtmaktadır.

Fen lisesi öğrencilerinden F1'in *"Annemle biraz daha yakın gibi daha samimi bir ilişki kurabiliyorum ama babam, neden bilmiyorum hani ama babamla aramız kötü değil ama ilişkimiz annemle daha iyi gibi"* ifadesi, aile içi ilişkilerde annesiyle olan bağın önemini vurgulamaktadır.

F2'nin *"Öğretmenlerin sadece dersi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda öğrencilere dikkat çekebilmeleri, ilgilerini çekebilmeleri ve dersi daha anlaşılır bir şekilde iletebilmeleri önemlidir."* ifadesi, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde öğrencilerin ilgi ve dikkat beklentilerini ve öğrencilerin sadece bilgi almakla kalmayıp, aynı zamanda öğretmenlerinden ilgi ve destek de beklediğini göstermektedir.

F5'in *"Bazen küçük şeylerin bile büyük etkileri olabilir. Mesela dershaneye gittiğimde, bir öğretmenin beni tanması, adımla hitap etmesi, hatta bir soruyu bana sorması, benim için çok değerli."* ifadesiyle, öğrencilerin öğretmenleriyle kişisel bir bağ kurma arzusunu yansıtmaktadır.

F7'nin, öğretmenlerden öğrencilere ders saatleri dışında da ilgi göstermelerini beklediğini, *"Öğretmenlerin bazıları ders saatleri dışında da öğrencilerle ilgileniyor, sorunlarını dinliyor ve yardımcı oluyor. Ancak, diğerleri sadece kendi dersleriyle ilgileniyor ve öğrencilerin sorunlarına duyarız kalabiliyor. Bu durum, ilgisiz öğretmenlerin derslere olan ilgimizi azaltmasına neden olabilir."* ifadesiyle öğrencilerin öğretmenlerinden sadece akademik açıdan değil, aynı zamanda duygusal ve sosyal destek açısından da beklentileri olduğu anlaşılmaktadır.

4.4. Saygı Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler

Saygı ihtiyacı, bireyin kişisel değer ve önemini toplum tarafından tanınması ve kabul edilmesini ifade etmektedir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde dördüncü basamağı olarak tanımlanan bu ihtiyaç, insanın kendini saygı görmüş ve değerli hissetmesini sağlamaktadır. Bu ihtiyaç, diğerlerinin olumlu bir şekilde değer vermesi, takdir etmesi ve

kişinin kendisine saygı duyması ile ilgilidir. Maslow'un teorisine göre, saygı ihtiyacı, bireyin kendisini gerçekleştirme yolunda ilerlemesi için önemlidir ve genellikle sosyal ilişkilerin ve toplumsal statünün bir sonucudur (Hoffman, 2016).

İhtiyaçlar hiyerarşisi başmağındaki saygı beklentisi ile ilgili kodlar incelendiğinde; eğitim hayatının bırakıp çalışmayı seçmiş bir genç olan U1'in ifadesi, ailesinin saygılı davranışları beklediğini ve bu beklentinin aile ilişkilerinde önemli olduğunu vurguluyor. Kendisi için aile içindeki uyumu ve saygıyı korumanın değerli olduğunu ifade ediyor: "*Mesela sinirlenip anneme karşılık verdiğim zaman o benden bunu beklemez.*"

Öğretmenlerin beklentileriyle ilgili olarak, U2'nin "*Saçım falan toplu olmayınca hemen tutanak tutuyorlardı. Ondan sonra derste su içmek falan hep yasaktı. Bayağı sıkıyorlardı.*" ifadesi, öğretmenlerin disiplin ve düzen konusunda belirli standartlar beklediğini yansıtmaktadır. Bu da öğretmenlerin sınıf içinde düzeni sağlamaya ve öğrencilerin belirlenen kurallara uymasını beklemesini göstermektedir. Ancak, öğretmenlerin kendisinden beklentileri arasında aşırı sıkıcı olduğunu ve bu durumun sıkıldığını da belirtmiştir.

Devletin beklentileri ise, U4'ün "*Devletimize, milletimize, güzel bir şekilde saygılı bir şekilde yaşamamızı bekler.*" ifadesinde açıkça görülmektedir. Devlet, bireylerden toplum içinde saygılı ve uyumlu bir şekilde davranmalarını ve topluma katkı sağlamalarını beklemektedir. Bu, devletin toplumsal düzeni korumaya yönelik beklentilerini yansıtmaktadır. Ancak, U4, devletin bireylerden aşırı hizmet beklediğini ve bunun adeta bir kölelik gibi olduğunu düşünmektedir.

U5'in "*Devletin beklentileri var; tüm insanların devlete köle gibi hizmet etmesini istiyor.*" ifadesi ise dikkate değerdir; devletin bireylerden belirli bir toplumsal rolü kabul etmelerini ve kişisel özgürlüklerini kısıtlamalarını beklemesi, bireyin saygı ihtiyacının ihlal edilmesine ve değersiz hissetmesine neden olabilir. Buna karşı çıkarak kendi özgürlüğünü savunduğunu dile getirmiştir.

Son olarak, U9'un ifadesi ailesinin çocuğundan saygılı ve dürüst olmasını beklediğini belirtmektedir. Bu da ailenin çocuğunun toplumsal değerlere uyum sağlamasını ve sağlıklı sosyal ilişkiler geliştirmesini desteklediğini göstermektedir. U9 "*Saygılı, biraz dürüst*" ifadesiyle, ailesinin kendisinden bu tür olumlu davranışları beklemesinin onu daha iyi bir birey olmaya teşvik ettiğini ifade etmiştir:

Ailelerin ve öğretmenlerin meslek liseleri öğrencilerinden saygı ve sevgi beklediğini anlamak için, Meslek lisesinden M 1 isimli öğrencinin, "*Evde iyi davranmam, kar-*

deşlerime ve çevreme iyi davranmak" sözlerine odaklanabiliriz. Bu ifade, ailenin çocuğundan diğer insanlara karşı saygılı, sevgi dolu ve yardımsever olmasını beklediğini göstermektedir. Aile, çocuğunun sosyal ilişkilerinde uyumlu olmasını ve toplum içinde pozitif bir etki yaratmasını desteklemektedir.

Öğretmenlerin beklentileri ise, M5 isimli katılımcının, *"Derste konuşmamızı, telefona bakmamızı beklerler"* ifadesinden açıkça anlaşılmalıdır. Katılımcı, öğretmenlerin ders sırasında disiplin ve dikkat beklediklerini belirtmektedir. Bu ifade, öğretmenlerin bireyden ders sırasında kurallara uymasını, dikkatli olmasını ve dersin akışını bozacak davranışlardan kaçınmasını beklediklerini göstermektedir. Öğretmenlerin bu tür beklentileri, öğrencilerin derslerde daha etkili bir şekilde odaklanmalarını ve başarı elde etmelerini amaçlamaktadır. Bu alt boyut, bireyin diğerlerine saygılı olması, sosyal normlara uyum sağlaması ve otorite figürlerine saygı göstermesiyle ilgilidir. Dolayısıyla, ailelerin ve öğretmenlerin beklentileri, gençlerin sosyal ilişkilerde ve eğitim ortamında olumlu davranışlar sergilemelerini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Bu ifadeler hem ailelerin hem de öğretmenlerin gençlerden bekledikleri davranışları yansıtmaktadır. Aileler, çocuklarının diğer insanlara karşı saygılı ve yardımsever olmalarını, öğretmenler ise ders sırasında disiplinli ve dikkatli olmalarını beklemektedir. Bu beklentiler, gençlerin sosyal ve akademik başarılarına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Fen lisesinden F4 isimli genç, ailesinin *"Vatana millete hayırlı bir insan ol, ahlaklı bir insan ol"* beklentilerini vurgularken, bu ifade Maslow'un saygı beklentisi alt boyutuna uygun bir beklenti olarak değerlendirilebilir. Ailenin, çocuğunun toplumsal değerlere saygı göstermesini ve topluma olumlu katkılarda bulunmasını desteklediği anlaşılmaktadır. F 4'ün ifadesi, ailesinin öncelikle çocuğunun vatana ve millete hayırlı, ahlaklı ve iyi bir insan olmasını beklediğini göstermektedir. F6 ise devletin bireyden *"İyi bir vatandaş olmasını, başarılar sergilemesini ve olumlu katkılarda bulunmasını"* beklediğini ifade ediyor. Bu, devletin bireyden toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesini, başarılar elde etmesini ve toplumun refahına katkıda bulunmasını istediğini göstermektedir. F6'nın ifadesinde, devletin bireyden iyi bir vatandaş olmasını ve topluma olumlu katkılarda bulunmasını beklediği belirtilmektedir.

Aileler, çocuklarının toplumsal değerlere saygı göstermelerini ve ahlaki değerlere sahip olmalarını, devlet ise vatandaşlarından toplumsal sorumluluklarını yerine getirmelerini ve toplumun refahına katkıda bulunmalarını beklemektedir. Bu beklentiler, gençle-

rin toplum içinde aktif ve değerli üyeler olmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Beklentileri sorulan eğitim hayatını derslerin zor gelip çalışma hayatı cazip gelmeye başlayan U2'nin "*Büyüdükçe kıyafetlerime falan karışmaya başladı. Babamın birazcık daha kararlarım saygı duymasını bekliyorum.*" ifadesi, babasından saygı ve özerklik beklentisini dile getirmektedir. Bu ifade, bireyin kendi kararlarına saygı görmesi ve özerkliğinin kabul edilmesi gerektiğini ve ailesinden temel bir insani ihtiyaç olan saygıyı talep ettiğini ve bu saygının kişisel gelişimi için önemli olduğunu vurgulamaktadır.

U5'in "*Seviyeme uygun olmayan bazı konuları okuduğum için, bilmediğim veya dinlemediğim konularla karşılaştım. Bu konularla ilgili daha fazla açıklama yapılmasını istediğimde, bazı öğretmenler 'dinleseydin' ifadesini kullanarak bana yaklaştıkları için derslerine daha fazla katılmak istemiyordum.*" ifadesi, öğretmenlerinden daha fazla saygı ve anlayış beklediğini yansıtmaktadır. Öğrencinin belirttiği gibi, öğretmenlerin "dinleseydin" şeklindeki tepkileri, öğrencinin duygusal ihtiyaçlarını karşılamak yerine onu hor görme veya küçümseme etkisi yapabilir. Bu da öğrencinin özsaygısını ve özgüvenini olumsuz yönde etkileyebilir. U5'in ifadesiyle, öğretmenlerinden daha fazla anlayış ve saygı beklediğini ve bu tür olumsuz deneyimlerin öğrencinin duygusal refahını etkileyebileceğini vurgulamaktadır.

U7'nin "*İkinci sınıfta tembelsin algısı, o öğretmenin gözünde beşinci sınıfa kadar hep tembel öğrenci olarak kaldı.*" ifadesi, bir öğretmenin öğrenciyi olumsuz bir şekilde etiketlemesinin uzun vadeli etkilerinden bahsetmektedir. Bu, öğrencinin kendine olan saygısını ve özgüvenini olumsuz yönde etkileyebilir. Öğrenci, öğretmenin tembellik algısının, onun gelecekteki başarılarını etkileyebileceğinden endişe duyuyor gibi görülmektedir. Bu durum, öğrencinin öğretmeninden daha fazla anlayış ve saygı beklediğini gösterebilir. Öğrenci, öğretmenin kendisine daha destekleyici ve adil bir şekilde davranmasını ve geçmiş algılarını dikkate almamasını bekleyebilir.

U8'in "*Öğrencilik yıllarımda okulu bırakacağım dediğim zaman saygı duymalarımı beklerdim.*" ifadesi, ailesinden beklediği saygının, kişisel kararlarına ve özgürlüğüne verilen değeri yansıtmaktadır. Özellikle, okulu bırakma gibi önemli bir kararda, ailesinin kendisine saygı göstermesini beklemektedir. Bu beklenti, bireyin kendi yaşamını şekillendirme ve kendi tercihlerini yapma özgürlüğünü vurgulayan temel bir insan ihtiyacını ifade edebilir. Dolayısıyla, U8'in beklentisi, ailesinden gelen saygının, kişisel özerkliğinin ve karar alma yeteneğinin kabul görmesiyle ilgili olabilir. Bu ifade bireyin kendini değerli ve önemli hissetme gereksinimini ifade edebilir.

Meslek lisesinden M1'in *'Fazla üstüme gelmemelerini isterdim.'* ifadesi, ailesinden beklentilerinin özünde saygı ve kişisel alanına verilen değer olduğunu işaret etmektedir. 'Üstüme gelmemelerini isterdim' ifadesi, ailenin kişisel sınırlarına saygı duymasını beklediğini belirtmektedir. Bu, bireyin kendi özerkliğini ve özgürlüğünü koruması gerektiği fikrini yansıtabilir, çünkü bireyin kişisel sınırlarına saygı gösterilmesi, kendi değerini ve özgünlüğünü korumasını sağlamaktadır.

M4 isimli öğrencinin *'Öğretmenlerimden anlayışlı olmalarını beklerdim.'* ifadesi, öğretmenlerinden anlayışlı olmalarını beklediğini belirtmektedir. Bu ifade, öğrencinin öğretmenlerinden duygusal bir destek ve anlayış beklediğini göstermektedir. Saygı ihtiyacı, bireyin duygusal ihtiyaçlarını ve özgünlüğünü kabul edilmiş hissetme arzusunu içermektedir. Bu nedenle, öğrencinin ailesinden daha anlayışlı olmalarını beklemesi, onların duygusal ihtiyaçlarını tanıma ve kabul etme arzusunu yansıtabilir. Aynı zamanda, bu beklenti, aile üyeleri arasındaki ilişkilerde karşılıklı anlayış ve saygının önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, öğrencinin ailesinden daha fazla anlayış beklemesi, saygı beklentisiyle uyumlu bir şekilde duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasını arzuladığını gösterebilir.

M5 isimli öğrencinin *'Davranışlarımı kararlarımı eleştirmemeler, desteklerler.'* ifadesine göre ailesinden beklentisi, davranışlarını ve kararlarını eleştirmemelerini, ancak desteklemelerini beklemesidir. Bu durumda, öğrenci ailesinden zaten olumlu bir tutum gördüğünü belirtiyor, yani ailesinin davranışlarını eleştirmemesi, onun saygı beklentisini karşılıyor gibi görülmektedir. Bu, öğrencinin ailesinden duygusal olarak kabul gördüğünü ve desteklendiğini göstermektedir. Dolayısıyla, ailenin bu olumlu tavrı, öğrencinin duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunabilir ve özgüvenini artırabilir.

Fen Lisesinde Eğitim Gören Gençlerin Saygı Beklentileri ile ilgili kodlar incelendiğinde; F2 isimli öğrencinin *'Belki daha anlayışlı olmalarını bekleyebilirim.'* ifadesi, ailesinden beklentilerini daha anlayışlı olmaları yönünde belirtmesiyle ilgilidir.

Saygı beklentisi, bireyin duygusal ihtiyaçlarını ve özgünlüğünü kabul edilmiş hissetme arzusunu içermektedir. Dolayısıyla, öğrencinin ailesinden daha anlayışlı olmalarını beklemesi, onların duygusal ihtiyaçlarını tanıma ve kabul etme arzusunu yansıtabilir. Aynı zamanda, bu beklenti, aile üyeleri arasındaki ilişkilerde karşılıklı anlayış ve saygının önemini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, öğrencinin ailesinden daha fazla anlayış beklemesi, saygı beklentisiyle uyumlu bir şekilde duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasını arzuladığını gösterebilir.

F6 isimli öğrenci, *'Z kuşağı var ama sadece oy almak için onun dışında çok destekliyor, çok da umursanıyoruz gibi gelmiyor.'* ifadesi Z kuşağının devletten beklentilerine dair bir bakış açısı sunmaktadır. Genç kuşak sadece seçim zamanlarında değil, diğer zamanlarda da desteklenmeyi umuyor ancak bunun gerçekleşmediğini hissetmektedir. Bu durum, devletin gençlere daha fazla ilgi ve anlayış göstermesini beklediğini ortaya koymaktadır. *'Annemle babam tartışıklarını da çok yansıtıyorlar Bize, ev çok garip oluyor, onu yansıtmalar daha iyi olur.'* ifadesiyle öğrenci ayrıca ailesinin iç dinamiklerine ve iletişimine dair düşüncelerini paylaşmaktadır. Ailesi arasındaki tartışmaların sıklığı ve bu durumun kendisine yansıtılması öğrenciyi rahatsız etmektedir. Daha fazla gizlilik ve mahremiyet isteğiyle, ailesinden daha sağlıklı bir iletişim ortamı beklemektedir. Bu, aile içinde saygılı bir iletişimin ve kişisel sınırların önemini vurgulamaktadır.

F7 isimli öğrencinin *'Üzerimize düşen öğretmenlerimiz varken, yüzümüze bakmayan öğretmenlerimiz de tabii ki var. İşte böyle durumlar oluyor. Dersten sonra da bize böyle davranan öğretmenlerimizin dersine de biz ilgi gösteremiyoruz.'* ifadesi saygı beklentisine dair bir perspektif sunmaktadır. Öğrenci, öğretmenlerinin kendilerine ilgi göstermesini, yüzlerine bakmasını ve onlara değer vermesini beklemektedir. Ancak, bazı öğretmenlerin bu beklentiyi karşılamadığını ve öğrencilere ilgi göstermediğini belirtmektedir. Bu durum, öğrencilerin öğretmenlerine saygı göstermekte zorlanmalarına neden olabilir çünkü saygı, karşılıklı ilgi ve değer verme temeline dayanabilir. Dolayısıyla, öğrencinin ifadesi, Maslow'un saygı beklentisinin önemini vurgular ve öğretmen-öğrenci ilişkilerinde karşılıklı saygının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

4.5. Kendini Gerçekleştirme Basamağındaki Karşılıklı Beklentiler

Kendini gerçekleştirme, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinin en üstünde yer alan ve insanın en yüksek potansiyeline ulaşmasını ifade eden bir kavramdır. Bu kavram, bireyin kendini ifade etme, kendi yeteneklerini en üst seviyede kullanma, yaratıcılığını geliştirme ve içsel huzur ve tatmini bulma sürecini tanımlamaktadır.

Maslow'a (1954) göre, bireyin temel fizyolojik ihtiyaçları, güvenlik ihtiyacı, sosyal ilişkiler ve saygı ihtiyacı karşılandıktan sonra, kişi kendini gerçekleştirme ihtiyacını hissetmeye başlamaktadır. Bu aşama, kişinin kendi benliğini keşfetme ve en yüksek potansiyelini gerçekleştirme yolculuğunu ifade etmektedir.

Çalışan ve okul terki yapmış gençlerden beklenti teorisine göre kendilerinden beklenenler konusunda çeşitli fikirler ortaya koymuştur. Bu kapsamda U1 adlı katılımcı şu sözleri sarf etmiştir, *'Annem, ehliyet almamı istiyordu. Ancak ilk sınavda başarısız oldum*

ve üzüldü". Bu durumda U1'in annesinin beklentisini karşılayamamış olduğu görülmektedir. Ancak bir sonraki ifadesinde atletizmde ikinci gelmiş ve altın kupa ve madalya kazanmış bir birey olarak ailesinin "başarabilirsin" ve "bir beden eğitimi öğretmeni olabilirsin" sözleri, katılımcının ailesinin çocuğunun kendini gerçekleştirme potansiyeline inandığını ve spora olan yeteneğine güvendiklerini göstermektedir. Bu konuda U2'de "Ailem boş durmamı istemiyor sürekli kendimi geliştirmemi istiyor" sözleriyle katılımcının potansiyelini en üst düzeye çıkarması beklentileri içine olduklarını göstermektedir. U5 adlı katılımcı: "Ailem benden büyük bir başarıya erişmemi bekliyorlar." Sözleriyle aile bireylerinin kendisinden yüksek standartlara ve önemli başarılar elde etmesine yönelik beklentiler içinde olduğunu görülmektedir. Genel anlamda katılımcılarının ifadelerin genelinde ailelerin, bireylerinden belirli bir potansiyeli gerçekleştirmelerini ve en iyi çabayı ortaya koymalarını bekledikleri görülmektedir. Ailelerin bu beklentileri, Maslow'un kendini gerçekleştirme alt boyutunun aşamasını yansıtmaktadır, çünkü bireylerin yeteneklerini ve potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarını teşvik etmektedirler.

Meslek lisesi öğrencilerinden M3 isimli öğrenci, "Devlet bizim daha iyi yerlere gelmemizi, yurt dışında Türkiye'nin adını her yere duyurmamızı istiyor" diyerek, devletin gençlerden beklentilerini açıkça ifade etmektedir. Bu, Z Kuşağı'nın potansiyelini tam anlamıyla kullanmalarını ve ulusal veya uluslararası alanda başarılı olmalarını beklediğini göstermektedir.

M5 isimli öğrenci, ailesinin beklentilerini paylaşırken, ailesinin eğitim seviyesinden bahsedip, anne ve babanın "Biz okumadık, sen oku" demesi, ailenin kendi eğitim fırsatlarını kaçırmamasının altını çizmektedir. Bu durum, ailenin bireyden eğitimde başarılı olmasını ve kendini gerçekleştirmesini beklemesine rağmen, kendi eğitim eksiklikleri nedeniyle bireyin üzerine daha fazla baskı yapması anlamına gelmektedir.

Ancak, aile bireyden eğitimle ilgili beklentilerini ilettikçe, kendi eğitim eksikliklerini dikkate almamış olabilir. Bu durumda, ailenin beklentileri, bireyin kendini gerçekleştirmesini destekleme yerine, birey üzerinde ek bir baskı oluşturabilir.

Fen Lisesi öğrencileri, kendilerinden farklı beklentilerle karşılaşmaktadır. Öğrencilerin aileleri, bazıları için baskısız bir ortam sağlarken, bazıları için belirli bir başarı düzeyi beklemektedir. Örneğin, F1 öğrencisi ailesinin kendisinden hiçbir beklentisi olmadığını ifade ederken, "Ailem hiçbir şey beklemez. Benimle gurur duyuyorlar, hepsi bu." diyor. F4 ise, "Genel Açıdan bakınca ülkemizi geliştirmemi dünyada ismi geçen biri olmamı bekliyordu bence." ifadesiyle ailesinin kendisinden ülkenin gelişimine katkı sağlamasını ve uluslararası alanda tanınan biri olmasını beklediğini belirtmektedir.

F6 öğrencisi, öğretmenlerinden belirli bir başarı düzeyi beklediğini ifade ederken, *"YKS sıralamamın güzel olmasını bekliyor olabilirler. Çünkü başarılı bir okul. Ben de başarılı sayılırım sanırım o yüzden; Sıralamamın iyi gelmesini beklerler."* demektedir. F7 ise büyüdüğünde ülkesine en fazla yararlı bir insan olmayı beklediğini ifade ederken, *"Büyüyüp, belki yaşadığım yere, belki bu ülkeye en fazla yararlı bir insan olmamı bekleyebilir, başka bir şey bekleyemez gibi geliyor. Bu ülkeye katkı olmasını bekler."* demektedir. Öğrenciler, ailelerinin, öğretmenlerinin ve devletin beklentileriyle başa çıkmaya çalışırken, kendi kişisel hedeflerini belirleme özgürlüğünü de kaybetmekten endişe etmektedirler. Aşırı yüksek beklentiler stres ve baskı yaratabilmekte, bu da öğrencilerin potansiyellerini tam olarak keşfetmelerini engelleyebilmektedir.

Bu bağlamda, öğrencilerin ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten gelen beklentilere karşı uygun bir denge bulmaları önemlidir. Aileler, öğretmenler ve devlet, öğrencilerin potansiyellerini desteklerken aynı zamanda onlara gereken özgürlüğü ve destekleyici bir ortamı sağlamalıdır. Bu şekilde, öğrencilerin kendini gerçekleştirme süreci daha sağlıklı ve dengeli bir şekilde ilerleyebilir.

Kendini gerçekleştirme basamağındaki beklentiler dair kodlar incelendiğinde; U1'in *"Çok iyi bir öğretmenim vardı. Yani benim atletizme başlamama falan hep o yardımcı olmuştu"* ifadesi, öğretmeniyle yaşadığı deneyimi paylaşarak onun kendini gerçekleştirme beklentisiyle uyumludur. Öğrenci, atletizme başlamasında etkili olan öğretmenin desteğinden bahsetmektedir. Bu, öğretmenin öğrencinin bireysel potansiyelini keşfetmesine ve onu desteklemesine işaret etmekte olup öğrencinin kendini gerçekleştirme sürecindeki ihtiyaçlarının karşılandığını ve öğretmenin önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

U5'in *"Yurt dışındaki gençlerin istedikleri yaşam standardını sağlamak için çalışarak kendi araçlarını bile sahip olabildiği bir sistem istiyorum"* ifadesi, bireyin en yüksek potansiyelini gerçekleştirmek için temel ihtiyaçlarının ötesinde daha yüksek seviyede ihtiyaçların karşılanmasını talep etmektedir. Yurt dışındaki gençlerin yaşam standartlarına ulaşmalarını sağlayacak bir sistem isteme isteği, bireylerin kişisel gelişimlerini ve hedeflerini gerçekleştirmelerine olanak tanıyacak bir ortamın oluşturulmasını talep etmektedir. U6'nın ifadesi, devletten beklenen sistemin, bireylerin kendi potansiyellerini gerçekleştirmelerine ve istedikleri yaşam standardına ulaşmalarına destek olacak şekilde düzenlenmesini talep etmektedir.

U6'nın *"İşimizi büyütmek istiyoruz."* ifadesi, kendini gerçekleştirme beklentisine uygun bir şekilde iş dünyasında başarı ve gelişimle ilgili bir hedef belirtmektedir. Bu

ifade, bireyin iş dünyasında ilerlemeyi ve potansiyelini en üst düzeye çıkarmayı hedeflediğini göstermekte olup işini büyütmeyi istemek, bireyin işteki başarısını artırmak, yeni projelere yatırım yapmak veya kariyerinde ilerlemek gibi hedeflerini gerçekleştirme arzusunu göstermektedir.

U7'nin ifadesindeki *"Eğitimini biraz daha farklı şekilde alabilirdim"* ifadesi, kişisel gelişimine daha fazla odaklanma arzusunu yansıtmaktadır. Ayrıca, *"Biraz daha çalışkan biri olabilirdim"* ifadesi, bireyin kendi yeteneklerini ve kapasitesini daha da geliştirme isteğini göstermektedir. U7'nin *'Eğitimini biraz daha farklı şekilde alabilirdim. Biraz daha çalışkan biri olabilirdim.'* İfadesi ise, kendi yeteneklerini daha iyi kullanma ve daha yüksek bir seviyeye ulaşma arzusunu yansıtmaktadır. Bu ifadeler, bireyin kendini geliştirme ve daha başarılı olma isteğini göstermektedir.

U9'un *'Futbolcu olmak isterdim ama olamadım.'* ifadesiyle futbolcu olmak isteği bireyin kendi yeteneklerini en üst düzeye çıkarma ve tutkularını takip etme arzusunu yansıtabilir. Ancak, bu hedefe ulaşamamış olmak, bireyin kendini gerçekleştirme potansiyelini tam olarak kullanamadığı hissine neden olabilir. Dolayısıyla, U9'un ifadesi, futbolcu olma arzusunun gerçekleşmemiş olmasıyla ilgili hayal kırıklığını ve kendini gerçekleştirme potansiyelini tam olarak kullanamama duygusunu yansıtabilir. Bu durum, Maslow'un kendini gerçekleştirme ihtiyacıyla ilgili bir deneyimdir çünkü birey kendi hayallerini ve hedeflerini gerçekleştirememenin getirdiği bir tatminsizlik hissiyle karşı karşıyadır.

Meslek lisesi öğrencilerinden M1'in *"Ders çalışıyorum, olmadı gidiyorum, internetten derslerim için videolara bakıyorum, öğretmenler öğretmiyorlar, bir şey demiyor, gidiyor evden bulmaya çalışıyorum, bulamazsam kapatıyorum."* ifadesi, bireyin kendi potansiyelini en yüksek seviyede kullanma ve kişisel hedeflerine ulaşma arzusunu ifade eden kendini gerçekleştirme beklentisiyle ilişkilendirilebilir. M1, ders çalışmak ve öğrenmek istemesine rağmen, öğretmenlerin yetersiz öğretim ve destek sağladığını belirtmektedir. Bu durum, kişinin öğrenme ve kişisel gelişim hedeflerine ulaşmasını engellemektedir gibi görünmektedir. Ancak, bu zorluklara rağmen, birey kendi çözümlerini bulmak için çaba göstermektedir, internetten ders videoları izleyerek ve kendi başına bilgi edinmeye çalışarak kişinin kendi öğrenme sürecini yönlendirme ve kişisel hedeflerine ulaşma çabasını yansıtabilir.

M7'nin *"Meslek(kaynakçılık) üzerinde ilerlemek istiyorum. Kendi yerimi açmak istiyorum."* ifadesi, mesleki olarak kaynakçılık alanında ilerlemek ve kendi işini kurmak

istediğini belirtmektedir. Kendi işini kurma arzusu da bireyin kişisel ve profesyonel hedeflerine ulaşma yolunda önemli bir adımdır. Dolayısıyla, M1'in ifadesi, kendi yeteneklerini en üst düzeyde kullanarak ve istediği meslek alanında başarılı olma hedefini gerçekleştirme isteğiyle uyumludur.

Fen lisesinden F1 isimli öğrencinin *"Akademik anlamda zaten hani bir onların beklentileri var bir de kendi beklentilerim var, ben her zaman kendi beklentilerini karşılamak için çoğunlukla bir çaba içerisindeyim"* ifadesi, akademik anlamda hem dışarıdan gelen beklentilere hem de kendi içsel beklentilerine sahiptir. Ancak, kendi beklentilerini karşılamak için yoğun bir çaba içinde olduğunu belirtmektedir. Bu, kişisel hedeflerine ulaşma ve kendi potansiyelini gerçekleştirme konusundaki kararlılığını yansıtmaktadır.

F2'nin *"Rehberlik hocamız belki mesleklerin tanıtımı konusunda daha fazla bilgilendirme yapabilir, belki bu sene olacaktır onu bilmiyorum. Meslekler hakkında daha fazla bilgimiz olabilir."* ifadesi, bireyin kişisel ve mesleki gelişimine yönelik bir arayışı olduğu ve kendini gerçekleştirme ihtiyacı kapsamında, bireyin potansiyelini maksimum seviyede kullanma ve kişisel hedeflerine ulaşma arzusu önemlidir. F2, rehberlik hocasından meslekler hakkında daha fazla bilgi almayı umarak, kendi kariyerine odaklanmak ve daha bilinçli kararlar almak istediğini ifade etmektedir. Bu, bireyin kendi gelişimine ve kişisel hedeflerine yönelik bir motivasyonu olduğunu göstermektedir.

F6 isimli öğrencinin *"Okuldan sonra özel ilgi alanları için, örneğin basketbol, müzik, gitar gibi hobiler için devlet tarafından atanmış öğretmenlerin olduğu kurslar olmalı. Bu kurslarda eğitim almak çok faydalı olabilir."* ifadesi, bireyin kendini gerçekleştirme ihtiyacı çerçevesinde önemli bir talebi yansıtmakta olup okuldan sonra hobi edinme ve kişisel gelişim için çeşitli aktivitelere katılma isteğini dile getirmektedir. Bu tür aktivitelerin, bireyin kendini ifade etme, yeteneklerini geliştirme ve kişisel tatmin sağlama açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır. Devletin bu tür kursları veya etkinlikleri desteklemesi, bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olabilir ve toplumun genel refahına katkıda bulunabilir.

F7 isimli öğrencinin *"Geleceğim için, eğer yurt dışına çıkmaya karar verirsem, özellikle öğrencilere yönelik yurtdışı yardımlarının artmasını umuyorum. Devletin daha sosyal bir yapıya kavuşması ve sosyal hizmetlerin güçlenmesini istiyorum."* ifadesi, bireysel ve toplumsal gelişimine katkı sağlayacak bir ortam ve destek arayışını yansıtmaktadır. Kendini gerçekleştirme yolunda önemli bir adım olan uluslararası deneyimlerin, özellikle gençler için daha erişilebilir olmasını beklemekte olup aynı zamanda, sosyal

devletin, vatandaşlarının ihtiyaçlarına daha duyarlı olmasını ve sosyal hizmetlerin güçlenmesini istemektedir. Bu beklenti, öğrencinin kendi potansiyelini geliştirme ve topluma daha fazla katkı sağlama isteğini yansıtmaktadır.

Tablo 4.3.

Z Kuşağının Ailelerinden, Öğretmenlerinden ve Devletten Beklentilerini gösteren Z Tablosu

		Z Kuşağından Beklenenler	Z Kuşağının Beklentileri
Aile	Eğitim Hayatını Yarıda Bırakan Gençler	Fiziksel İhtiyaçlar	Bakmasını (U1); Yemek, giysi (U3), Ev, araç vs. (U7); Karnımı doyursun yeter (U9); Buna da şükür (U9)
		Saygı İhtiyacı	Saygı davranışı (U1); Saygılı ve dürüst kararlarımı saygı duyması (U2); Okulu bırakacağım dediğimde fikrime saygı duymalarını (U8)
		İlişki İhtiyacı	Annem, benimle birlikte kitap okurdu, yazmama yardım ederdi, doğru yönlendirirdi (U7)
		Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	Ehliyet almamı (U1); Beden eğitimi öğretmeni olmamı (U1); Boş durmamamı, hep çalışmamı (U2); Büyük bir başarı (U5)
		Güvenlik İhtiyacı	Okumamı isterdi (U1); Gereksiz harcamamamı (U5); Çalıştığım işi büyütmemi (U6); Ailem yurtdışına işçi gitmemi istiyor (U4); Uyuşturucu satıcılarından uzak durmamı (U6)
Mestek Lisesi öğrencileri	Fiziksel İhtiyaçlar		Hiçbir şey çünkü onlar da muhtaç (M11),
	Saygı İhtiyacı	Evde, kardeşlere ve çevreme iyi davranmak (M1)	Çok üstüme gelmemelerini (M1);
	İlişki İhtiyacı	Ailemle ilişkim iyi (M2)	Annemden daha çok ilgi (M6); Ailemin benimle oturup geleceğimi düşünmesi ve yapması (M7)
	Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	Biz okuyamadık sen oku (M5)	
	Güvenlik İhtiyacı	Sokak çetelerinden uzak durmamı (M6); Okuyup geleceğimi kurtarmamı (M7); Asker ya da Memur olmamı (M7)	
Fen Lisesi Öğrencileri	Fiziksel İhtiyaçlar		Psikolojim kötüyken huzurlu ortam (F3);
	Saygı İhtiyacı	Vatana millete hayırlı ve ahlaklı insan (F4);	Anlayışlın olmalarını (F2); Anlaşmazlıklarını, kavgalarını yansıtmamalarını (F6)
	İlişki İhtiyacı		Değer görmek (F5); Annemle daha yakın bir ilişki kurabiliyorum, babamla aramız kötü değil ama ilişkimiz annemle daha iyi (F1)

Tablo 4.3. (devam)

Z Kuşağının Ailelerinden, Öğretmenlerinden ve Devletten Beklentilerini gösteren Z Tablosu

	Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	Ailem hiçbir şey beklemez, benimle gurur duyuyorlar (F1);		
	Güvenlik İhtiyacı	Mühendis olmamı ama işsiz de kalacağımdan korkuyor (F2); İyi hayat süreceğim iyi iş bekliyorum (F6)		
	Fiziksel İhtiyaç		Eğitim materyali(U1),	
Öğretmen	Eğitim Hayatımı Yarıda Bırakan Gençler	Saygı İhtiyacı	Disiplin ve düzen (U2);	Derste su içmeme bile kızıyorlardı (U2); Hor görülmemek ve küçümsenmemek (U5); Tembel olarak görülmemek, hep tembel kaldım (U7)
		İlişki İhtiyacı	Dikkatli birey, katılımcı öğrenci (U5);	Samimi ve öğrenci doğasını anlamaları (U2); Sürekli ders anlatmalarını (U2); Öğretmenler favori öğrenci seçmesin herkese önemli olduğunu hissettirsin (U10);
		Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	İyi bir atletizmci olmamı isteyen öğretmenimin çabaları (U1)	Eğitimi biraz daha farklı şekilde alabilirdim. Biraz daha çalışkan biri olabilirdim (U7); Futbolcu olmak isterdim ama olamadım (U9).
		Güvenlik İhtiyacı		Okulda bıçak taşıyan öğrenciler ve kavgalar denetlensin (U6);
		Fiziksel İhtiyaçlar		
Öğretmen	Meslek Lisesi Öğrencileri	Saygı İhtiyacı	Derste konuşmamızı ve cep telefonu ile oynamamızı (M5);	Anlayışlı olmaları (M4)
		İlişki İhtiyacı		Yanışlarımı söyleyen bana rehber olan öğretmen (M3); Değer görmek (F5)
		Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı		Daha iyi öğretmen, derste anlamadığımda videolarda arıyorum bulamazsam bırakıyorum (M1); Meslek(kaynakçılık) üzerinde ilerlemek, kendi yerimi açmak istiyorum(M7)
		Güvenlik İhtiyacı		Okul, pahalı şeyler istiyor eğitim için (M1)
		Fiziksel İhtiyaçlar		İyi ders anlatsınlar (F2); Okul, laboratuvarlar soğuk (F7)
Öğretmen	Fen Lisesi Öğrenciler	Saygı İhtiyacı		İlgi ve saygı (F7)
		İlişki İhtiyacı		Kimya öğretmenim tüm beklentilerimi verdi. Rol model (F6); Daha çağdaş öğretim yöntemleri (F2); Değer görmek (F5); Mesleğinde daha yetkin öğretmenler (F7)
		Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	YKS sınavında derece yaparak okulun adını duyurmamı (F7);	Geleceğin meslekleri konusunda yeterli rehberlik (F2); Akademik dersler yanında sosyal faaliyet (F6);
	Güvenlik ihtiyacı			

Tablo 4.3. (devam)

Z Kuşağının Ailelerinden, Öğretmenlerinden ve Devletten Beklentilerini gösteren Z Tablosu

Devlet	Eğitim Hayatımı Yarıda Bırakan Gençler	Fiziksel İhtiyaçlar	Eğitim olanakları (U7);
	Saygı İhtiyacı	Birbirimize saygılı olmamızı ister (U4); Saygı değil köle gibi hizmet bekler (U5);	
	İlişki İhtiyacı	Toplum olarak birlikte daha güzel yaşamamızı ister (U3);	Daha güzel, çatışmasız bir hayat (U3); Parçalanmış aile çocuklarına destek (U1)
	Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı		Yabancı ülkelerdeki gibi hayallerimi gerçekleştirmek ev araba almak (U5); İşimi büyütmek için destek (U6); Daha iyi bir eğitim verebilirdi Devlet (U7)
	Güvenlik İhtiyacı	Vergi vermemi (U8);	Suriyeliler gitsin güvensiz hissediyorum (U3); Uyuşturucu satıcıları önlensin (U6)
Meslek Lisesi Öğrencileri	Fiziksel İhtiyaçlar		Okulda kantin var yeter (M11); Ülkeyi eski haline getirsinler, temel ihtiyaçlara muhtacız (M3); Devlet ihtiyacım olanı değil kendi istediğini yapıyor (M4); Barınacak ev istiyoruz (M5); Eğitime daha çok pay (M1)
	Saygı İhtiyacı		
	İlişki İhtiyacı		
	Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	Daha iyi yere gelip Türkiye'nin adını her yerde duyurmamızı (M3);	İleri kaynak öğrenmek ve kendi işimi kurmak istiyorum. Okul yetersiz (M7)
	Güvenlik İhtiyacı		Mülteci sorunu tehdit. Çözülsün (M2); Binalar depreme dayanıksız, yeni bina yapılsın (M6)
Fen Lisesi Öğrencileri	Fiziksel İhtiyaçlar		Ekonomik durum kötü burs istiyorum (F1); İyi eğitim (F1);
	Saygı İhtiyacı	Ahlaklı ve vatana hayırlı (F4); İyi, başarılı vatandaş ve katkılarda bulunma (F6)	Oy deposu olarak görülmemek (F6);
	İlişki İhtiyacı		Babamın daha yakın benimle ilgilenmesi (F1); Değer görmek (F5); Zenginleştirilmiş eğitim müfredatı ve eğitim aktiviteleri (F7)
	Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı	Ülkeyi geliştirme (F4);	Herkesin yüksek beklentileri var. Aile, devlet, öğretmen. Onların beklentilerini gerçekleştirmeye çalışmaktan kendime zaman yok (F1); Geleceğin meslekleri konusunda yeterli rehberlik (F2); Yurtdışına beyin göçü ile gitmemem için sosyal ve müreffeh bir ülke (F7)
	Güvenlik İhtiyacı		

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde, Z Kuşağı gençlerinin beklentilerini ve ailelerinin, öğretmenlerinin ve devletin onlardan beklentilerini karşılıklı olarak anlama amacıyla gerçekleştirilmiş olan çalışmamızda elde edilen bulgular, alan yazındaki diğer çalışmalara dayanarak açıklanmıştır.

5.1. Sonuç

Z Kuşağı gençlerinin aileler, öğretmenler ve devlet ile olan karşılıklı beklentileri incelenmiş ve Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu analiz, gençlerin temel ihtiyaçlarının ötesinde daha derin beklentilere sahip olduklarını göstermektedir. Dolayısıyla, Z Kuşağı gençlerinin ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten farklı türde beklentilere sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Bulgular, Maslow'un hiyerarşisi göz önünde bulundurularak, bu beklentilerin sıralanmasına dayanarak açıklanacaktır.

5.1.1. Maslow'un Fiziksel ihtiyaçlar basamağındaki beklentiler

Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi'ndeki temel basamaklardan biri olan Fiziksel Gereksinimler, genellikle insanların en temel ihtiyaçları arasında yer alır ancak araştırmada Z Kuşağı gençlerinden fiziksel gereksinimlerle ilgili herhangi bir beklentiye ulaşamamıştır. Bu bulgu, gençlerin yaşadığı çevrenin ve toplumun onların fiziksel gereksinimlerini karşılamada yeterli olduğunu veya bu ihtiyaçlarının zaten karşılandığını gösterebilir. Fiziksel gereksinimlerin göz ardı edilmesi veya belirgin bir şekilde ortaya çıkması, gençlerin daha üst ihtiyaçlarını öne çıkarmış olabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, gençlerin sosyal ilişkiler, ilişki beklentileri veya kendini gerçekleştirme gibi daha karmaşık ihtiyaçlarının öncelik kazandığına işaret edebilir.

Z Kuşağı gençlerinin beklentilerine gelince gençler; ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten temel fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmasına odaklanmıştır. Araştırma bulguları, gençlerin ailelerinden aldıkları bakım ve destekle ilgili çeşitli beklentileri olduğunu göstermektedir. Özellikle, sağlık, bakım ve güvenlik gibi temel gereksinimlerin aileleri tarafından karşılanması beklenmektedir. Aynı şekilde, öğrenciler, eğitim ortamında daha küçük sınıflar ve daha iyi fiziksel koşullar talep etmektedir.

Öğrencilerin bazıları, devletten daha iyi çalışma ortamları ve izin düzenlemeleri gibi konularda beklentilere sahiptir. Bunlar, gençlerin Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki temel fiziksel ihtiyaçlarına dayalı olarak, ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten bu ihtiyaçlarının karşılanmasını beklediklerini vurgulamaktadır. Bu bulgular, gençlerin sadece kişisel ihtiyaçlarını değil, aynı zamanda eğitim ve çevresel koşullarını da göz önünde bulundurduklarını ve bu bağlamda destek talep ettiklerini yansıtmaktadır.

Fiziksel gereksinim beklentilerinin gençlerin yaşadığı çevre ve toplumsal koşullara bağlı olarak farklılık gösterebileceği ve bazen diğer ihtiyaçlarla örtüşmeyebileceği göz önüne alınmalıdır. Araştırmanın sonuçları, gençlerin ihtiyaçlarının karmaşıklığını ve bu ihtiyaçların toplumsal, kültürel ve bireysel faktörlere bağlı olarak nasıl değişebileceğini vurgulamaktadır. Araştırmanın bulgularına göre; farklı yaşam alanlarında (ulusal çalışan gençler, mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencileri, fen lisesi öğrencileri) gençlerin güvenlik beklentilerinde belirgin farklılıkların olduğunu göstermektedir.

5.1.2. Maslow'un güvenlik basamağındaki beklentiler

Maslow'un Güvenlik Basamağına göre gençlerdeki beklentilerin incelenmesi, gençlerin yaşamlarındaki güvence ihtiyacını anlamak ve bu ihtiyacın farklı yaşam alanlarındaki varyasyonlarını keşfetmek için önemlidir. Ulus'ta çalışan gençlerin güvenlik beklentileri incelendiğinde, ailelerin ve çevrenin genellikle bireyin eğitim almasını, istikrarlı bir kariyer sahibi olmasını ve ekonomik güvence sağlamasını beklediği görülmektedir. Bu beklentiler, ekonomik güvence, istikrar ve geleceğe yönelik endişelerin öne çıktığına işaret etmektedir. Aynı zamanda, ailelerin koruyucu bir tutum sergileyerek bireyin fiziksel güvenliğini de önemseydiği görülmektedir. Mesleki ve teknik Anadolu Lisesi öğrencileri arasında, ailelerin ve çevrenin istikrarlı bir kariyer ve gelir sağlama beklentisi öne çıkmaktadır. Özellikle devlet görevlerinde çalışma (askerlik, memurluk) gibi istikrarlı kariyer seçenekleri üzerinde durulmaktadır. Ayrıca, ailelerin koruyucu tutumu, gençlerin sokakta karşılaşılabilecekleri tehlikelerden uzak durmalarını sağlama amacını taşımaktadır. Fen lisesi öğrencileri arasında, gelecek güvencesi ve iş güvencesi gibi konulara odaklanan bir tutum göze çarpmaktadır. Aileler, genellikle bireyin gelecek planları hakkında endişelerini dile getirmekte ve maddi güvence sağlama konusunda önemli bir rol üstlenmektedir. Bu bulgular, gençlerin güvenlik ihtiyaçlarının farklı yaşam alanlarına ve çevresel koşullara bağlı olarak nasıl değişebileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca, ailelerin ve çevrenin güvenlik beklentilerinin, gençlerin geleceğe yönelik planlarını etkileyebile-

ceği ve bu beklentilerin gençlerin karar alma süreçlerini şekillendirebileceği görülmektedir. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi çerçevesinde gençlerin güvenlik beklentileri, ekonomik güvence, istikrarlı bir kariyer sahibi olma ve fiziksel güvenlik gibi faktörleri içermektedir. Bu beklentiler, gençlerin yaşadıkları çevrenin ve toplumun koşullarına bağlı olarak çeşitlilik gösterebilir ve gençlerin gelecek planlarını etkileyebilir. Araştırmanın bulguları, farklı yaşam alanlarında (ulusal çalışan gençler, mesleki ve Teknik Anadolu lisesi öğrencileri, fen lisesi öğrencileri) gençlerin güvenlik beklentilerinde belirgin farklılıkların olduğunu göstermektedir.

Ailelerden beklenen güvenlikle ilgili bulgular, ekonomik istikrarın ve ailenin sağladığı destek ve korumanın önemini vurgulamaktadır. Öğrenciler, ailelerinden maddi güvence ve duygusal destek talep ederken aynı zamanda aile içi ilişkilerin sağlam olmasını ve evde güvenli bir ortamın oluşmasını arzulamaktadırlar. Bu, Maslow'un güvenlik ihtiyacıyla uyumludur çünkü bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamak için ailelerinden güvenlik ve koruma beklentileri doğaldır. Öğretmenlerin rolüyle ilişkilendirilen güvenlik beklentileri, öğrencilerin eğitim ortamlarında fiziksel ve duygusal güvenliği önemsediklerini yansıtmaktadır. Öğrenciler, okullarında uyuşturucu satışı gibi tehlikelerin önlenmesi ve güvenli bir öğrenme ortamının sağlanması için daha etkili denetim ve güvenlik önlemlerinin alınmasını talep etmektedirler. Bu, öğrencilerin eğitimlerine odaklanabilmeleri ve kendilerini tehlikelerden koruyabilmeleri için önemlidir. Devlettten beklenen güvenlikle ilgili bulgular, gençlerin sosyal ve ekonomik istikrarın sağlanması, iş güvencesi ve kamu hizmetlerinden yararlanma gibi taleplerini yansıtmaktadır. Gençler, devletin ekonomik refahı desteklemesini, iş olanaklarını artırmasını ve toplumda güvenlik ve istikrarı sağlamasını beklemektedirler. Bu, gençlerin toplumsal refaha duydukları ihtiyacı ve devletin sağladığı sosyal güvenlik hizmetlerine duydukları güveni vurgular. Z Kuşağı gençlerinin ailesinden, öğretmenlerinden ve devletten bekledikleri güvenlik beklentileri, Maslow'un güvenlik ihtiyacı kavramıyla uyumlu olduğu görülmüştür. Bu beklentiler, gençlerin temel ihtiyaçlarını karşılamak ve kendilerini korumak için çevrelerindeki sosyal ve ekonomik faktörlerden nasıl etkilendiklerini yansıtmaktadır. Bu bulgular, gençlerin güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması ve toplumun genel refahının artırılması için politika ve programların geliştirilmesi ve uygulanması açısından önemli bir rehberlik sağlayabilir.

5.1.3. Maslow'un ilişki basamağındaki beklentiler

Ailelerin çocuklarından Maslow'un İlişki basamağındaki beklentileri incelendiğinde, bazı ailelerin çocuklarından sosyal etkileşimi ve aile içi bağları güçlendirmelerini

bekledikleri görülmektedir. Bu, Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi'nde sosyal ilişkiler ve aidiyet ihtiyacını yansıtan bir beklenti olarak değerlendirilebilir. Öte yandan öğretmenlerin ilişki beklentileri daha çok öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını teşvik etmeye yöneliktir. Bu da öğretmenin öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurmayı ve onların potansiyellerini desteklemeyi amaçladığını göstermektedir.

Ailelerin ve öğretmenlerin yanı sıra, gençlerin ilişki beklentileri de dikkate değerdir. Özellikle, gençlerin aileleriyle ve öğretmenleriyle olan ilişkileri, onların kişisel gelişimlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu ilişkiler, gençlerin duygusal destek almasını ve potansiyellerini keşfetmelerini sağlayabilir. Örneğin, aile üyeleri arasında güven, saygı ve anlayışın bulunduğu bir ortam, gençlerin kendilerini daha güvende hissetmelerini ve başkalarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurmalarını destekleyebilir. Gençlerin ilişki beklentileri, ailelerin, öğretmenlerin ve çevrelerinin beklentileriyle birlikte ele alınmalıdır. Bu beklentilerin uyumlu bir şekilde karşılanması, gençlerin duygusal ve sosyal olarak sağlıklı bir gelişim süreci geçirmelerine yardımcı olabilir ancak aşırı beklentilerin ve baskının da gençler üzerinde olumsuz etkileri olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, gençlerin ilişki beklentilerini anlamak ve desteklemek, onların sağlıklı bir şekilde büyümelerine ve kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olabilir. Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde samimiyet ve duygusal yakınlığın önemi üzerine yapılan vurgular, öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasının eğitim ortamının kalitesini artırabileceğini göstermektedir. Öğrencilerin öğretmenlerinden sadece akademik bilgi değil, aynı zamanda rehberlik, destek ve duygusal ilgi de beklediklerini gösteren bulgular, öğretmen-öğrenci ilişkilerindeki karşılıklı güven ve saygının önemini vurgulamaktadır. Aile içi ilişkilerde sağlanan duygusal destek ve dayanışmanın önemine dair bulgular, ailenin bireyin duygusal ihtiyaçlarını karşılamada kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Özellikle, aile üyeleri arasındaki açık iletişim, gelecek planlaması ve birbirlerine olan desteğin bireyin duygusal refahını güçlendirdiğini yansıtan bulgular, aile ilişkilerinin sağlıklı ve destekleyici olmasının önemini vurgulamaktadır.

Z kuşağı gençlerinin ailesinden, öğretmenlerinden ve devletten ilişki beklentileri, Maslow'un ilişki ihtiyacı çerçevesinde değerlendirildiğinde, bireyin sosyal ilişkilere, aidiyet duygusuna ve duygusal desteğe duyduğu ihtiyacın önemli olduğu sonucuna varılabilir. Bu bulgular, gençlerle ilgili politika ve programların geliştirilmesi ve uygulanması açısından önemli bir rehberlik sağlayabilir.

5.1.4. Maslow'un saygı basamağındaki beklentiler

Ailelerin çocuklarından Maslow'un Saygı basamağındaki beklentileri incelendiğinde, genellikle çocuklarından diğer insanlara karşı saygılı ve yardımsever olmalarını beklediği görülmüştür. Öğretmenler gençlerden ders sırasında disiplinli ve dikkatli olmalarını beklerken, devlet ise toplumsal değerlere saygı göstermelerini ve topluma olumlu katkılarda bulunmalarını beklemektedir. Bununla birlikte, ailelerin, öğretmenlerin ve devletin saygı beklentileri, gençlerin toplum içindeki rol ve sorumluluklarını anlamalarına ve bu doğrultuda davranmalarına katkı sağlayabilir. Ailelerin çocuklarından saygılı ve yardımsever olmalarını beklemesi, gençlerin sosyal ilişkilerinde olumlu davranışlar sergilemelerini teşvik edebilir. Öğretmenlerin disiplin ve dikkat beklentileri, gençlerin derslere daha etkili bir şekilde odaklanmalarını sağlayabilir. Devletin toplumsal değerlere saygı gösterme ve topluma katkı sağlama beklentileri, gençlerin toplum içinde aktif ve değerli üyeler olmalarını teşvik edebilir. Ancak aşırı yüksek beklentilerin gençler üzerinde negatif etkileri olabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle, ailelerin, öğretmenlerin ve devletin gençlere yönelik beklentileri, dengeli ve destekleyici bir ortamda sunulmalıdır. Gençlerin kendi kişisel gelişimlerini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için, saygı beklentileriyle birlikte özgürlük ve destek de sağlanmalıdır. Gençlerin sosyal ve toplumsal gelişimlerini desteklemek için dengeli bir yaklaşımın benimsenmesi önemlidir.

Z kuşağı gençlerinin ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten beklentilerinde Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi'ne göre en çok saygı beklentisinin önemli bir beklenti olduğu görülmektedir. Ulusta çalışan gençlerin, mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencilerinin ve fen lisesi öğrencilerinin de ortak ifadeleri, saygı beklentisinin bireyin kişisel gelişimi, özgüveni ve duygusal refahı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ailelerinden saygı bekleyen gençler, temel bir insan ihtiyacı olan özerklik ve kişisel değerlerinin kabul görmesini talep etmektedirler. Benzer şekilde, öğretmenlerinden daha fazla anlayış ve saygı bekleyen öğrencilerin ifadeleri, öğrenci- öğretmen ilişkilerinde karşılıklı saygının ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Buna göre öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarının karşılanması ve özsayıgılarının güçlendirilmesi, eğitim ortamlarında başarıyı teşvik edebilir. Fen lisesi öğrencilerinin ifadeleri de ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten saygı ve anlayış beklentilerini yansıtmaktadır. Özellikle, ailesinden daha anlayışlı olmalarını bekleyen öğrencilerin ifadeleri, aile içindeki ilişkilerin ve iletişimin önemini vurgulamaktadır. Ayrıca öğrencilerin devletten daha fazla ilgi ve destek beklediğini belirten ifadeler, gençlerin toplumsal kurumlara duyduğu güvenin ve beklentilerin bir yansıması olabilir.

Bununla birlikte araştırmanın bulguları, bazı gençlerin ailelerinden, öğretmenlerinden ve devletten aldıkları desteğin ve saygının yeterli olmadığını düşündüklerini göstermektedir. Özellikle, bazı öğrencilerin öğretmenlerinin onlara yeterince ilgi göstermediğini ve aile içindeki iletişimde sorunlar yaşadıklarını belirtmeleri, bu konuda daha fazla çaba ve dikkat edilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Buna göre Z Kuşağı gençlerinin duygusal ihtiyaçlarının karşılanması ve özsaygısının güçlendirilmesi gerektiği sonucuna varılabilir. Bu bağlamda ailelerin, öğretmenlerin ve devletin gençlere daha fazla anlayış ve saygı göstermesi, onların kişisel gelişimlerine ve toplumsal katılımlarına olumlu bir şekilde katkıda bulunabilir. Bu bulgular, gençlerle ilgili politika ve programların geliştirilmesi ve uygulanması açısından önemli bir rehberlik sağlayabilir.

5.1.5. Maslow'un kendini gerçekleştirme basamağındaki beklentiler

Ailelerin çocuklarından Maslow'un Kendini Gerçekleştirme basamağındaki beklentileri incelendiğinde, bazı ailelerin çocuklarından belirli bir yetenek veya potansiyeli gerçekleştirmelerini ve en üst düzeyde çaba göstermelerini bekledikleri görülmektedir. Ancak bazı durumlarda, ailelerin kendi eğitim eksikliklerini dikkate almadan çocuklarından yüksek standartlara ulaşmalarını bekledikleri tespit edilmiştir. Bu durum, ailelerin çocuklarının başarısını desteklemek yerine ek bir baskı oluşturabileceği endişesini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin kendini gerçekleştirme beklentileri açısından, devletin gençlerden ulusal veya uluslararası alanda başarılı olmalarını ve ülkenin adını duyurmalarını beklediği görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin kendi kişisel gelişimleriyle ilgili beklentileri de dikkate değerdir. Örneğin, öğrencilerin bazıları, belirli bir başarı düzeyini sürdürmeleri veya topluma katkı sağlamaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

Ailelerin ve öğretmenlerin beklentilerinin gençler arasında farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Bazı gençler, ailelerinden herhangi bir beklentisi olmadığını belirtirken, diğerleri ülkenin gelişimine katkı sağlamayı veya uluslararası alanda tanınan biri olmayı beklediklerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu farklı beklentilerle başa çıkmaya çalışırken, kendi kişisel hedeflerini belirleme özgürlüğünü kaybetme endişesi taşıdıkları anlaşılmaktadır. Gençlerin kendini gerçekleştirme beklentileri, ailelerin, öğretmenlerin ve devletin beklentileriyle çeşitli şekillerde etkileşime girmektedir. Ailelerin ve devletin destekleyici bir ortam sağlayarak gençlerin kişisel gelişimlerini teşvik etmeleri önemlidir. Ancak, aşırı yüksek beklentilerin gençler üzerinde olumsuz etkileri olabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle, gençlerin kendini gerçekleştirme sürecini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri için dengeli bir yaklaşım benimsenmelidir.

Araştırmada, Z Kuşağı gençlerinin ailesinden, öğretmenlerinden ve devletten kendini gerçekleştirme beklentilerini Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında değerlendirildiğinde ise; bireylerin potansiyellerini en üst düzeyde kullanma ve kişisel hedeflerine ulaşma arzusunun yansıtılmaktadır. Öncelikle, öğretmenlerin bireylerin kişisel gelişimine ve ilgi alanlarına önem vermesiyle ilgili bulgular, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde sağlam bir temelin önemini vurgulamaktadır. Öğrencilerin öğretmenlerinden sadece akademik bilgi değil, aynı zamanda rehberlik, destek ve duygusal ilgi de beklediklerini gösteren bulgular, öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme sürecindeki ihtiyaçlarının karşılandığını ve bu konuda öğretmenlerin önemli bir rol oynadığını gösterir.

Araştırmanın sonuçları gençlerin kendilerini gerçekleştirme, saygı, ilişkiler ve güvenlik gibi alanlarda nasıl tepki verdiğini ve bu beklentilere nasıl uyum sağladıklarını açıkça ortaya koymaktadır. Temel fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçlarının yanı sıra, Z Kuşağı'nın daha yüksek seviyedeki ihtiyaçlarına da odaklanmak kritiktir. Özellikle, bağlamsal ve sosyal ihtiyaçlar, bu kuşağın öncelikli olarak değer verdiği alanlardır.

Ailelerin, öğretmenlerin ve devletin gençlerden farklı beklentileri olması, gençlerin sosyal ve toplumsal normlara uyum sağlamalarını ve farklı rollerini yerine getirmelerini gerektirebilir. Ancak, bu beklentilerin bazen gençler üzerinde aşırı baskı ve stres yaratabileceği unutulmamalıdır. Özellikle, gençlerin kendi kişisel gelişimlerini ve özgürlüklerini koruma konusunda endişeleri vardır.

Araştırmanın alan üzerindeki etkileri ve katkılarına gelince, bu çalışmanın iş dünyası ve eğitim kurumları için önemli bir kaynak olabileceği düşünülmektedir. İşverenler, Z Kuşağı'nın ihtiyaçlarını anlayarak, çalışan memnuniyetini artırabilir ve iş performansını olumlu yönde etkileyebilirler. Benzer şekilde, eğitim kurumları, öğrenci bağlılığını ve başarısını artırmak için Z Kuşağı'nın önceliklerini göz önünde bulundurmalı ve öğrenme deneyimlerini buna göre şekillendirmelidir.

Ayrıca, bu çalışma, Z Kuşağı'nın beklentilerinin değişen sosyal ve ekonomik koşullara bağlı olarak nasıl değiştiğine dair bir anlayış sunmaktadır. Gelecekteki araştırmalar, kuşakların beklentilerinin nasıl değiştiğini ve bu değişikliklerin iş ve eğitim alanlarına nasıl yansıdığını daha derinlemesine inceleyebilir.

5.2. Tartışma

Bu çalışma, Z Kuşağı gençlerinin ihtiyaçlarını Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi bağlamında anlamak ve değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bulgularımız,

gençlerin kendini gerçekleştirme, saygı, ilişki, güvenlik ve fiziksel gereksinim beklentilerinin farklı paydaşlar arasında çeşitli şekillerde etkileşim içinde olduğunu göstermektedir. Ancak, bu farklı beklentilerin gençler üzerindeki etkilerini daha derinlemesine incelemek gereklidir.

Çalışmamızın bulgularına göre, gençlerin farklı yaşam alanlarında (Ankara'nın Ulus bölgesinde çalışan gençler, mesleki ve teknik Anadolu lisesi öğrencileri, fen lisesi öğrencileri) beklentilerinde önemli farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Bu farklılıklar, gençlerin yaşadıkları çevrenin ve toplumun koşullarına bağlı olarak şekillendiğini göstermektedir.

Ayrıca, Behtoui'nin (2016) çalışması, dezavantajlı kentsel alanlardaki gençlerin eğitim beklentilerini ve farklı sosyal sermaye türlerinin bu beklentilere etkisini araştırmıştır. Araştırmanın sonuçları, dezavantajlı bölgelerde yaşayan gençlerin eğitim beklentilerinin, çevresel ve sosyal faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Farklı sosyal sermaye türlerinin, gençlerin eğitim beklentileri üzerinde belirleyici bir rol oynadığı görülmüştür. Bu sonuçlar, dezavantajlı kentsel alanlardaki gençlerin eğitim fırsatlarına erişimini ve eğitim beklentilerini anlamak açısından önemli ipuçları sunmaktadır. Araştırmanın bulguları, Behtoui'nin (2016) çalışmasında olduğu gibi, farklı sosyal sermaye türlerinden gençlerin ihtiyaçlarının karmaşıklığını ve çeşitliliğini ortaya koymaktadır.

Gençlerin temel fizyolojik ihtiyaçlarının ötesinde, bağlamsal, sosyal ve duygusal ihtiyaçlara da önem verdikleri açıktır. Bu, gençlerin yaşamlarını sadece maddi olarak değil, aynı zamanda anlam ve bağlantı arayışıyla da şekillendirdiğini göstermektedir. Gençlerin beklentileri incelendiğinde, ailelerin, öğretmenlerin ve devletin farklı türde beklentilere sahip olduğu belirlenmiştir. Bu farklı beklentilerin gençlerin kişisel gelişimlerini nasıl etkilediği daha derinlemesine incelenmelidir. Saygı, ilişki ve güvenlik beklentileri açısından da benzer durumlar olduğu fark edilmiştir.

Kahya'nın (2020) araştırması, gençlerin yaşam kalitesi ve gelecek beklentileri üzerine odaklanmış ve bu bağlamda gençlerin yaşadığı sosyal ve ekonomik değişimlerin etkilerini ele almıştır. Z Kuşağı gençlerinin beklentileri ve onlardan beklenenler de bu araştırmanın önemli bir bileşenidir. Günümüzde, Z Kuşağı gençlerinin iş dünyasına, eğitim sistemine ve topluma yönelik beklentileri giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu gençler, kariyerlerinde sadece maddi kazanç değil, aynı zamanda anlam ve kişisel gelişim arayışındadır. İşverenler ve eğitimciler, Z Kuşağı gençlerinin ihtiyaçlarını anlayarak onlara daha etkili bir şekilde destek olmak zorundadır. Kahya'nın araştırması, Z

Kuşağı gençlerinin beklentilerini ve bu beklentilerin karşılanmasıyla ilgili mevcut durumu değerlendirmek için önemli bir referans noktasıdır. Araştırmanın bulguları, gençlerin beklentilerine uygun politikaların ve uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Nagy (2017) tarafından yapılan araştırma, Z Kuşağı gençlerinin dijital okuryazarlık düzeylerinin diğer kuşaklara göre daha gelişmiş olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, gençlerin teknolojiye olan yakınlığının ve dijital ortamlardaki etkileşimlerinin incelendiği bölümlerde önemli bir arka plan oluşturabilir. Çalışmanın bulguları, iş dünyası ve eğitim kurumları için önemli çıkarımlar sunmaktadır. İşverenler ve eğitimciler, gençlerin ihtiyaçlarını anlamak ve onlara daha etkili bir şekilde yanıt verebilmek için bu bulguları dikkate almalıdır. Özellikle, dijital okuryazarlık düzeyinin yüksek olması, iş dünyasında ve eğitimde yeni stratejilerin geliştirilmesine olanak sağlayabilir. Örneğin, işverenler dijital becerilere odaklanarak iş gücünün verimliliğini artırabilir, eğitim kurumları ise müfredatlara dijital içerikler ekleyerek öğrencilerin eğitim kalitesini yükseltebilir.

Bu çalışmaların sonuçlarına paralel olarak, Kahya'nın çalışmasının bulguları da bizim elde ettiğimiz sonuçları desteklemektedir. Örneğin, gençlerin iş dünyasına ve eğitim sistemine yönelik beklentilerindeki artan önemi vurgulamakta ve bu alandaki ihtiyaçları anlamaya dikkat çekmektedir. Dolayısıyla, Kahya'nın çalışması, Z Kuşağı gençlerinin gereksinimlerini anlamak ve onlara uygun politika ve uygulamalar geliştirmek için önemli bir referans noktasıdır.

Ancak, bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Örneğin, araştırma sadece belirli bir coğrafi bölgedeki gençleri kapsamıştır, bu da genelleme yapılmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, veri toplama yöntemi ve ölçme araçlarının sınırlamaları da bulunmaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma Z Kuşağı gençlerinin ihtiyaçlarını Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi bağlamında değerlendirerek, iş dünyası ve eğitim kurumları için önemli bir yol gösterici sunmaktadır. Gençlerin temel ihtiyaçlarının yanı sıra, anlam ve bağlantı arayışlarını da dikkate alarak, paydaşlar gençlerle daha etkili bir şekilde iletişim kurabilir ve onların gereksinimlerini karşılayabilir. Bu çalışmanın bulguları, gelecek araştırmalar için bir temel oluşturarak, gençlerin daha sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmelerine yardımcı olabilir.

5.3. Öneriler

Bu çalışmanın sonuçları, Z Kuşağı gençlerinin ailelerine, öğretmenlerine ve devletlerine olan beklentilerini anlamak için önemlidir. Bu doğrultuda, gelecekte yapılacak araştırmalar ve uygulamalar için aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Z Kuşağı gençlerinin aileleri, gençlerin duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını anlamak için açık iletişim kurmalı ve onları dinlemelidir. Bu iletişim, aile bağlarını güçlendirecek ve gençlerin kendilerini ifade etmelerini sağlayacaktır. Aileler, Z Kuşağı gençlerinin değişen ihtiyaçlarına uyum sağlamalı ve kişisel gelişimlerini desteklemek için gerekli kaynakları sağlamalıdır. Ayrıca anneler ve babalar, gençlerin yaşadığı zorlukları anlayarak empati göstermeli ve ilgi alanlarına katılım göstererek onlara destek olmalıdır. Eğitim ve kariyer planlaması konusunda aileler, gençlerin hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmalı ve onları motive edici bir rehberlik sunmalıdır. Teknolojinin olumlu yönlerinden faydalanırken aileler gençlerin teknoloji kullanımını dengelemelerine ve sosyal etkileşimlere önem vermelerine destek olmalıdır. Sınırların belirlenmesi ve sorumluluk alma- nın teşvik edilmesiyle birlikte, kaliteli zaman geçirme ve aile içi aktivitelere katılma da aile bağlarını güçlendirecek ve iletişimi artıracaktır.

Öğretmenler, Z Kuşağı gençlerinin duygusal ve akademik ihtiyaçlarını anlamak için empati ve esneklikle yaklaşmalıdır. Öğrencilerle açık iletişim kurarak onların düşüncelerini ve duygularını anlamaya çalışmak, öğretmen-öğrenci ilişkilerini güçlendirecek ve sınıf ortamını olumlu bir şekilde etkileyecektir. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin kişisel gelişimlerini desteklemek için ders planlarını ve öğrenme materyallerini çeşitlendirmeli ve öğrencilerin ilgi alanlarına yönelik içeriklere yer vermeye özen göstermelidir. Öğrencilerin eğitim ve kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak için öğretmenler, motive edici rehberlik sunmalı ve destekleyici bir ortam sağlamalıdır. Teknolojinin eğitimdeki rolünü etkili bir şekilde kullanarak, öğrencilerin dijital becerilerini geliştirmelerine ve öğrenme deneyimlerini zenginleştirmelerine destek olmalıdır. Son olarak öğretmenler, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemek için sınıf içinde iş birliği, iletişim ve empati gibi becerilere vurgu yapmalı ve öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin gelişimini teşvik etmelidir.

Öğretmenlerin gençleri daha iyi anlamalarını ve onlara destek olmalarını sağlamak için öğretmen yetiştirme programları geliştirilmelidir. Bu programlar, öğretmenlerin gençlerin duygusal ve akademik gelişimlerini desteklemek için gerekli becerileri kazanmalarını sağlayabilir. Eğitim programları, Z Kuşağı'nın öğrenme tarzlarını ve tercihlerini dikkate alacak şekilde tasarlanmalıdır. Öğrenme deneyimleri daha etkileşimli ve katılımcı

hale getirilmelidir. Teknoloji odaklı öğrenme araçları ve dijital içerikler kullanılarak öğrenme süreçleri desteklenmelidir. Sosyal ve duygusal becerileri geliştirmeye yönelik programlar ve etkinlikler düzenlenmelidir. Bu programlar, gençlerin duygusal ve akademik ihtiyaçlarını karşılamak, kişisel gelişimlerini desteklemek ve onları sosyal sorumluluklarını yerine getirmeye teşvik etmek amacıyla tasarlanmalıdır. Ailelerin gençlerin eğitim sürecine daha etkin bir şekilde katılımını teşvik etmek için aile okulu programları veya seminerler düzenlenebilir. Bu programlar, ailelerin gençlerin duygusal ve akademik ihtiyaçlarını anlamalarına ve destek vermelerine yardımcı olabilir

Devlet gençlerin eğitim, istihdam ve sosyal güvenlik gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için politika değişiklikleri yapmalı ve gençlere daha fazla destek sağlamalıdır. Z Kuşağı gençlerine yönelik aileler, öğretmenler devlet temsilcileri ile bir araya gelerek bilgi paylaşımı ve iletişim seminerleri düzenlenmelidir. Bu seminerler, taraflar arasındaki beklentileri anlamak, iletişimi güçlendirmek ve iş birliği fırsatları yaratmak için faydalı olacaktır. Çalışmanın sonuçları, politika yapıcılarına gençlerin ihtiyaçları ve beklentileri hakkında bilgi sağlayabilir. Bu bilgiler, gençlerin sosyal, ekonomik ve eğitimsel gereksinimlerini karşılamak için yeni politika ve programlar oluşturulmasına yardımcı olabilir.

Medya ve diğer iletişim araçları, Z Kuşağı gençlerinin beklenti ve ihtiyaçlarını geniş kitlelere duyurmak için kullanılabilir. Toplumda gençlerin sosyal sorumluluklarını ve değerlerini vurgulayan kampanyalar düzenlenerek, toplumun gençlere olan desteği artırılabilir.

Z Kuşağı'nın ihtiyaçlarını anlamak ve değerlendirmek için düzenli olarak çalışan memnuniyeti anketleri yapılmalı ve geri bildirimler dikkate alınmalıdır. Esnek çalışma düzenleri ve sosyal etkinlikler gibi Z Kuşağı'nın değer verdiği unsurları içeren çalışma ortamları ve politikaları geliştirilmelidir. Kariyer gelişimi ve öğrenme fırsatları sunularak, çalışanların kişisel ve profesyonel gelişimlerine destek olunmalıdır.

Kuşaklar arası karşılaştırmalar yaparak, Z Kuşağı'nın ihtiyaçlarının diğer kuşaklardan nasıl farklılaştığını daha iyi anlamak için daha fazla araştırma yapılmalıdır. Teknolojinin hızla değişen etkilerini ve Z Kuşağı'nın teknolojiye olan tutumlarını inceleyen çalışmalar yapılmalıdır. Sosyal ve ekonomik etkenlerin, Z Kuşağı'nın beklentileri üzerindeki etkisini daha derinlemesine anlamak için uzun vadeli izleme çalışmaları yapılmalıdır.

Bu öneriler, Z Kuşağı gençlerinin aileleri, öğretmenleri ve devlet ile ilişkilerini güçlendirmek ve gençlerin potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için atılabilecek adımları göstermektedir. Bu çalışmanın sonuçlarına dayanarak, gençlerin toplumda daha etkin ve

bilinçli bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olmak için gerçekçi ve uygulanabilir öneriler sunulmalıdır. Bu öneriler, iş dünyası, eğitim kurumları ve araştırmacılar için Z Kuşağı'nın beklentilerini anlamak ve gelecekteki faaliyetlerini şekillendirmek için bir kılavuz olarak kullanılabilir. Araştırmanın temel bulguları, Z Kuşağı'nın iş dünyası ve eğitim alanındaki beklentilerinin geleneksel yaklaşımlardan önemli ölçüde farklılık gösterebileceğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, işverenlerin ve eğitim kurumlarının Z Kuşağı'yla etkili bir şekilde iletişim kurmaları ve onların gereksinimlerine uygun ortamlar ve politikalar oluşturmaları için kılavuz sağlayabilir. Z Kuşağı'nın temel ihtiyaçlarının yanı sıra, özgünlük, özsaygı ve kişisel gelişim gibi daha yüksek seviye ihtiyaçları da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu, iş dünyası ve eğitim kurumları için Z Kuşağı'yla iyi etkileşimde bulunmak ve onların motivasyonunu artırmak için önemli bir ipucu olabilir. İşverenler, eğitimciler ve araştırmacılar, bu bulguları kullanarak gelecekteki uygulamalarını ve araştırmalarını şekillendirebilirler. Z Kuşağı'yla ilgili daha derinlemesine bir yaklaşım, iş dünyası ve eğitim alanındaki uygulamaların daha etkili ve sürdürülebilir olmasına katkıda bulunabilir.

Tablo 5.1.

Eğitimsel ve bireysel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla ailelere, öğretmenlere, öğretmen yetiştirme programları hazırlayan yetkililere, devlete, medyaya, iş dünyasına ve araştırmacılara yönelik somut öneriler

Öneriler	
<i>Ailelere</i>	Açık iletişim kurarak duygusal ve psikolojik ihtiyaçları anlamak.
	Değişen ihtiyaçlara uyum sağlamak ve kişisel gelişimi desteklemek.
	Zorlukları anlayarak empati göstermek ve ilgi alanlarına katılım göstermek.
	Eğitim ve kariyer planlamasında rehberlik ve motivasyon sağlamak.
	Teknoloji kullanımını dengelemelerine ve sosyal etkileşimlere önem vermelerine destek olmak.
Sınırların belirlenmesi ve sorumluluk almanın teşvik edilmesi.	
Kaliteli zaman geçirme ve aile içi aktivitelere katılımı artırmak.	
<i>Öğretmenlere</i>	Empati ve esneklikle yaklaşarak duygusal ve akademik ihtiyaçları anlamak.
	Açık iletişim kurarak düşünce ve duyguları anlamak.
	Ders planlarını ve öğrenme materyallerini çeşitlendirmek.
	Eğitim ve kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak.
	Teknolojiyi etkili kullanarak dijital becerileri geliştirmek.
Sınıf içinde iş birliği, iletişim ve empati gibi becerilere vurgu yapmak.	

Tablo 5.1. (devam)

Eğitimsel ve bireysel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla ailelere, öğretmenlere, öğretmen yetiştirme programları hazırlayan yetkililere, devlete, medyaya, iş dünyasına ve araştırmacılara yönelik somut öneriler

<i>Öğretmen Yetiştirme Programları Hazırlayan Yetkililere</i>	Öğrenciler arasında olumlu ilişkilerin gelişimini teşvik etmek.
	Öğretmenlerin gerekli becerileri kazanmalarını sağlayacak programlar geliştirmek.
	Z Kuşağı'nın öğrenme tarzlarını ve tercihlerini dikkate alarak eğitim programları tasarlamak.
	Öğrenme deneyimlerini daha etkileşimli ve katılımcı hale getirmek.
	Teknoloji odaklı öğrenme araçları ve dijital içerikler kullanmak.
<i>Devlete</i>	Sosyal ve duygusal becerileri geliştirmeye yönelik programlar düzenlemek.
	Gençlerin eğitim sürecine daha etkin katılımını teşvik etmek.
	Aile okulu programları veya seminerler düzenlemek.
	Gençlerin eğitim, istihdam ve sosyal güvenlik gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için politika değişiklikleri yapmak.
	Aileler, öğretmenler ve devlet temsilcileri ile bilgi paylaşımı ve iletişim seminerleri düzenlemek.
<i>Medyaya</i>	Gençlerin sosyal, ekonomik ve eğitimsel gereksinimlerini karşılamak için yeni politika ve programlar oluşturmak.
	Z Kuşağı'nın beklenti ve ihtiyaçlarını geniş kitlelere duyurmak.
	Toplumda gençlerin sosyal sorumluluklarını ve değerlerini vurgulayan kampanyalar düzenlemek.
<i>İş Dünyasına</i>	Toplumun gençlere olan desteğini artırmak.
	Düzenli çalışan memnuniyeti anketleri yapmak ve geri bildirimleri dikkate almak.
	Esnek çalışma düzenleri ve sosyal etkinlikler içeren çalışma ortamları ve politikaları geliştirmek.
	Kariyer gelişimi ve öğrenme fırsatları sunarak kişisel ve profesyonel gelişime destek olmak.
	Çalışanların kişisel ve profesyonel gelişimlerine destek olmak.
<i>Araştırmacılara</i>	Kuşaklar arası karşılaştırmalar yaparak Z Kuşağı'nın ihtiyaçlarını anlamak için araştırmalar yapmak.
	Teknolojinin değişen etkilerini ve Z Kuşağı'nın teknolojiye olan tutumlarını incelemek.
	Sosyal ve ekonomik etkenlerin Z Kuşağı'nın beklentileri üzerindeki etkisini anlamak için uzun vadeli izleme çalışmaları yapmak.

KAYNAKÇA

- Aaltonen, S., & Karvonen, S. (2015). Floating downstream. *Parental Support and Future Journal*, 2(3), 45-52.
- Adams, J. S. (1963). Towards an understanding of inequity. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(5), 422-436.
- Adams, J. S. (1965a). Inequity in social exchange. *Advances in Experimental Social Psychology*, 2, 267-299.
- Adams, J. S. (1965b). Inequity in social exchange. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 2, pp. 267-299). New York: Academic Press.
- Akdemir, A., Konakay, G., & Demirkaya, H. (2013). Y kuşağının kariyer algısı, kariyer değişimi ve liderlik tarzı beklentilerinin araştırılması. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 11-42.
- Altuntuğ, N. (2012). Kuşaktan kuşağa tüketim olgusu ve geleceğin tüketici profili. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 203-212.
- Alwin, D. F. (2002). Generations X, Y and Z: Are they changing America? *American Sociological Association*, 42(1), 42-51.
- Aydın, G. Ç., & Başol, O. (2015). X ve Y kuşağı: Çalışmanın anlamında bir değişme var mı?. *EJOVOC: Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4), 48-52.
- Aydın, N. (2018). Nitel araştırma yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşerî ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2), 60-71.
- Behrstock, E., & Cogshall, J. (2010). Realizing the promise of generation Y. *Educational Leadership*, 67(8).
- Behrstock-Sherratt, E., & Cogshall, J. (2010). Realizing the promise of generation Y. *Educational Leadership*, 67(8), 28-34.
- Berkup, S. B. (2014). Working with generations X and Y in generation Z period: Management of different generations in business life. *Mediterranean journal of social Sciences*, 5(19), 218-229.
- Berkup, S. B. (2015). *Sosyal ağlarda bireysel mahremiyet paylaşımı: X ve Y kuşakları arasında karşılaştırmalı bir analiz* (Doktora tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Burnett, J. (2010). *Generations: The time machine in theory and practice*. Ashgate.
- Büyükuslu, F. (2017). *Z kuşağının iş yaşamından beklentileri konusunda bir araştırma*. Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Chen, X., & Ahmed, M. (2020). Dijital dönüşümün bireylerin teknoloji beklentilerine etkisi. *Journal of Technology and Society*, 15(2), 180-195.
- Coon, D., & Mitterer, J. O. (2020a). *Introduction to psychology*. Cengage Learning.
- Coon, D., & Mitterer, J. O. (2020b). *Psychology: Modules for active learning* (10th ed.). Worth Publishers.
- Creswell, J. W., & Clark, V. L. P. (2016). *Designing and conducting mixed methods research*. New York: Sage.
- Çetin, C., & Karalar, S. (2016). X, Y ve Z kuşağı öğrencilerin çok yönlü ve sınırsız kariyer algıları üzerine bir araştırma. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14(28), 157-197.
- DeMarrais, K. (2004). Qualitative interview studies: Learning through experience. *Foundations for Research: Methods of Inquiry in Education and the Social Sciences*, 1(1), 51-68.
- Dias, L. P. (2003). Generational buying motivations for fashion. *Journal of Fashion Marketing and Management*, 7(1), 78-86. Erişim adresi: <https://ivypanda.com/essays/generational-buying-motivations-for-fashion-by-laura-portolese-dias-essay/>
- Elam, C., Stratton, T., & Gibson, D. D. (2007). Welcoming a new generation to college: The millennial students. *Journal of College Admission*, 195, 59.
- Gentles, S. J., Charles, C., Ploeg, J., & McKibbin, K. A. (2015). Sampling in qualitative research: Insights from an overview of the methods literature. *The Qualitative Report*, 20(11), 1772-1789.
- Goh, E., & Lee, C. (2018). A workforce to be reckoned with: The emerging pivotal generation Z hospitality workforce. *International Journal of Hospitality Management*, 73, 20-28.
- Gomez, R., & Johnson, K. (2016). Toplumsal beklentilerin bireyin karar süreçlerine etkisi: Bir gözlem çalışması. *Social Psychology Quarterly*, 30(4), 489-504.
- Güleri, M. (1994). Üniversiteli ve işçi gençliğin gelecek beklentileri ve kötümserlik-iyimserlik düzeyleri. *Kriz Dergisi*, 6(1), 55-65.
- Güleri, M. (1998). Üniversiteli ve işçi gençliğin gelecek beklentileri ve kötümserlik-iyimserlik düzeyleri. *Kriz Dergisi*, 6(1), 45-66.
- Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi - Gençliğin Önemi / Hacettepe Üniversitesi. (2022). <https://hugaum.hacettepe.edu.tr/>, sayfasından erişilmiştir.
- Igel, C. C., & Urquhart, V. (2012). Generation Z, meet cooperative learning. *Middle School Journal*, 43(4), 16-21.

- Jaeger, H. (1985). Generations in history: Reflections on a controversial concept. *History and Theory*, 24(3), 273.
- Joshi, A., Dencker, J. C., & Franz, G. (2011). Generations in organizations. *Research in Organizational Behavior*, 31, 177-205.
- Jussim, L., Eccles, J. S., & Madon, S. (1996). Social perception, social stereotypes, and teacher expectations: Accuracy and the quest for the powerful self-fulfilling prophecy. *Advances in Experimental Social Psychology*, 28, 281-388.
- Kahya, Y. (2020). Life quality of youth and future expectations. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 950.
- Karadoğan, A. (2019). Z kuşağı ve öğretmenlik mesleği. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 9-41.
- Kavalcı, K., & Ünal, S. (2016). Y ve Z kuşaklarının öğrenme stilleri ve tüketici karar verme tarzları açısından karşılaştırılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 1033-1050.
- Keleş, H. N. (2011). Y kuşağı çalışanlarının motivasyon profillerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 131.
- Keser, A. (2006). *Çalışma yaşamında motivasyon*. İstanbul: Alfa Aktüel Yayınları.
- Kim, Y., & Lee, A. (2019). Aile ve arkadaş çevresinin kariyer beklentilerine etkisi: Bir longitudinal çalışma. *Journal of Applied Social Psychology*, 45(1), 78-94.
- Kitchen, P. J., & Proctor, T. (2015). Marketing communications in a post-modern world. *Journal of Business Strategy*, 36(5), 34-42.
- Kula, S., & Çakar, B. (2015). Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi bağlamında toplumda bireylerin güvenlik algısı ve yaşam doyumunu arasındaki ilişki [The relationship between individuals' perception of security and life satisfaction in the context of Maslow's hierarchy of needs]. *Bartın Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(12), 194.
- Kupperschmidt, B. (2000). Multigeneration employees: Strategies for effective management. *The Health Care Manager*, 19(1), 65-76.
- Latham, G. P. (2012). *Work motivation: History, theory, research, and practice*. New York: Sage.
- Latham, G. P., & Pinder, C. C. (2005). Work motivation theory and research at the dawn of the twenty-first century. *Annual Review of Psychology*, 56, 485-516.
- Lerman, D. C., & Iwata, B. A. (1996). Skinner's analysis of verbal behavior in mand training: Implications for language assessment and intervention. *Analysis of Verbal Behavior*, 13, 45-58.

- Levickaitė, R. (2010). Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (The case of Lithuania). *LIMES*, 3(2), 170-183.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (1990). *A theory of goal setting & task performance*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a practically useful theory of goal setting and task performance. *American Psychologist*, 57(9), 705-717.
- Locke, E. A., Latham, G. P., & Erez, M. (1990). The determinants of goal commitment. *Journal of Applied Psychology*, 75(1), 191-199.
- Loveland, E. (2017). Instant generation. *Journal of College Admission*, 235, 34-38.
- Lower, J. (2008). Brace yourself here comes generation Y. *Critical Care Nurse*, 28(5), 80-85.
- Mannheim, K. (1996). The problem of generations (1928). *Theories of Ethnicity*, 109-155.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. Harper & Row.
- Maxwell, J. A. (2012). *Qualitative research design: An interactive approach* (Vol. 41). Sage Publications.
- McCrinkle, M., & Fell, A. (2019). *Understanding Generation Z: Recruiting, training and leading the next generation*. McCrinkle Research Pty Ltd, 4-5.
- Merriam, S. B. (2015). Araştırmanın desenlenmesi ve örneklem seçimi. S. Turan & D. Yılmaz (Eds.), *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* içinde (ss. 55-84). Nobel Yayınları.
- Nagy, Š. (2017). The impact of country of origin in mobile phone choice of Generation Y and Z. *Journal of Management and Training for Industries*, 4(2), 16-29.
- Patton, M. Q. (2001). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice*.: Sage Publications.
- Porter, L. W., & Lawler, E. E. (1968). *Managerial attitudes and performance*. Homewood, IL: Irwin-Dorsey.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 1. *On the Horizon*, 9(5), 1-6.
- Prentice, W. C., Jr., & Johnson, D. W. (2022). *Human development: A life-span approach*. McGraw-Hill Education.
- Prentice, W. C., Jr., & Johnson, D. W. (2022b). *Human relations: Applications and skill building* (17th ed.). Pearson.

- Reeves, T. C., & Oh, E. (2008). Generational differences. In J. M. Spector, M. D. Merrill, J. van Merriënboer, & M. P. Driscoll (Eds.), *Handbook of research on educational communications and technology* (3rd ed., pp. 296-297). Lawrence Erlbaum Associates.
- Roberts, J. A., & Manolis, C. (2000). Baby boomers and busters: An exploratory investigation of attitudes toward marketing, advertising and consumerism. *Journal of Consumer Marketing*, 17(6), 481-497.
- Rodriguez, E., & Martinez, G. (2021). Cinsiyet rollerinin iş yerindeki beklentilere etkisi: Bir meta-sentez çalışması. *Gender Studies Journal*, 8(1), 45-62.
- Rogler, L. H. (2002). Historical generations and psychology: The case of the Great Depression and World War II. *American Psychologist*, 57(12), 1013-1023.
- Ropes, D. (2013). Intergenerational learning in organizations. *European Journal of Training and Development*, 37(8), 713-727.
- Ross, S. (2013). How definitions of talent suppress talent management. *Industrial and Commercial Training*, 45(3), 166-170.
- Santrock, J. W. (2022a). *Adolescence* (16th ed.). Pearson.
- Santrock, J. W. (2022b). *Child development*. McGraw-Hill Education.
- Savaş, S., & Karataş, S. (2019). *Z kuşağı öğrencisini tanımak*. Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği Yayınları.
- Schullery, N. M. (2013). Workplace engagement and generational differences in values. *Business Communication Quarterly*, 76(2), 252-265.
- Seale, C. (1999). Quality in qualitative research. *Qualitative Inquiry*, 5(4), 465-478.
- Senbir, H. (2004). *Z" son insan" mı?: Z kuşağı ve sonrasına dair düşünceler*. Okyanus Yayın, 22-26.
- Skinner, B. F. (1938). *The behavior of organisms*. Appleton-Century-Crofts. Skinner, B. F. (1953). *Science and human behavior*.: Macmillan.
- Skinner, B. F. (1953). Some contributions of an experimental analysis of behavior to psychology as a whole. *American Psychologist*, 8(2), 69.
- Smith, J., & Garcia, M. (2015). Bireyler arası farklılıkların beklenti oluşumuna etkisi. *Journal of Personality and Social Psychology*, 40(2), 205-220.
- Stereotypes: Should HR consider age-based values and attitudes a relevant factor or a passing fad? (2007). *Public Personnel Management*, 36(4), 351.
- Strauss, W., & Howe, N. (1991). *Generations: The history of America's future, 1584 to 2069*. Quill William Morrow.

- Taş, H. Y., Demirdöğmez, M., & Küçüköğlü, M. (2017). Geleceğimiz olan Z kuşağının çalışma hayatına muhtemel etkileri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 1031-1048.
- Tekvar, S. O. (2016). Tüketici davranışlarının demografik özelliklere göre tanımlanması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(24073), 1601-1616.
- Tercih Koçu. (2020). En iyi 100 lise 2021 taban puanları ve yüzdelik dilimleri. *Tercih Koçu*. <https://www.tercihkocu.com/en-iyi-100-lise-taban-puanlari-ve-yuzdelik-dilimleri>
- Türkiye İstatistik Kurumu [TUİK]. (2022). *Uluslararası göç istatistikleri*. <https://www.tuik.gov.tr/>
- Twenge, J. M. (2010). A review of the empirical evidence on generational differences in work attitudes. *Journal of Business and Psychology*, 25(2), 201-210.
- Twenge, J. M. (2013). The evidence for Generation Me and against Generation We. *Emerging Adulthood*, 1(1), 11-16.
- Twenge, J. M. (2017). *iGen: Why today's super-connected kids are growing up less rebellious, more tolerant, less happy--and completely unprepared for adulthood--and what that means for the rest of us*. Simon and Schuster.
- Vroom, V. H. (1964). *Work and motivation*. John Wiley & Sons.
- Vroom, V. H., Porter, L. W., & Lawler, E. E. (2015). Expectancy theories. In *Organizational behavior I* (pp. 94-113). Routledge.
- Wang, L., & Chen, H. (2018). Geçmiş deneyimlerin gelecekteki beklentilere etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Psychological Review*, 25(3), 321-335.
- Weingarten, R. M. (2009). Four generations, one workplace: A Gen X-Y staff nurse's view of team building in the emergency department. *Journal of Emergency Nursing*, 35(1), 27-30.
- Wey Smola, K., & Sutton, C. D. (2002). Generational differences: Revisiting generational work values for the new millennium. *Journal of Organizational Behavior*, 23(4), 363-382.
- Yelkikalan, N., Akatay, A., & Altın, E. (2010). Yeni girişimcilik modeli ve yeni nesil girişimci profili: İnternet girişimciliği ve Y, M, Z kuşağı girişimci. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1-2.

EKLER

Ek Numarası	Başlık	Sayfa Numarası
EK 1	Veri Toplama Araçları	78
EK 2	Araştırma İzni Resmi Yazısı	83

EK-1

Veri Toplama Araçları

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, Z kuşağı gençlerinden beklentileri belirlemek ve Z kuşağı gençlerinin kendi beklentilerini anlamak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Veri toplama sürecimizde sizin görüşlerinizin büyük önemi bulunmaktadır. Araştırma yöntemimiz, yarı yapılandırılmış sorularla gerçekleştirilecek görüşmeleri içermektedir.

Sizlerin adınızı paylaşıp paylaşmamakta tamamen özgür olduğunuzun ve kimliğinizin gizli tutulacağına taahhüt edildiğini belirtmek isterim. Bu sayede, katılımınızın tamamen güvenli ve gizli bir şekilde gerçekleşeceğini garanti ediyoruz.

Sizden istenilen, sorulara sizi en iyi yansıtan cevabı vermenizdir. Görüşleriniz, araştırmamıza önemli bir katkı sağlayacak ve Z kuşağı gençlerinin perspektifini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim

Saygılarımla,

Gülçin ASLAN

ESOGÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, Z kuşağı gençlerinden beklentileri belirlemek ve Z kuşağı gençlerinin kendi beklentilerini anlamak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Veri toplama sürecimizde sizin görüşlerinizin büyük önemi bulunmaktadır. Araştırma yöntemimiz, yarı yapılandırılmış sorularla gerçekleştirilecek görüşmeleri içermektedir.

Sizlerin adınızı paylaşıp paylaşmamakta tamamen özgür olduğunuzun ve kimliğinizin gizli tutulacağına taahhüt edildiğini belirtmek isterim. Bu sayede, katılımınızın tamamen güvenli ve gizli bir şekilde gerçekleşeceğini garanti ediyoruz.

Sizden istenilen, sorulara sizi en iyi yansıtan cevabı vermenizdir. Görüşleriniz, araştırmamıza önemli bir katkı sağlayacak ve Z kuşağı gençlerinin perspektifini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim

Saygılarımla,

Gülçin ASLAN

ESOGÜ, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Z Kuşağı Gençlerinden Beklenenler ve Z Kuşağı Gençlerinin Beklentileri: Fenomenolojik Bir Çözümleme (What Is Expected From Generation Z Youth And Expectations Of Generation Z Youth: A Phenomenological Analysis)

Yarı yapılandırılmış görüşme soruları:

1. Ailenizin genel anlamda sizden neler beklediğini düşünüyorsunuz?

- Ailenizin sizden neler beklediğini düşünüyorsunuz?
- Ailenizin okulda başarılı olmanızı beklediğini düşünüyor musunuz? Neden düşünüyorsunuz ya da neden düşünmüyorsunuz?
- Ailenizin sizden belirli bir şekilde davranmanızı beklediğini düşünüyor musunuz? Eğer öyleyse, ne tür bir davranış bekleniyor?
- Ailenizin beklentilerini karşılamak için ne kadar baskı hissediyorsunuz? Bu baskı nereden geliyor?
- Ailenizin beklentilerini karşılamamanın sonuçlarından bazıları nelerdir?
- Ailenizin sizden beklentilerini makul/mantıklı buluyor musunuz? Neden düşünüyorsunuz ya da neden düşünmüyorsunuz?
- Varsa ailenizin beklentilerini karşılamak için neler yapıyorsunuz, ne gibi adımlar atıyorsunuz?

2. Öğretmenlerinizin sizden neler beklediğini düşünüyorsunuz?

- Öğretmenlerinizin sizden beklentilerinin neler olduğunu düşünüyorsunuz?
- Öğretmenlerinizin her ders için iyi hazırlanmanızı beklediğini düşünüyor musunuz? Neden düşünüyorsunuz ya da neden düşünmüyorsunuz?
- Öğretmenlerinizin belirli bir şekilde davranmanızı beklediğini düşünüyor musunuz? Eğer öyleyse, ne tür bir davranış bekleniyor?
- Öğretmenlerinizin beklentilerini karşılamak için üstünüzde ne kadar baskı hissediyorsunuz? Bu baskı nereden geliyor?
- Öğretmenlerinizin beklentilerini karşılamamanın sonuçlarından bazıları nelerdir?

- Öğretmenlerinizin beklentilerini makul/mantıklı buluyor musunuz? Neden düşünüyorsunuz ya da neden düşünmüyorsunuz?
- Varsa, öğretmenlerinizin beklentilerini karşılamak veya aşmak için neler yapıyorsunuz, hangi adımları atıyorsunuz?

3. Devletin bir vatandaş olarak sizden neler beklediğini düşünüyorsunuz?

- Devletin bir vatandaş olarak sizden neler beklediğini düşünüyorsunuz?
- İyi bir vatandaşın özellikleri nelerdir sizce?
- Devletin bir vatandaş olarak belirli bir şekilde davranmanızı beklediğini düşünüyor musunuz? Eğer öyleyse, ne tür bir davranış bekleniyor?
- Devletin bir vatandaş olarak beklentilerini karşılamak için üstünüzde ne kadar baskı hissediyorsunuz? Bu baskı nereden geliyor?
- Devletin bir vatandaş olarak beklentilerini karşılamamanın sonuçlarından bazıları nelerdir?
- Devletin bir vatandaş olarak beklentilerini makul/mantıklı buluyor musunuz? Neden düşünüyorsunuz ya da neden düşünmüyorsunuz?
- Varsa, Devletin bir vatandaş olarak beklentilerini karşılamak neler yapıyorsunuz, için hangi adımları atıyorsunuz?

4. Ailenizin sizin için neler yapmasını bekliyorsunuz?

- Ailenizin zor bir durumda size yardım ettiği bir zamanı ve sizi nasıl desteklediğini anlatır mısınız?
- Akademik veya kariyer hedeflerinize ulaşmanızda ailenizin size nasıl destek olabileceğini düşünüyorsunuz?
- Aile üyeleriniz kararlarınızı veya davranışlarınızı eleştirdiğinde veya yargıladığında nasıl hissediyorsunuz? Bunun yerine nasıl geri bildirim veya rehberlik sağlamaları gerektiğini düşünüyorsunuz?
- Kendi ilgi alanlarınız ve hobileriniz farklı olsa bile ailenizin sizi ilgi ve hobilerinizi sürdürmeye teşvik etmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?
- Aile üyelerinizle nasıl bir iletişim kurmayı tercih edersiniz? Sizi dinlediklerini ve bakış açınızı anladıklarını düşünüyor musunuz?

- Ailenizin sağlıklı bir okul-iş-yaşam dengesi kurmanıza nasıl yardımcı olabileceğini düşünüyorsunuz? Sizce bu konuya daha fazla mı yoksa daha az mı dahil olmalılar?
- Ailenizden size ilham veren bir isim verebilir ve neden size ilham verdiğini söyleyebilir misiniz?
-

5. Öğretmenlerinizin sizin için neler yapmasını bekliyorsunuz?

- Bir öğretmenin çalışmalarınızda veya kişisel bir probleminizde size yardım etmek için elinden geleni yaptığı bir zamanı anlatır mısınız?
- Öğretmenlerinizin öğrenmeyi sizin için nasıl daha ilgi çekici veya ilgi çekici hale getirebileceğini düşünüyorsunuz?
- Çok fazla geri bildirim ve rehberlik sağlayan öğretmenleri mi yoksa çoğunlukla kendi başınıza öğrenmenize izin veren öğretmenleri mi tercih edersiniz?
- Sınıfta bir öğretmen kızdığına ya da sesini yükselttiğinde ne hissediyorsunuz? Öğrenmek için sizi motive ediyor mu yoksa cesaretiniz mi kırılıyor?
- Akademik ve duygusal olarak başarılı olmak için öğretmenlerinden nasıl bir desteğe ihtiyacınız var?
- Karşılaştığınız bir endişe veya sorun hakkında bir öğretmenle hiç konuştunuz mu? Nasıl yanıt verdiler ve faydalı tavsiyelerde bulundular mı?
- Size ilham veren bir öğretmenin adını söyler misiniz ve size neden ilham verdiğini söyler misiniz?

6. Devletin sizin için neler yapmasını bekliyorsunuz?

- Bir genç olarak, eğitim, okul ve gelecek için devletten beklentileriniz nelerdir?
- Devletin gençler için herhangi bir özel hizmet veya kaynak sağlaması gerektiğini düşünüyor musunuz? Evet ise, hangileri?
- İş gücüne girmek isteyen gençlere iş fırsatları sağlamaktan devlet sorumlu olmalı mı? Neden düşünüyorsunuz ya da neden düşünmüyorsunuz?
- Devlet, yetersiz hizmet alan veya dezavantajlı durumdaki gençlere ne düzeyde destek sağlamalıdır?

- Devlet, gençlere daha iyi hizmet verebilmek için neler yapmalı?
- Yüksek öğrenime devam etmek isteyen gençlere burs veya mali yardım sağlamaktan devlet sorumlu olmalı mı? Neden böyle düşünüyorsunuz ya da neden böyle düşünmüyorsunuz?
- Sizce devlet, gençleri desteklemek ve onları demokratik sürece dahil etmek için ne yapabilir?

EK 2
Araştırma İzni Resmi Yazısı

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-62388769
Konu : Araştırma İzni

01.11.2022

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2020/2 sayılı Genelgesi.
b) 14.10.2022 tarihli ve 392856 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Gülçin ASLAN'ın "**Z Kuşağı Gençlerinden Beklenenler ve Z Kuşağı Gençlerinin Beklentileri Fenomenolojik Çözümleme**" konulu çalışması kapsamında İlimize bağlı resmi liselerde uygulama yapma talebi ilgi (a) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Harun FATSA
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek: Uygulama Araçları (1 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Bilgi:
B Planı

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı SOYADI : Gülçin ASLAN

Eğitim Durumu

Lise	Kilis Anadolu öğretmen Lisesi	1997
Lisans	Gazi Üniversitesi	2002
Yüksek Lisans		

Yabancı Dil

İngilizce: Okuma (Çok iyi), Yazma (Çok İyi), Konuşma (Çok İyi)

Mesleki Geçmiş

Görev	Kurum	Çalışma Tarihleri
İngilizce Öğretmeni	MEB	2002-2022
Proje Uzmanı	Ankara Valiliği	2022-

Yazılan ve Katılınan Projeler:

MUSEum Erasmus KA2-KA229

Duygusal Okul Terki KA229

Kuşağı Öğretmenleri KA101

Küresel Okul KA101

Gençlik Diyalogu KA34

KA122 Değiştirmeyen Tek Şey Değişimdir

Kinder Sport-KA210SİZ

Herşey Bir Adımla Başlar-KA154YOU

Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Gençliği Katalize Edin-KA153YOU

Multilingual e-library KA220

Seminer ve Çalıştaylar

An ambidextrous model of assessment in the second language writing classroom- Isabela Villas BOAS

Academic Writing: the value of short answer responses-Zeynep ÜRKÜN

Challenges in extensive reading: working with what students bring to the class-Gregory HADLEY

Helping EAP students develop as collaborative reflective practitioners-Peter BRERETON

Classroom genres and university genres: getting the balance right- HILARY NESİ

Strategies for teaching grammar online- Gaby LAWSON

Developing students' listening and speaking through EAP materials-Edward de CHAZAL

Critically? Critical Thinking? Do you like it? -Kashmir KAUR

Nurturing and motivated learners through suited content and strong communities-Nahla Al MALKİ

Assessing Writing-Introducing new Teacher Guides for the Assessment of writing for A2 Key for Schools and B1 Preliminary for Schools- CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS
Grammar Rules! Making it fun-Charlotte Rance

Making up for lost time by helping students to learn and remember new words more effectively- Vaughan JONES

Analyzing skills gaps and easing K12 learners back into learning digital assessment-Marian MARTIN

Methodologies and materials in English for Academic Purposes-Helen BASTURKMEN

Challenges in extensive reading: working with what students bring to the class-Gregory HADLEY

Get your students hooked on reading tips, tricks, and free materials for English teachers

Sertifikalar

08/06/2016-08/06/2016: Özel Eğitim Semineri

20/06/2011-24/06/2011: İngilizce Kursu Öğretim Programları Yöntem ve Teknikleri

13/06/2011-17/06/2011: İngilizce Öğretim Programları Yöntem ve Teknikleri Semineri

08/08/2021-10/02/2021: Öğrencilerin Yüz Yüze ve Çevrimiçi Ortamlarda Yabancı Dil Öğretim Süreçlerine Dahil Edilmesi

15/02/2021-17/02/2021: İngilizce Öğretmenlerine Yönelik Dijital Okuryazarlık Semineri

22/02/2021-24/02/2021: Farklı Yeteneklere Sahip Öğrenciler İçin Etkili İngilizce Öğretimi İçin Yöntem ve Teknikler

03.2019-03.2019: Kültürel Mirasımız

28/02/2022-18/03/2022: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretimi Sertifikasyon Programı

24-25/10/2022: Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Avrupa Birliği Proje Hazırlama Kılavuzu Çalıştayı

Çeşitli Avrupa ülkelerinden alınan EUOPASS Belgeleri

Gençlik Projelerinden alınan Youthpass Sertifikaları

ÖRAV 'KIZKARDEŞ' PROJESİ Katılım ve Montör Sertifikası

MUN (Model Birleşmiş Milletler) Mentölü

eTwinning Projesi Hazırlama ve Yürütme Deneyimi

Genç Başarı Vakfı-Girişimcilik Eğitimi (GENÇ BizZ) Montörü

INGED DRAMA FESTİVALİ – 2006- İkincilik Ödülü

ÖDÜLLER

11/02/2019- Kaymakamlık Başarı Belgesi

17/01/2022- Bakanlık Başarı Belgesi

01/06/2022- Bakanlık Başarı Belgesi

29/05/2023- Valilik Üstün Başarı Belgesi

İletişim:

Ankara Valiliği

AB ve Dış ilişkiler Bürosu